

ИЗВЕШТАЈ О НАПРЕТКУ У ОСТВАРИВАЊУ ЦИЉЕВА ОДРЖИВОГ РАЗВОЈА ДО 2030. ГОДИНЕ У РЕПУБЛИЦИ СРБИЈИ

PROGRESS REPORT ON THE IMPLEMENTATION
OF SUSTAINABLE DEVELOPMENT GOALS
BY 2030 IN THE REPUBLIC OF SERBIA

ИЗВЕШТАЈ ЗА 2021. ГОДИНУ / REPORT FOR 2021

ИЗВЕШТАЈ О НАПРЕТКУ У ОСТВАРИВАЊУ ЦИЉЕВА ОДРЖИВОГ РАЗВОЈА ДО 2030. ГОДИНЕ У РЕПУБЛИЦИ СРБИЈИ

ИЗВЕШТАЈ ЗА 2021. ГОДИНУ

Март 2022.

ИЗВЕШТАЈ О НАПРЕТКУ У ОСТВАРИВАЊУ ЦИЉЕВА ОДРЖИВОГ РАЗВОЈА ДО 2030. ГОДИНЕ У РЕПУБЛИЦИ СРБИЈИ

Издавач:

 РЗС РЕПУБЛИКЕ Република Србија – Републички завод за статистику
Statistical Office of the Republic of Serbia

Милана Ракића 5, Београд
Тел: 011 2412 922; факс: 011 2411 260

За издавача:

Др Миладин Ковачевић, директор

Аутор:

Др Марија Бабовић

Редакцијски одбор:

Снежана Лакчевић
Драгана Ђоковић Папић
Петар Ђорић
Владица Јанковић
Радна група за праћење Циљева одрживог развоја (ЦОР)

Лектура и коректура (српски):

Event Group d.o.o.

Превод (енглески):

Тамара Мандић

Дизајн:

Растко Тохолъ

Штампа:

ДМД, Београд

Тираж: 200 примерака

ISBN 978-86-6161-213-8

Штампано у марту 2022. године

Приликом коришћења података из ове публикације обавезно навести извор.

Израду ове публикације подржале су владе Швајцарске и Немачке.
Ова публикација не представља нужно званичан став влада Швајцарске и Немачке.

Sprovedeno od strane:

САДРЖАЈ

Предговор	5
Реч захвалности	6
Увод	7

ЦОР 1

Окончати сиромаштво свуда и у свим облицима

11

ЦОР 2

Окончати глад, постићи безбедност хране и побољшану исхрану и промовисати одрживу пољопривреду

17

ЦОР 3

Обезбедити здрав живот и промовисати благостање за све људе свих генерација

23

ЦОР 4

Обезбедити инклузивно и праведно квалитетно образовање и промовисати могућност целоживотног учења за све

33

ЦОР 5

Постигнути родну равноправност и оснаживати све жене и девојчице

39

ЦОР 6

Обезбедити доступност и одрживо управљање водом и санитацијама за све

47

ЦОР 7

Осигурати приступ доступној, поузданој, одрживој и модерној енергији за све

55

ЦОР 8

Промовисати континуиран, инклузиван и одржив економски раст, пуну и продуктивну запосленост и достојанствен рад за све

59

ЦОР 9

Изградити отпорну инфраструктуру, промовисати инклузивну и одрживу индустријализацију и подстицати иновације

65

	ЦОР 10 Смањити неједнакост унутар и између држава	71
	ЦОР 11 Учинити градове и људска насеља инклузивним, безбедним, отпорним и одрживим	75
	ЦОР 12 Обезбедити одрживе обрасце потрошње и производње	79
	ЦОР 13 Предузети хитну акцију у борби против климатских промена и њихових последица	83
	ЦОР 14 Очувати и одрживо користити океане, мора и морске ресурсе за одржив развој	85
	ЦОР 15 Заштитити, обнављати и промовисати одрживо коришћење копнених екосистема, одрживо управљати шумама, борити се против дезертификације, зауставити и преокренути процес деградације земљишта и зауставити губитак биодиверзитета	87
	ЦОР 16 Промовисати мирољубива и инклузивна друштва за одрживи развој, обезбедити приступ правди за све, и изградити делотворне, одговорне и инклузивне институције на свим нивоима	93
	ЦОР 17 Ојачати средства примене и ревитализовати глобално партнерство за одрживи развој	99

Прилог 1 Методологија израчунавања сложене годишње стопе раста	103
Прилог 2 Табеле	104
Прилог 3 Линкови ка подацима ЦОР	164
Прилог 4 Прегледна табела прогреса ка циљевима одрживог развоја	165

ПРЕДГОВОР

Септембра 2015. године све државе чланице Уједињених нација усвојиле су Агенду 2030, која представља визију одрживог развоја и бољег, стабилнијег и безбеднијег живота за све. Агенда садржи краткорочне и дугорочне циљеве и потциљеве у економској, социјалној и еколошкој сфери.

Представљамо Извештај о напретку у остваривању циљева одрживог развоја (ЦОР) за Републику Србију за 2021. годину. Публикација је заснована на подацима за 107 индикатора из октобра 2021. године.

Републички завод за статистику остаје доследан у праћењу и обезбеђивању поузданих података неопходних за праћење Циљева одрживог развоја за Републику Србију.

Београд, мај 2022. године

Директор
Др Миладин Ковачевић

РЕЧ ЗАХВАЛНОСТИ

Захваљујемо др Марији Бабовић за успешну и плодну сарадњу током израде овог извештаја, Катји Грбић, која је у име GIZ-а давала техничку подршку на пројекту, Андрији Голубовићу, консултанту на пројекту *Реформа јавних финансија — Агенда 2030*, као и свим члановима Радне групе за праћење ЦОР.

Чланови Радне групе за праћење ЦОР су:

Снежана Лакчевић

Наташа Мијаковац

Јелена Пераћ

Мр Гордана Бјелобрк

Сунчица Стефановић Шестић

Драгана Ђоковић Папић

Душанка Достанић

Сања Радоњић

Милијана Смиљковић

Владица Јанковић

Милутин Раденковић

Миливоје Грбовић

Драгана Погарчић

Петар Ђорић

Весна Зајц

Марија Вуловић

УВОД

Извештај о напретку у остваривању Циљева одрживог развоја (ЦОР) за 2021. годину представља други по реду извештај који је Републички завод за статистику природио уз подршку влада Швајцарске и Немачке. Захваљујући континуитету у праћењу напретка омогућени су систематични увиди у области у којима Република Србија напредује према остваривању циљева дефинисаних Агендом за одрживи развој до 2030. године, као и областима у које је потребно уложити додатне напоре како би се поспешили развојни процеси.

Агенда за одрживи развој до 2030. године и 17 ЦОР које су усвојиле све државе чланице Уједињених нација у септембру 2015. године, представљају глобални стратешки оквир за одрживи развој коме треба да стреме све државе чланице и међународни релевантни актери. Агенда 2030 пружа основу за визију развоја као одрживог просперитета заснованог на социјалном укључивању и једнакости, уз истовремено очување наше планете.

Један од темељних принципа на коме почива овај стратешки оквир је да се нико не остави из развојних процеса и развојних достигнућа. У периоду између два извештаја, Републички завод за статистику је, у сарадњи са GIZ-ом, објавио више информативних публикација о остваривању ЦОР из перспективе различитих група које могу бити остављене из развојних процеса или су недовољно у њих укључене. Објављене су три публикације из серије „Не изоставити никога из развоја“: прва је била посвећена ромском становништву, друга младима, док је трећа посвећена неједнакостима које су присутне између становништва градских и сеоских насеља, као и између региона у Србији. Нови извештај о напретку у остваривању ЦОР за 2021. годину, пратиће и нове публикације из ове едиције, посвећене деци и родним аспектима одрживог развоја.

У овогодишњем Извештају о напретку у остваривању циљева одрживог развоја до 2030. године, унапређена је доступност података за индикаторе циљева одрживог развоја у области животне средине, као резултат пројекта „Јачање капацитета за прикупљање националних података у оквиру индикатора циљева одрживог развоја за праћење и извештавање о димензији заштите животне средине Агенде 2030 у Републици Србији“, који су Програм Уједињених нација за животну средину (УНЕП) и Канцеларија сталне представнице Уједињених нација (УН) спровели током 2021. године у сарадњи са Републичким заводом за статистику (РЗС)¹.

¹ Истраживање које је спроведено уз подршку Београдске отворене школе (БОШ), обухватило је иницијалну анализу за 93 индикатора циљева одрживог развоја који се односе на животну средину, а који су идентификовани кроз извештај УНЕП-а *Measuring Progress: Towards Achieving the Environmental Dimension of the SDGs* (2019). Резултати су показали да постоји 75 јединствених индикатора у области животне средине и да за све њих постоји установљена методологија (39 спада у Ранг 1, 35 у Ранг 2, док се 1 састоји из два различито класификована аспекта па припада и Рангу 1 и Рангу 2). У међувремену, осам нових индикатора који се односе на животну средину је постало доступно у бази РЗС-а, што чини 37% доступних индикатора из области заштите животне средине.

Методологија праћења и мерења напретка

Методологија праћења напретка у овом извештају иста је као и у претходном, ослоњена на методологију Евростата. Напредак се мери преко сложене годишње стопе раста, онако како је приказана у Прилогу 1. Ову методологију Евростат користи за мерење напретка у односу на ЦОР код којих нису квантификоване вредности које до 2030. треба остварити. Пошто у Србији нису усвојени квантитативно дефинисани циљеви, мерење се врши у односу на референтну почетну годину, при чему се мере и правац и степен промене. Промене од 1% и више оцењују се као значајан напредак према ЦОР, промене веће или једнаке 0 али мање од 1% оцењују се као умерени напредак према ЦОР, мање од 0 али веће од -1% као умерени тренд који се удаљава од ЦОР и испод -1% као изражени тренд удаљавања од ЦОР (Табела 1). Гранична вредност од 1% се показала као адекватна током десетогодишњег искуства примене ове стопе у праћењима различитих трендова које спроводи Евростат, као довољно дискриминативна да раздвоји трендове према степену промена. Поред тога, омогућава приказ добре слике о трендовима промена, на основу већег броја индикатора који се разврставају у укупно седам категорија².

Табела 1 Категорије оцене напретка и симболи

Симбол	Напредак у достизању ЦОР мерен индикатором
	Значајан напредак
	Умерен напредак
	Умерено удаљавање
	Значајно удаљавање
	Израчунавање тренда није могуће (на пример због кратке серије или недостатка података).
	Неконзистентни трендови — напредак се бележи на једном (под)индикатору, а удаљавање од циља на другом.
	Достигнута циљана вредност

² Eurostat (2019) Sustainable Development in the European Union. *Monitoring report on progress towards the SDGs in and EU context: 2019 edition*. <https://ec.europa.eu/eurostat/web/sdi/publications>

Праћење се заснива искључиво на званичним подацима које Републички завод за статистику (РЗС) приказује на ЦОР порталу. Сада се прати 107 индикатора за Републику Србију у оквиру 17 ЦОР што је више за 23 индикатора у односу на претходни извештај. Напредак се мери у краткорочном временском оквиру (2017–2021), а када је могуће, и у дугорочном. У случају када подаци нису доступни за период 2017–2021, коришћени су временски најближи подаци (најчешће 2016–2020, или 2014–2019. као на пример подаци из Истраживања вишеструких показатеља — MICS). Код индикатора за које нису доступни подаци за више година, мерење није могло бити спроведено по сложеној годишњој стопи раста, али су приказани подаци који описују стање у години за коју су подаци били доступни. Дугорочни временски оквир зависи од доступности података, а када год је било могуће, приказани су трендови за период од 2010. до 2021. или период који је најближи томе у зависности од доступности података. На графиконима су истакнуте вредности за почетну и последњу годину, као и за 2017. годину која је одабрана као основа за краткорочно праћење.

Структура извештаја

Извештај је организован у 17 поглавља која су посвећена појединачним ЦОР. У наставку се налазе прилози који садрже методолошко објашњење мерења напретка, приказ детаљних статистичких података, линкове ка подацима ЦОР, као и прегледне табеле прогреса.

ЦОР 1

ОКОНЧАТИ СИРОМАШТВО СВУДА И У СВИМ ОБЛИЦИМА

Број потциљева које је могуће пратити:

5/7 (1.2, 1.3, 1.4, 1.5, 1.a)

Број индикатора које је могуће пратити:

9/13

ЦОР 1 предвиђа окончање сиромаштва у свим облицима и обухвата 7 потциљева који се прате на основу 13 индикатора. У Србији је сада могуће пратити напредак у односу на 5 потциљева и то на основу девет индикатора. У односу на извештај за 2020. годину, у области овог ЦОР могуће је пратити један потциљ и четири индикатора више. У извештају је приказан напредак у остваривању следећих потциљева: 1.2 којим се предвиђа смањење броја сиромашних; 1.3 којим се предвиђа примена одговарајућих националних система социјалне заштите; 1.4 којим се предвиђа обезбеђивање приступа основним услугама целог становништва, а посебно рањивих група; 1.5 којим се предвиђа изградња отпорности сиромашних и особа у стањима рањивости и смањење њихове изложености и рањивости од екстремних климатских догађаја, као и других економских, друштвених и еколошких шокова и катастрофа; те 1.a којим се предвиђа мобилизација ресурса за примену политика окончања сиромаштва.

КЉУЧНИ НАЛАЗИ

- ▶ Република Србија је и дугорочно (2013–2020), и краткорочно (2016–2020), остварила значајан напредак у смањењу ризика од сиромаштва и социјалне искључености. Напредак у смањењу ризика од сиромаштва остварен је код свих старосних група осим старијих код којих се бележи значајно удаљавање.
- ▶ Умерен напредак остварен је и у односу на потциљ који предвиђа примену одговарајућих националних система социјалне заштите због повећања удела корисника социјалне заштите у укупној популацији.
- ▶ Због недостатка података напредак није могуће пратити у односу на потциљ 1.4 којим се региструје обухват становништва које има приступ услугама снабдевања водом и санитације. Према подацима доступним за 2019. годину, обухват у општој популацији је готово потпун, али је стопа обухвата нешто нижа у ромским насељима.
- ▶ Што се тиче индикатора којима се прати отпорност становништва на екстремне климатске догађаје и друге економске, друштвене и еколошке шокове и катастрофе, бележи се смањење броја жртава катастрофа, као и смањење економских губитака услед катастрофа.

- ▶ Значајно удаљавање од циља регистровано је у мобилизацији ресурса за примену политика окончања сиромаштва. Посматрано одвојено према секторима, значајан напредак бележи се само у области издвајања за здравство, док је значајно удаљавање од циља забележено у односу на секторе образовања и социјалне заштите.

Потциљ 1.2 До 2030. најмање за половину смањити број мушкараца, жена и деце свих узраста који живе у било ком облику сиромаштва, према националним дефиницијама сиромаштва

Индикатор 1.2.1 Удео становништва које живи испод националне линије сиромаштва, према полу и старости (Стопа ризика од сиромаштва)

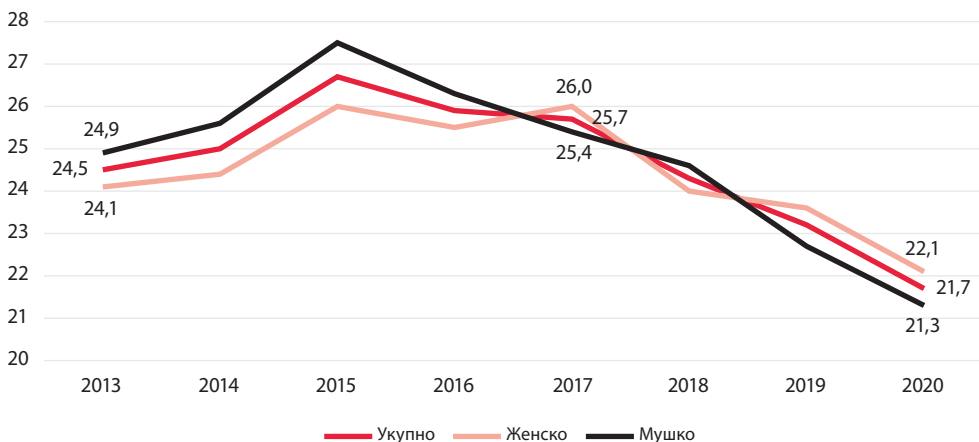
Индикатор 1.2.2 Удео мушкараца, жена и деце свих узраста који живе у сиромаштву у свим димензијама сиромаштва према националним дефиницијама (Стопа ризика од сиромаштва или социјалне искључености)

Република Србија бележи значајан напредак у погледу смањења сиромаштва. Мада је у периоду 2013–2017. дошло до повећања стопе ризика од сиромаштва која представља основни показатељ финансијског сиромаштва, од 2018. године долази до њеног пада и у 2020. години бележи се најнижа стопа од када се мери у Србији (Графикон 1).³ Дугорочни напредак остварен је по сложеној годишњој стопи раста од $-1,72$, а краткорочан по стопи од $-4,33$, што указује на израженије трендове смањења сиромаштва током последњих пет година.

Иако се смањење сиромаштва региструје и међу женама и међу мушкарцима, долази и до промена у родном јазу због тога што је, у почетном периоду, стопа ризика од сиромаштва била виша међу мушкарцима, да би последњих година била виша међу женама (Графикон 1).

Графикон 1: Индикатор 1.2.1 Стопа ризика од сиромаштва према полу, 2013–2020. (%)

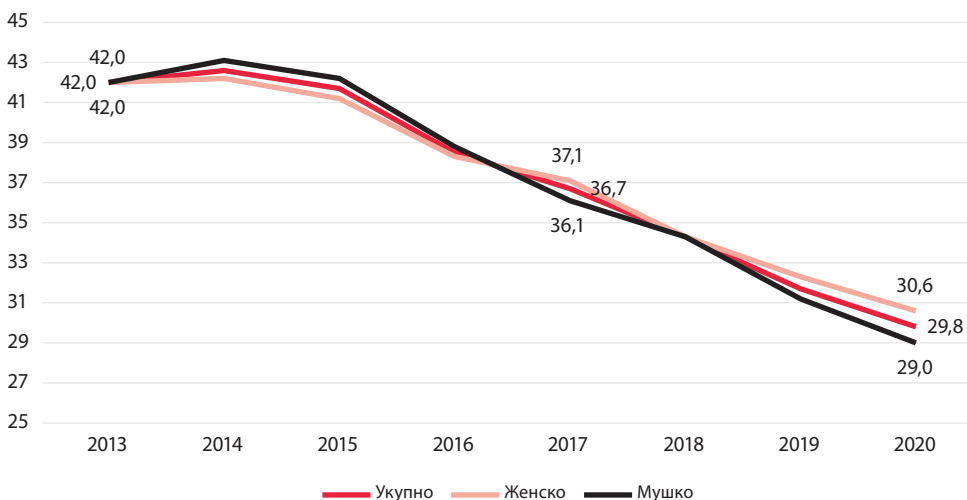
Извор: Анкета о приходима и условима живота, РЗС

³ Извор: Анкета о приходима и условима живота (SILC), РЗС

Када је у питању кретање сиромаштва посматрано према старости становништва, значајан напредак у погледу смањења ризика од сиромаштва региструје се и дугорочно и краткорочно код свих старосних група осим старијег становништва (55–64 и 65+). Код старије популације бележи се значајно удаљавање од циља и дугорочно, и краткорочно (Прилог 2, Табела 1). Ипак, не треба изгубити из вида да постоје приметне разлике у стопама ризика од сиромаштва између старосних категорија, те да су стопе знатно више за децу 0–17 година и младе 18–24 године (24,2% и 23,6% респективно), као и старије категорије становништва (23% код старих 55–64 године и 22% код старих 65 и више година), а ниже од просека за становништво старости 25–54 године (19,6%).

Други показатељ којим се прати напредак у погледу сиромаштва представља стопа ризика од сиромаштва или социјалне искључености. Овај показатељ, поред ризика од финансијског сиромаштва, обухвата и показатељ материјалне депривације, односно ускраћености у задовољавању основних потреба услед недостатка финансијских ресурса, као и показатељ интензитета рада у домаћинству. Трендови посматрани на основу овог индикатора показују значајан напредак и дугорочно и краткорочно, за све старосне групе (Прилог 2, Табела 2). Као и у случају стопе ризика од сиромаштва, краткорочни трендови показују тенденцију повећања родног јаза у корист мушкараца, мада стопа опада и у мушкој и у женској популацији.

Графикон 2: Индикатор 1.2.2 Стопа ризика од сиромаштва или социјалне искључености, према полу, 2013–2020. (%)

Извор: Анкета о приходима и условима живота (SILC), РЗС

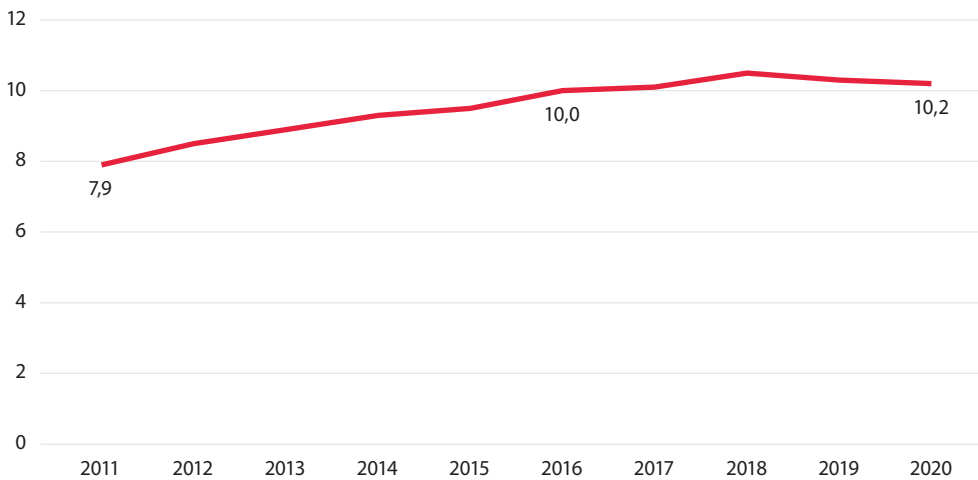
Потциљ 1.3 Применити одговарајуће националне системе социјалне заштите и мере за све, укључујући најугроженије, и до 2030. постићи довољно велики обухват сиромашних и рањивих

Индикатор 1.3.1 Удео корисника социјалне заштите у укупној популацији

Умерен напредак остварен је у вези са потциљем који предвиђа примену одговарајућих националних система социјалне заштите и довољно велики обухват сиромашних и рањивих. У односу на извештај за претходну годину када је у остваривању овог потциља забележен значајан напредак, овогодишњи резултати праћења указују на успоравање напретка. Наиме, док се континуиран напредак бележи у периоду 2011–2018, након 2018. године долази до благог пада удела становништва обухваћеног системима социјалне заштите. Измерено сложеном годишњом стопом раста од 2,88 дугорочно, а краткорочно 0,50, може се закључити да је напредак и даље присутан, али више се не може означити као значајан⁴.

Графикон 3: Индикатор 1.3.1 Удео корисника социјалне заштите у укупној популацији, 2011–2020. (%)

Извор: Републички завод за социјалну заштиту и Витална статистика, РЗС

Потциљ 1.4 До 2030. обезбедити да сви мушкарци и жене, а посебно сиромашни и припадници рањивих група, имају једнака права на економске ресурсе, као и приступ основним услугама, власништву и управљању земљиштем, односно другим облицима својине, наследству, природним богатствима, одговарајућим новим технологијама и финансијским услугама, укључујући микрофинансирање

Индикатор 1.4.1а Процент лица која користе основне услуге снабдевања водом за пиће

Индикатор 1.4.1б Процент лица која користе основне услуге санитације

Напредак у погледу овог потциља није могуће пратити због недостатка података за више година. Према подацима Истраживања вишеструких показатеља, у Србији је 2019. године

⁴ Извор: Републички завод за социјалну заштиту и Витална статистика, РЗС.

99,1% лица користило основне услуге снабдевања водом за пиће, са малом разликом између оних који живе у градским и осталим насељима (99,2% према 99,0%) и нешто већом разликом код ромских насеља (98,2%). Када је у питању приступ услугама санитације, 98,4% лица има приступ овим услугама (99,4% у градским и 97,0% у осталим насељима). Нижи удео ових лица је забележен у ромској популацији (86,4%) (Прилог 2, Табела 4)⁵.

Потциљ 1.5 До 2030. изградити отпорност сиромашних и оних у стањима рањивости и смањити њихову изложеност и рањивост од екстремних климатских догађаја, као и других економских, друштвених и еколошких шокова и катастрофа

Индикатор 1.5.1 (11.5.1/13.1.1) Смртни случајеви, нестала лица и лица директно погођена катастрофама на 100.000 становника

Индикатор 1.5.2 Директни економски губици узроковани катастрофама у односу на глобални бруто домаћи производ (БДП)

Индикатор 1.5.3 (11.b.1/13.1.2) Број земаља које усвајају и примењују националне стратегије смањења ризика од катастрофа у складу са Sendai оквиром за смањење ризика од катастрофа 2015–2030. године

Индикатор 1.5.4 (11.b.2/13.1.3) Удео локалних самоуправа које усвајају и примењују стратегије за смањење ризика од катастрофа на локалном нивоу у складу са националним стратегијама смањења ризика од катастрофа

Овај потциљ се прати преко више индикатора и подиндикатора којим се мере људске и материјалне последице катастрофа, као и преко примене политика смањења ризика од катастрофа на националном и локалном нивоу. Услед специфичности индикатора којим се мери број смртних случајева, несталих лица и лица директно погођених катастрофама на 100.000 становника, не израчунава се сложена годишња стопа раста, па се напредак не може пратити на исти начин као код већине других индикатора. Подаци указују да је број лица директно погођених катастрофама смањен и дугорочно и краткорочно. Док је у 2012. години 1.369 лица на 100.000 становника било директно погођено катастрофама, у 2020. години било је погођено 23 лица на 100.000 становника (Прилог 2, Табела 5). Смањен је и број лица чије је место становања оштећено услед катастрофа са 7.918 на 1.022 лица, као и број лица чија су средства за издржавање погођена или уништена услед катастрофа (са 113.924 на 798 лица) (Прилог 2, Табела 6)⁶.

Директни економски губици смањени су са 299.726.000 USD у 2012. години на 139.023.000 USD у 2016. и потом на 6.622.560 USD у 2019. години.⁷

Када је у питању примена политика, примећује се смањење оцене усвајања и примене националних стратегија смањења ризика од катастрофа у складу са Sendai оквиром са 0,675 у 2017. години на 0,025 у 2018. години (Прилог 2, Табела 9). Напредак није могуће пратити у погледу удела локалних самоуправа које усвајају и примењују стратегије за смањење

⁵ Извор: MICS — РЗС и УНИЦЕФ.

⁶ Извор: Именовани национални контакт у Оквиру за надзор SENDAI

⁷ Извор: Именовани национални контакт у Оквиру за надзор SENDAI

ризика од катастрофа у складу са националном стратегијом Србије за смањење ризика од катастрофа, јер су подаци доступни само за 2018. годину. Према овим подацима, само 8 локалних самоуправа од укупно 174 (односно 4,6%) има овакве локалне политике.⁸

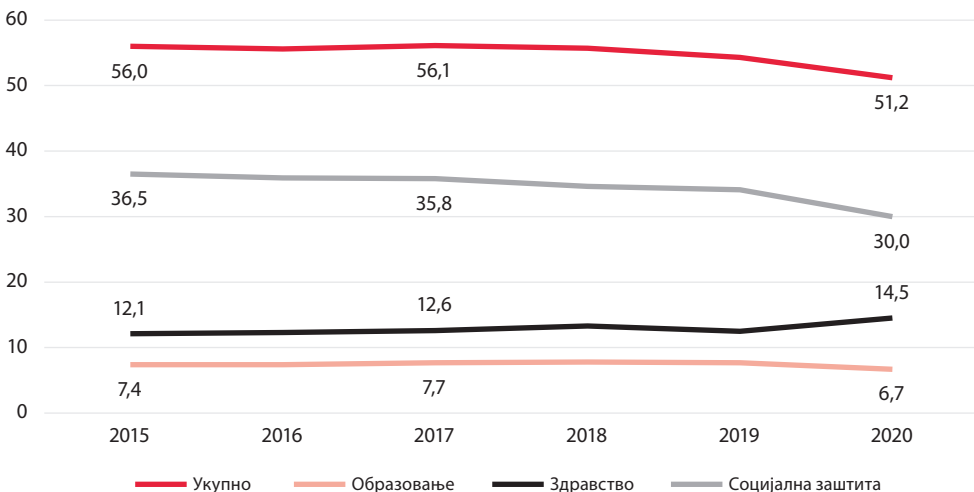
Потциљ 1.а Осигурати значајну мобилизацију ресурса из различитих извора, између осталог и кроз повећану развојну сарадњу, како би се обезбедила адекватна и предвидљива средства за земље у развоју, посебно најмање развијене земље, да примењују програме и политике за окончање свих облика сиромаштва

Индикатор 1.а.2 Удео укупних државних расхода за основне услуге (образовање, здравство и социјална заштита)

Удаљавање је забележено код потциља 1.а који предвиђа да се осигура значајна мобилизација ресурса за примену програма и политика за окончање свих облика сиромаштва. Удео расхода за здравство је повећан у периоду 2016–2020, али је удео расхода за социјалну заштиту и образовање у укупним државним расходима смањен (Графикон 4 и Прилог 2, Табела 11).⁹ Овај налаз указује на извесно погоршање тренда у односу на Извештај о напретку у остваривању ЦОР из претходне године. Додуше, удаљавање од циља и тада је било умерено, али је повећање издвајања било забележено у два сектора (образовању и здравству) а смањење расхода само у једном (социјалној заштити), док је у 2020. години, ситуација обрнута — негативни трендови се бележе у два сектора, а позитивни у једном.

Графикон 4: Индикатор 1.а.2 Удео укупних државних расхода за основне услуге (образовање, здравство и социјална заштита), 2015–2020. (%)

Извор: Министарство финансија — Сектор за макроекономске и фискалне анализе и пројекције.

⁸ Извор: Именовани национални контакт у Оквиру за надзор SENDAI

⁹ Извор: Министарство финансија — Сектор за макроекономске и фискалне анализе и пројекције.

ЦОР 2

ОКОНЧАТИ ГЛАД, ПОСТИЋИ БЕЗБЕДНОСТ ХРАНЕ И ПОБОЉШАНУ ИСХРАНУ И ПРОМОВИСАТИ ОДРЖИВУ ПОЉОПРИВРЕДУ

Број потциљева које је могуће пратити:

3/8 (2.1, 2.2, 2.a)

Број индикатора које је могуће пратити:

4/14

ЦОР 2 предвиђа окончање глади и обезбеђивање безбедности хране, побољшану исхрану и промовисање одрживе пољопривреде која је кључна за такву исхрану. Овај циљ обухвата 8 потциљева који се прате на основу 14 индикатора. У Србији је могуће пратити напредак у односу на 3 потциља и то на основу 4 индикатора. У извештају је приказан напредак у остваривању следећих потциљева: 2.1 којим се предвиђа окончање глади и приступ безбедној, нутритивној и довољној исхрани; 2.2 којим се предвиђа окончање свих облика неухрањености и 2.a којим се предвиђа повећање инвестирања у руралну инфраструктуру, пољопривредна истраживања, развој технологије и банака биљног и сточног генетског материјала.

КЉУЧНИ НАЛАЗИ

- ▶ У односу на претходни извештај о напретку у остваривању ЦОР, дошло је до позитивних трендова у погледу сигурности хране одраслог становништва — удео особа које се суочавају са умереном или озбиљном несигурности хране се смањило. Међутим, и даље се региструје значајно удаљавање од циља када је у питању озбиљна несигурност хране. Родне разлике су се окренуле у корист жена, јер за разлику од претходног извештаја када је забележен пораст несигурности хране међу женама, сада се мушкарци суочавају са повећаним уделом особа које су суочене са несигурношћу хране, док међу женама удео таквих особа опада.
- ▶ У периоду спровођења Агенде 2030 региструје се значајан напредак у смањењу распрострањености различитих облика неухрањености деце, попут заостајања у расту, губитка у маси, али и гојазности.
- ▶ Значајан напредак забележен је и у погледу државних издвајања за пољопривреду.

Потциљ 2.1 До 2030. окончати глад и осигурати приступ безбедној, нутритивној и довољној исхрани током целе године свим људима, а посебно сиромашнима и лицима у стањима рањивости, укључујући одојчад

Индикатор 2.1.2а Преваленција умерене или озбиљне несигурности хране код одрасле популације¹⁰	
Индикатор 2.1.2б Преваленција озбиљне несигурности хране код одрасле популације	
Индикатор 2.1.2с Укупна популација у умереној или озбиљној несигурности хране	
Индикатор 2.1.2д Укупна популација у озбиљној несигурности хране	

Подаци Организације за пољопривреду и храну за период 2016–2019. указују да је дошло до извесног побољшања трендова у погледу несигурности хране код одраслог становништва. Када је у питању преваленција умерене или озбиљне несигурности хране код одрасле популације, било да се мери преко процента популације која се суочава са оваквом несигурношћу хране, или преко укупне величине ове популације, региструје се промена тренда: од значајног удаљавања од циља забележеног у извештају за претходну годину, ка значајном напретку. Наиме, према подацима за период 2016–2019. године, удео становништва које се суочава са умереном или озбиљном несигурношћу хране опао је са 12,8% на 12,0%, што даје сложену годишњу стопу раста од –2,13. Посматрано у апсолутним бројевима, број становника који се суочава са умереном или озбиљном несигурношћу хране смањен је за 7.400 лица (са 113.100 на 105.700), што даје сложену годишњу стопу раста од –2,23 (Прилог 2, Табеле 12 и 14).

Истовремено, тренд значајног удаљавања од циља настављен је када је у питању озбиљна несигурност хране. Удео лица која се суочавају са озбиљном несигурношћу хране повећан је са 2,3% у 2016. години на 2,6% у 2019. години, што даје сложену годишњу стопу раста од 4,17%. У апсолутним величинама, реч је о повећању за 2.800 лица (са 20.200 на 23.000) (Прилог 2, Табеле 13 и 15).

У претходном извештају о напретку у остваривању ЦОР, примећено је да су ови трендови родно специфични, и то на начин да је код жена дошло до повећања несигурности хране, а код мушкараца до смањења. Али, у периоду 2016–2019. у преваленцији умерене или озбиљне несигурности хране дошло је до смањења појаве међу женама (са 13,4% на 11,8%, односно са 51.400 на 45.200), а до повећања међу мушкарцима (са 11,1% на 11,8%, односно са 40.000 на 42.300). Иста тенденција се бележи и када је у питању озбиљна несигурност хране. Међу женама је у периоду 2016–2019. смањена стопа преваленције озбиљне несигурности хране са 2,4% на 2,2% (или са 9.100 лица на 8.500 лица), док је код мушкараца повећана са 2,1% на 2,7% (односно са 7.700 лица, на 9.600 лица) (Прилог 2, Табеле 13 и 15).

¹⁰ Показатељ мери проценат појединаца у популацији која је током референтног периода имала несигурност хране на умереним или озбиљним нивоима. Озбиљност несигурности хране, дефинисана као латентна особина, мери се на глобалној референтној скали за несигурност хране, стандарду мерења који је утврдила ФАО применом Скала искустава о несигурности хране у више од 140 земаља широм света, почевши од 2014. године.

Потциљ 2.2 До 2030. окончати све облике неухрањености, уз постизање, до 2025. године, међународно договорених циљева који се односе на заостајање у расту и тежине у односу на висину код деце млађе од 5 година, и усмерити пажњу на нутритивне потребе адолесценткиња, трудница и дојиља, те старијих лица

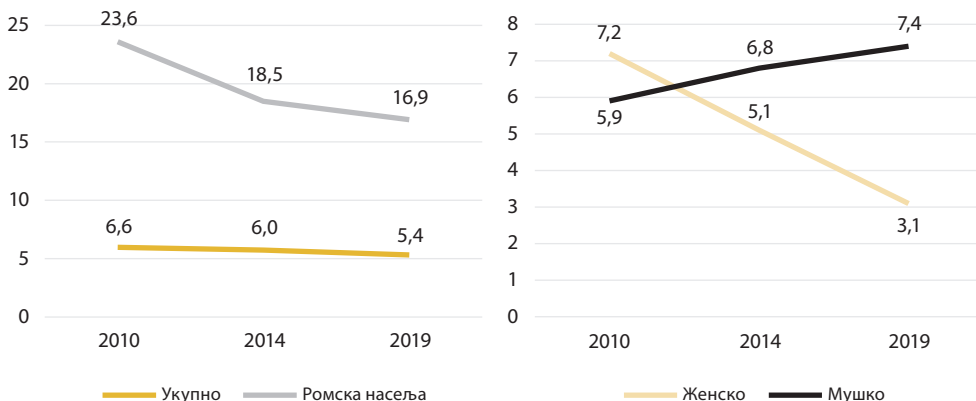
Индикатор 2.2.1 Преваленција заостајања у расту (умерено и тешко) међу децом до 5 година¹¹

Индикатор 2.2.2а Преваленција гојазности међу децом до 5 година¹²

Индикатор 2.2.2б Преваленција губитка у маси (умерено и тешко) међу децом до 5 година¹³

С обзиром да се подаци за праћење овог потциља добијају на основу MICS истраживања које је последњи пут спроведено 2019. године, налази се не разликују у односу на Извештај о напретку у остваривању ЦОР из 2020. године. Тада је већ указано да је значајан напредак забележен на основу свих индикатора, односно према свим облицима неухрањености деце старе до 5 година: заостајањем у расту, гојазности и губитку у маси.¹⁴ Дугорочно и краткорочно опадање удела деце код које је идентификовано заостајање у расту присутно је и у општој популацији деце старе до пет година, као и код деце која живе у ромским насељима (Графикон 5). Међутим, у овом погледу постоје видљиве родне разлике, јер се међу девојчицама смањује удео деце код које се бележи ова врста заостајања у физичком развоју, док се међу дечацима повећава (Прилог 2, Табела 16).

Графикон 5: Индикатор 2.2.1 Преваленција заостајања у расту (умерено и тешко) међу децом до 5 година, 2010–2019. (%)

Извор: MICS — РЗС и УНИЦЕФ

¹¹ Висина за узраст <-2 стандардне девијације од средње вредности према Светској здравственој организацији — СЗО (Стандарди раста деце).

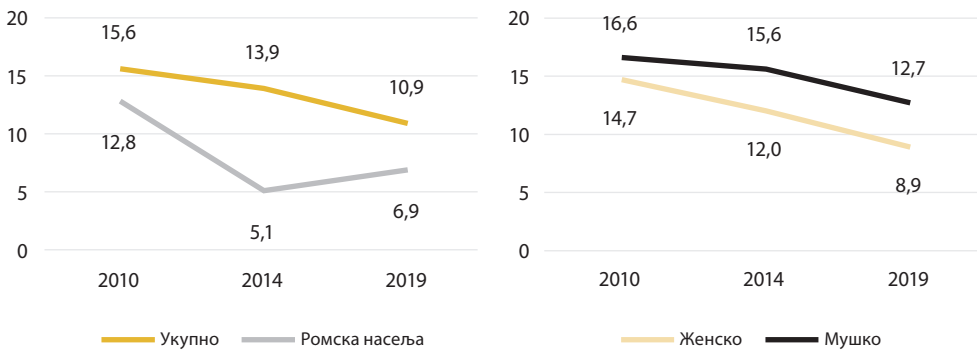
¹² Тежина према висини >+2 стандардне девијације од средње вредности СЗО Стандарда раста деце.

¹³ Тежина према висини <-2 стандардне девијације од средње вредности СЗО Стандарда раста деце.

¹⁴ Извор: MICS — РЗС и УНИЦЕФ.

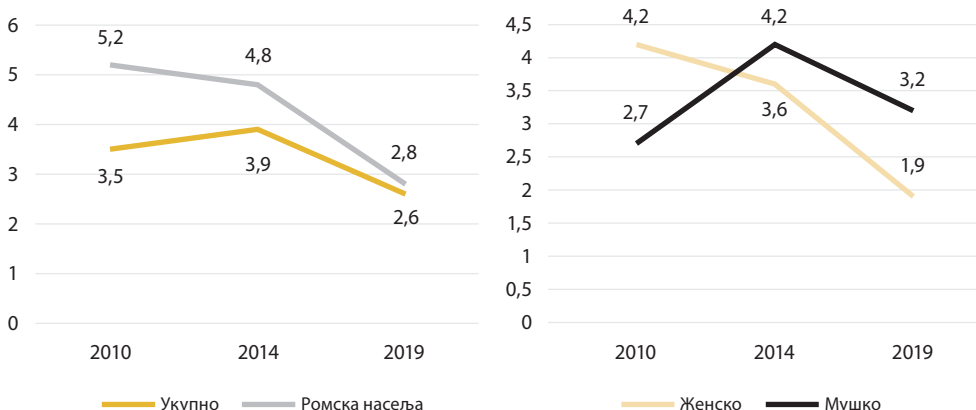
У погледу смањења распрострањености гојазности забележен је значајан напредак како дугорочно (у периоду 2010–2019. године), тако и краткорочно (2014–2019). Позитиван тренд присутан је и код девојчица и код дечака, али се удаљавање од циља бележи међу децом која живе у ромским насељима (Графикон 6). Међу градском децом је забележен краткорочно значајан напредак, док се код деце која живе у ромским насељима, региструје значајно удаљавање од циља. Код деце која живе у срединама означеним као „остала насеља” види се значајан напредак, како дугорочно, тако и краткорочно. Сагледано кроз призму материјалног стања домаћинства, значајни напредак се региструје код деце која живе у домаћинствима најсиромашнијег, другог и средњег квинтила индекса благостања, а значајно удаљавање код деце која живе у бољестојећим домаћинствима, односно оним из четвртог и најбогатијег квинтила (Прилог 2, Табела 17).

Графикон 6: Индикатор 2.2.2а Преваленција гојазности (умерено и тешко) међу децом старом до 5 година, 2010–2019. (%)

Извор: MICS — РЗС и УНИЦЕФ

Када је у питању преваленција губитка у маси, значајан напредак региструје се у укупној популацији деце старе до пет година, и међу женском и међу мушком децом, као и међу децом која живе у ромским насељима (Графикон 7). Значајно удаљавање од циља присутно је међу децом из најсиромашнијих домаћинстава и то у краткорочном, мада не и дугорочном периоду (Прилог 2, Табела 18).

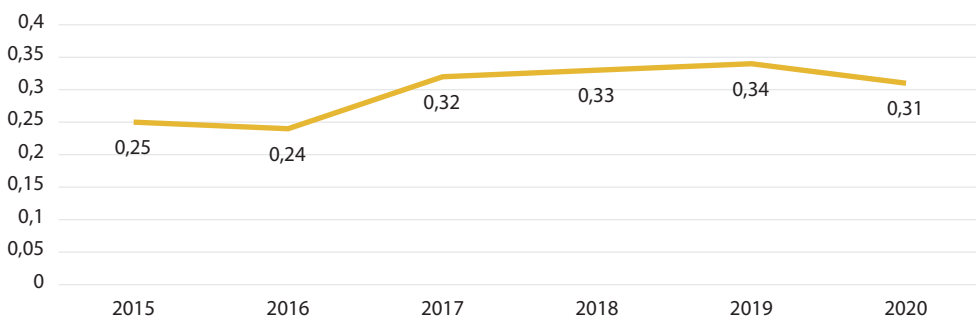
Графикон 7: Индикатор 2.2.2b Преваленција губитка у маси (умерено и тешко), међу децом старом до 5 година, 2010–2019. (%)

Извор: MICS — РЗС и УНИЦЕФ

Потциљ 2.а Повећати инвестирање, укључујући кроз побољшану међународну сарадњу, у руралну инфраструктуру, пољопривредна истраживања и саветодавне услуге, развој технологије и банака биљног и сточног генетског материјала како би се унапредили пољопривредни производни капацитети у земљама у развоју, а посебно у најмање развијенијим земљама

Индикатор 2.а.1 Индекс државних расхода усмерених на пољопривреду

Иако је између две последње посматране године (2019. и 2020) дошло до смањења издвајања државних средстава за пољопривреду (Графикон 8), посматрано на нивоу петогодишњег тренда, напредак у остваривању овог потциља је и даље значајан и то по сложеној годишњој стопи раста од 6,61%.¹⁵

Графикон 8: Индекс државних расхода усмерених на пољопривреду, 2015–2020.

Извор: Министарство финансија и Национални рачуни, РЗС

¹⁵ Извор: Министарство финансија — Сектор за макроекономске и фискалне анализе и пројекције и Национални рачуни, РЗС.

ЦОР 3

ОБЕЗБЕДИТИ ЗДРАВ ЖИВОТ И ПРОМОВИСАТИ БЛАГОСТАЊЕ ЗА СВЕ ЉУДЕ СВИХ ГЕНЕРАЦИЈА

Број потциљева које је могуће пратити: 9/13 (3.1, 3.2, 3.3, 3.4, 3.7, 3.8, 3.9, 3.b, 3.c)

Број индикатора које је могуће пратити: 13/28

ЦОР 3 предвиђа обезбеђивање здравог живота и промовисање благостања за целокупно становништво. Овај циљ обухвата 13 потциљева који се прате на основу 28 индикатора. У Србији је могуће пратити напредак у односу на девет потциљева, а на основу 13 индикатора. Захваљујући релативно доброј покривености овог циља подацима, у извештају је приказан напредак у остваривању следећих потциљева: 3.1 којим се предвиђа смањење матерналне смртности; 3.2 којим се предвиђа смањење смртности деце млађе од 5 година; 3.3 којим се предвиђа окончање епидемије АИДС-а, туберкулозе и других заразних болести; 3.4 којим се предвиђа смањење смртности од непреносивих болести; 3.7 који се односи на обезбеђивање универзалног приступа услугама сексуалног и репродуктивног здравља и планирања породице; 3.8 којим се предвиђа универзални обухват здравственом заштитом, укључујући и заштиту од финансијског ризика, доступност квалитетних основних здравствених услуга и доступност безбедних, делотворних, квалитетних и приступачних основних лекова и вакцина за све; 3.9 којим се предвиђа значајно смањење смртних случајева од различитих облика загађења; 3.b који се односи на подржавање истраживања и развој вакцина и лекова за преносиве и непреносиве болести, као и 3.c којим се предвиђа повећање финансирања у области здравства и унапређење људских ресурса у здравственој заштити.

КЉУЧНИ НАЛАЗИ

- ▶ Потциљ који се односи на смањење матерналне смртности (3.1) може се сматрати оствареним у односу на праг постављен на глобалном нивоу који предвиђа смањење стопе матерналне смртности испод 70 случајева на 100.000 живорођене деце. Овај циљ је на глобалном нивоу дефинисан у складу са неповољним стањем у неразвијеним земљама. Иако је глобални циљ остварен, дугорочни и краткорочни трендови у Србији ипак указују на умерено погоршање код овог индикатора.
- ▶ Други индикатор који је важан за матерналну смртност — удео порођаја уз присуство квалификованих здравствених радника у укупном броју порођаја, показује континуирано веома високе вредности уз додатни умерени напредак.

- ▶ Глобални циљ у погледу смањења неонаталне и смртности деце старости до пет година такође је остварен у Србији.
- ▶ Значајан напредак је остварен у сузбијању туберкулозе, као и у погледу смањења стопе смртности од самоубистава, али је умерено удаљавање од циља забележено у погледу смртности од кардиоваскуларних и малигних обољења.
- ▶ Значајан напредак остварен је у погледу универзалног приступа услугама које се односе на полну и репродуктивну здравствену заштиту, укључујући и планирање породице, као и у погледу смањења стопе рађања међу адолесценткињама (потциљ 3.7).
- ▶ Напредак је остварен и у погледу универзалног обухвата здравственом заштитом, уз повећање удела жена које своје потребе за планирањем породице задовољавају модерним методама контрацепције и повећаним обухватом пренаталном заштитом (потциљ 3.8).
- ▶ Значајан напредак се бележи и у погледу смањења броја смртних случајева од ненамерног тровања (потциљ 3.9).
- ▶ Неконзистентни трендови се бележе у области имунизације деце, уз умерени напредак у погледу покривености имунизацијом против дифтерије, тетануса и великог кашља, а значајним смањењем обухвата имунизацијом против малих богиња (потциљ 3.b).
- ▶ Значајно удаљавање од циља региструје се у погледу густине и дистрибуције здравствених радника (потциљ 3.c).

Потциљ 3.1 До 2030. смањити глобални однос матерналне смртности на мање од 70 на 100.000 живорођених

Индикатор 3.1.1 Однос матерналне смртности¹⁶

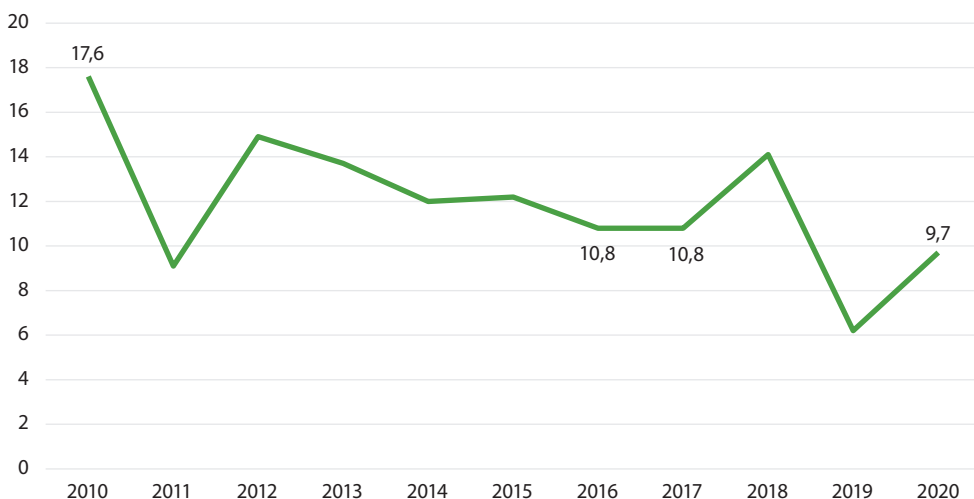
Индикатор 3.1.2 Процент порођаја уз присуство квалификованих здравствених радника

Један од најважнијих потциљева у оквиру ЦОП 3 односи се на смањење матерналне смртности, а на глобалном нивоу као праг је постављено мање од 70 смртних случајева мајки на 100.000 новорођене деце. У матерналне смртне случајеве рачунају се сви они случајеви који су наступили за време трудноће или у току 42 дана од завршетка трудноће, без обзира на трајање и локализацију трудноће, због било ког узрока у вези са трудноћом, или са другим тешкоћама које су погоршане услед трудноће или вођења трудноће. У Србији је овај циљ достигнут и упркос годишњим варијацијама, он је значајно испод 70 (Графикон 9), мада треба имати у виду да је овакав праг постављен на глобалном нивоу пре свега због још увек високе матерналне смртности у мање развијеним земљама.¹⁷

¹⁶ Однос матерналне смртности — број матерналних смрти на 100.000 живорођених, у години посматрања. Матернална смрт (смрт мајке) — смрт жене која је наступила за време трудноће или у току 42 дана од завршетка трудноће, без обзира на трајање и локализацију трудноће, због било ког узрока у вези са трудноћом или погоршаним због трудноће или вођења трудноће, али не као последица случајних или споредних узрока. Од 2007. године па надаље, подаци су добијени применом методологије транслације, коришћењем потврда о смрти, пријава рођења и извештаја о хоспитализацији као извора података. Подаци за 2019. годину су добијени коришћењем потврда о смрти.

¹⁷ Извор: Витална статистика, РЗС.

Графикон 9: Индикатор 3.1.1 Однос матерналне смртности, 2010–2020.¹⁸

Извор: Витална статистика, РЗС

Процент порођаја обављених уз надзор обучених здравствених радника¹⁹ представља још један индикатор којим се мери напредак у вези са потциљем 3.1. Овај индикатор (3.1.2) за Србију показује континуирано високе вредности, уз додатни континуирани напредак (Прилог 2, Табела 21).²⁰

Потциљ 3.2 До 2030. окончати смртне случајеве који се могу спречити код новорођенчади и деце млађе од 5 година, где ће све земље имати за циљ смањење неонаталне смртности на не више од 12 на 1.000 живорођених и смртности деце испод 5 година на не више од 25 на 1.000 живорођених

Индикатор 3.2.1 Стопа смртности деце испод пет година старости ✓

Индикатор 3.2.2 Стопа неонаталне смртности ✓

Потциљ 3.2 дефинише као приоритете развоја смањење смртности новорођенчади и деце млађе од 5 година. Овај потциљ на глобалном нивоу дефинише и стандарде који подразумевају да број умрле новорођенчади на 1.000 живорођене деце треба да буде испод 12, а број умрле деце млађе од 5 година на 1.000 живорођене деце — испод 25. У односу на ове стандарде који су постављени имајући у виду неповољно стање у неразвијеним земљама,

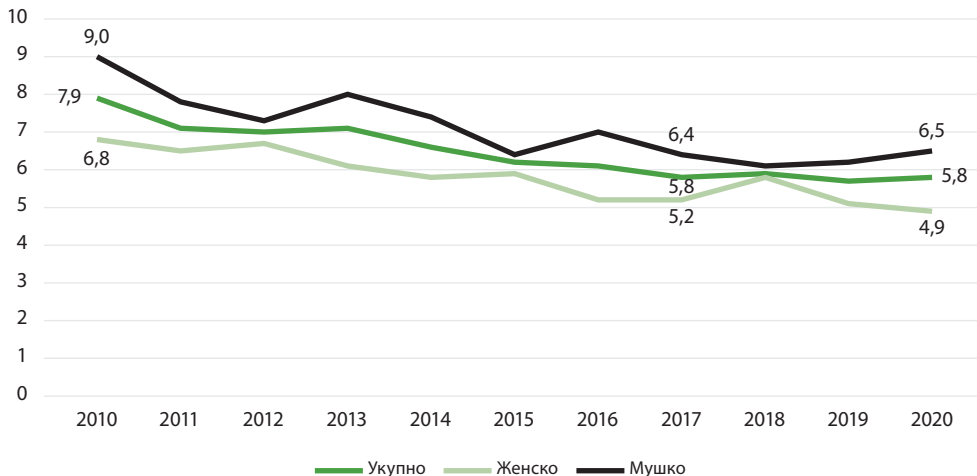
¹⁸ Однос матерналне смртности — број матерналних смрти на 100.000 живорођених, у години посматрања. Матернална смрт (смрт мајке) — смрт жене која је наступила за време трудноће или у току 42 дана од завршетка трудноће, без обзира на трајање и локализацију трудноће, због било ког узрока у вези са трудноћом или погоршаним због трудноће или вођења трудноће, али не као последица случајних или споредних узрока.

¹⁹ Индикатор мери проценат жена старости 15–49 година које су се породиле у периоду од две године пре истраживања уз помоћ стручних здравствених радника (лекар, болничар, акушер). Посматра се период од последње две године које претходе истраживању.

²⁰ Извор: MICS — РЗС и УНИЦЕФ.

Србија је остварила глобални циљ. Дугорочно и краткорочно смањење стопе смртности деце региструје се како у општој популацији деце (Графикон 10),²¹ тако и међу децом која живе у ромским насељима, где је ова стопа опала са 28 у 2005. години, на 9 у 2019. години. Стопа неонаталне смртности смањена је са 4,63 на хиљаду живорођених у 2010. години на 3,78 у 2020. години.

Графикон 10: Индикатор 3.2.1 Стопа смртности деце испод пет година старости, према полу, 2010–2020.²²

Извор: Витална статистика, РЗС

Потциљ 3.3 До 2030. окончати епидемије АИДС-а, туберкулозе, маларије и занемарених тропских болести и борити се против хепатитиса, болести које се преносе водом и осталих заразних болести

Индикатор 3.3.2 Инциденција туберкулозе на 100.000 становника

Значајан напредак региструје се у вези са потциљем 3.3 који предвиђа смањење заразних болести. Сада је доступан само индикатор којим се прати инциденција туберкулозе и према овом индикатору приметан је континуиран и дугорочни, и краткорочни напредак (Прилог 2, Табела 24).²³ Док је у 2010. години било 19,7 пријављених случајева оболелих од туберкулозе на 100.000 становника, у 2016. години, било је 11,9 случајева, а у 2020. години 4,6 случајева на 100.000 становника.²⁴ Позитивни трендови присутни су и код жена и код мушкараца, мада је инциденција двоструко већа међу мушкарцима — у 2020. години међу мушкарцима је био 6,1 случај на 100.000 становника, а међу женама 3,1.

²¹ Извор: Витална статистика, РЗС, за популацију из ромских насеља MICS — РЗС и УНИЦЕФ.

²² Умрли на 1.000 живорођених.

²³ Извор: Институт за јавно здравље Србије и Витална статистика, РЗС.

²⁴ Извор: Институт за јавно здравље Србије и Витална статистика, РЗС.

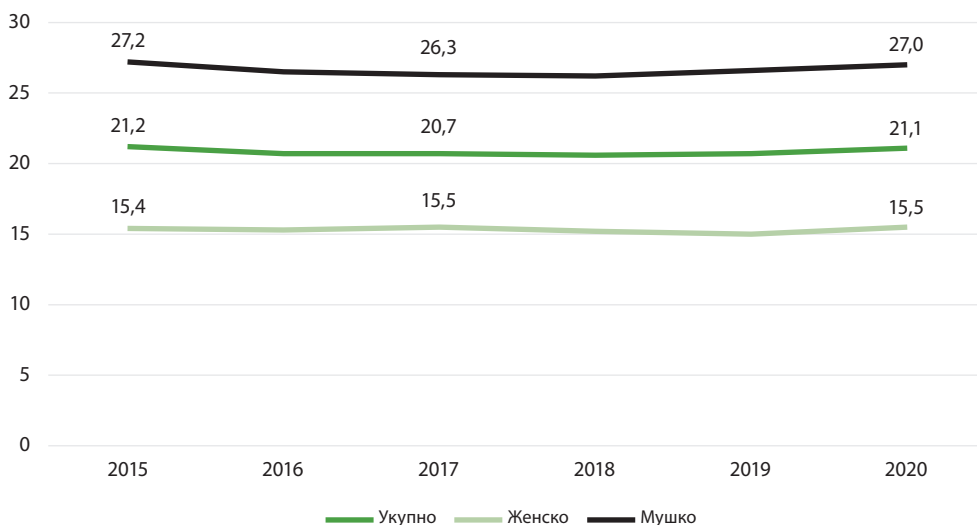
Потциљ 3.4 До 2030. смањити за једну трећину превремени морталитет од непрениосивих болести кроз превенцију и лечење и промовисати ментално здравље и благостање

Индикатор 3.4.1 Стопа смртности која се приписује кардиоваскуларним болестима, раку, дијабетесу или хроничним респираторним болестима

Индикатор 3.4.2 Стопа смртности услед самоубиства

Када је у питању смртност од непрениосивих болести,²⁵ у односу на извештај из претходне године региструје се погоршање. Наиме у том извештајном периоду краткорочно је остварен умерен напредак у погледу смањења стопе смртности која се приписује кардиоваскуларним болестима, раку, дијабетесу или хроничним респираторним болестима, док је у у периоду 2016–2020. који представља краткорочни временски оквир у овом извештају, забележено умерено удаљавање од циља (уз сложену годишњу стопу раста од 0,48%) (Прилог 2, Табела 25). Као у случају инциденције туберкулозе, и у случају незаразних болести, инциденција је виша међу мушкарцима, него међу женама (Графикон 11). У 2020. години међу мушкарцима је било 27% умрлих од ових болести, а међу женама 15,5%.²⁶

Графикон 11: Индикатор 3.4.1 Стопа смртности која се приписује кардиоваскуларним болестима, раку, дијабетесу или хроничним респираторним болестима, према полу, 2015–2020. (%)

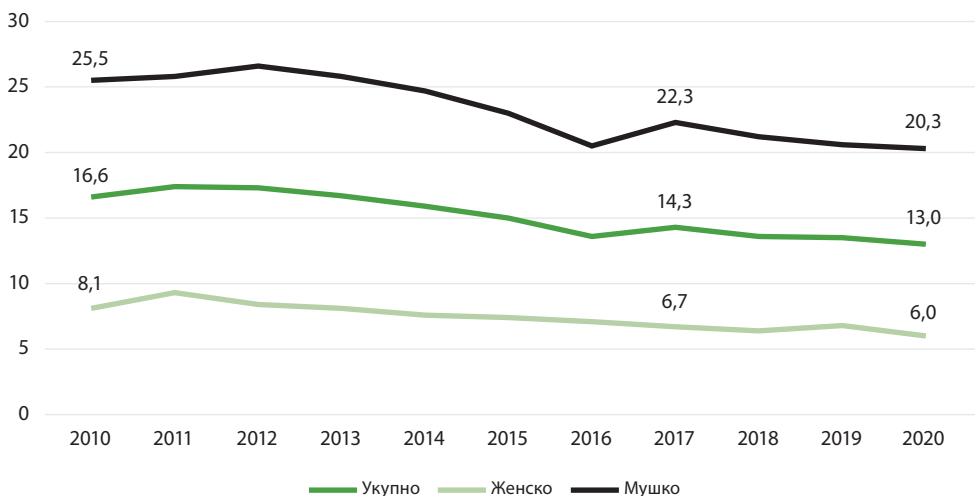
Извор: Институт за јавно здравље Србије и Витална статистика, РЗС

²⁵ Вероватноћа смрти, при старости између 30 и 70 година, услед болести система крвотока, злоћудних тумора, шећерне болести и хроничних респираторних болести базирана на следећим ICD-10 (International Classification of Diseases) кодовима: I00–I99, C00–C97, E10–E14, и J30–J98.

²⁶ Извор: Витална статистика, РЗС.

Показатељ менталног здравља којим се прати стопа смртности услед самоубиства²⁷ показује значајан напредак у периоду 2016–2020. Ова стопа опала је како за женску популацију, тако и за мушку популацију (Графикон 12 и Прилог 2, Табела 26).²⁸

Графикон 12: Индикатор 3.4.2 Стопа смртности услед самоубиства, према полу, 2010–2020. (на 100.000 становника)

Извор: Витална статистика, РЗС

Потциљ 3.7 До 2030. обезбедити универзални приступ услугама које се односе на полну и репродуктивну здравствену заштиту укључујући планирање породице, информисање и образовање, као и интеграцију репродуктивног здравља у националне стратегије и програме

Индикатор 3.7.1 Удео жена у репродуктивном периоду (старости 15–49 година) које своје потребе за планирање породице задовољавају савременим методама ↑

Индикатор 3.7.2 Стопа рађања адолесценткиња (старости 15–19 година) на 1.000 жена из те старосне групе ↑

У погледу потциља 3.7 који се односи на сексуално и репродуктивно здравље, бележи се значајан напредак, и то како према индикатору удела жена у репродуктивном периоду које своје потребе за планирањем породице задовољавају савременим методама,²⁹ тако и према индикатору стопе рађања адолесценткиња.³⁰ На Графикону 13 приказан је тренд

²⁷ Број умрлих услед самоубиства на 100.000 становника у години посматрања.

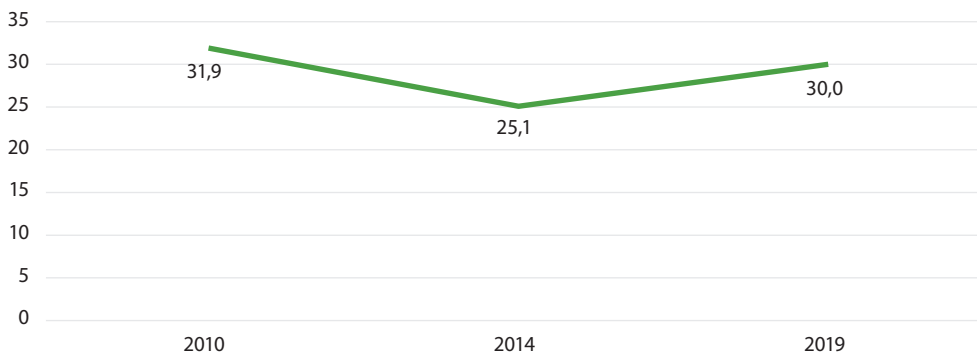
²⁸ Извор: Витална статистика, РЗС.

²⁹ Процент жена старости 15–49 година које су удате или имају сталног партнера и које користе (чији партнер користи) било који савремени метод контрацепције. Савремени метод контрацепције обухвата неки од следећих метода: стерилизација, пилула, спирала, инјекције, имплантати, кондом, женски кондом или дијафрагма.

³⁰ Представља однос између броја живорођених које су родиле мајке старости 15–19 година и процењеног броја женског становништва исте старости.

коришћења модерних средстава контрацепције за општу популацију жена старих 15–49 година. Према тим подацима, остварен је значајан краткорочни напредак по сложеној годишњој стопи раста од 3,63%, али је у дугорочном оквиру забележено умерено удаљавање од циља по стопи од –0,68% (Графикон 13).³¹

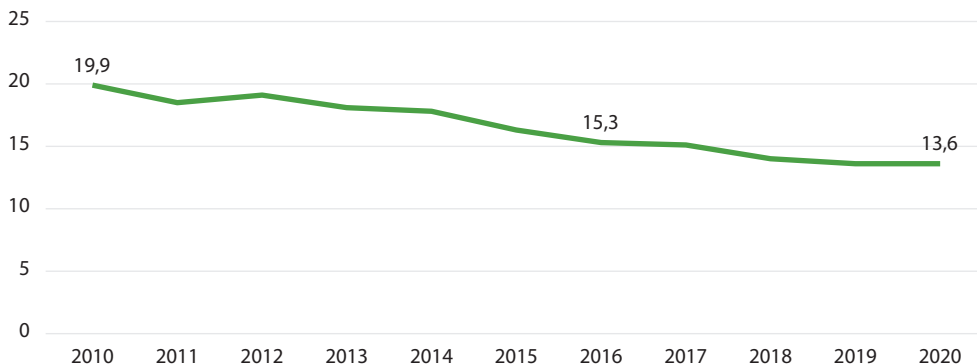
Графикон 13: Индикатор 3.7.1 Удео жена у репродуктивном периоду (старости 15–49 година) које своје потребе за планирање породице задовољавају савременим методама, 2010–2019. (%)

Извор: MICS — РЗС и УНИЦЕФ

Смањење стопе рађања међу адолесценткињама указује на значајан напредак према циљу, како дугорочан (по сложеној годишњој стопи раста од –3,73), тако и краткорочан (по сложеној годишњој стопи раста од –2,90) (Графикон 14 и Прилог 2, Табела 28).

Графикон 14: Индикатор 3.7.2 Стопа рађања адолесценткиња (старости 15–19 година) на 1.000 жена из те старосне групе³², 2010–2020.

Извор: Витална статистика, РЗС

³¹ Извор: MICS — РЗС и УНИЦЕФ.

³² Индикатор представља однос између броја живорођених које су родиле мајке старости 15–19 година и процењеног броја женског становништва исте старости.

Потциљ 3.8 Постићи универзални обухват здравственом заштитом, укључујући заштиту од финансијског ризика, доступност квалитетних основних здравствених услуга и доступност безбедних, делотворних, квалитетних и приступачних основних лекова и вакцина за све

Индикатор 3.8.1а Обухват основним здравственим услугама — удео жена у репродуктивном периоду (старости 15–49 година) које своје потребе за планирање породице задовољавају савременим методама	↑
Индикатор 3.8.1б Обухват основним здравственим услугама — пренатална заштита (четири и више посета)	↗
Индикатор 3.8.1с Обухват основним здравственим услугама — имунизација против дифтерије, тетануса и великог кашља (DTP)	↗
Индикатор 3.8.1д Обухват основним здравственим услугама — коришћење побољшаних санитарних просторија	×

Као што је већ истакнуто, остварен је значајан напредак у погледу повећања удела жена у репродуктивном периоду које своје потребе за планирањем породице задовољавају модерним методама контрацепције. У општој популацији жена остварен је умерен, а у популацији жена које живе у ромским насељима значајан напредак у погледу пренаталне заштите. Мерено индикатором који региструје четири и више посета лекару током трудноће, у општој популацији жена остварено је повећање удела жена које испуњавају овај услов са 93,9% на 96,6% (што даје сложену годишњу стопу раста од 0,57%), а у популацији жена које живе у ромским насељима остварено је повећање са 74,4% на 82,7% (што даје сложену годишњу стопу раста од 2,14%) (Прилог 2, Табела 30).

Умерен напредак остварен је и у погледу имунизације против дифтерије, тетануса и великог кашља (DTP), уз повећање обухвата са 89% у 2014. години на 91,8% у 2019. години. Посматрано према полу, већи је напредак остварен у популацији женске, него мушке деце (Прилог 2, Табела 31).

Напредак није могуће пратити у односу на индикатор коришћења побољшаних санитарних просторија због недостатка података за више година. Према подацима Истраживања вишеструких показатеља из 2019. године, 98,6% лица у општој популацији и 93,0% лица која живе у ромским насељима користе побољшане санитарне просторије. Разлике су присутне између лица која живе у градским и осталим насељима, као и између лица која живе у домаћинствима различитих квинтила индекса благостања (Прилог 2, Табела 32).³³

³³ Извор: MICS — РЗС и УНИЦЕФ.

Потциљ 3.9 До 2030. значајно смањити број смртних случајева и обољења од опасних хемикалија и загађења, и контаминације ваздуха, воде и земљишта

Индикатор 3.9.3 Стопа смртности која се приписује ненамерном тровању

Значајан напредак присутан је и у области потциља 3.9 који предвиђа смањење смртности од различитих облика загађења.³⁴ У 2010. години у Србији је умрло 0,6 на 100.000 становника од ненамерног тровања, а у 2020. години 0,2, што даје сложену годишњу стопу раста од -9,64% (Прилог 2, Табела 33).

Потциљ 3.b Подржати истраживања и развој вакцина и лекова за преносиве и непреносиве болести које примарно погађају земље у развоју, обезбедити приступачност основних лекова и вакцина у складу са „Декларацијом из Дохе о Споразуму о трговинским аспектима права интелектуалне својине (TRIPS) и јавном здрављу“, којом се потврђује право земаља у развоју да у потпуности користе одредбе „Споразума о трговинским аспектима права интелектуалне својине“, које се односе на флексибилност у погледу заштите јавног здравља и, посебно, обезбеђују доступност лекова за све

Индикатор 3.b.1a Обухват имунизацијом против дифтерије, тетануса и великог кашља (DTP)

Индикатор 3.b.1b Обухват имунизацијом против пнеумокока (коњугована вакцина)

Индикатор 3.b.1c Обухват имунизацијом против малих богиња

Трендови у погледу остваривања овог потциља су неконзистентни. Док обухват деце имунизацијом против дифтерије, тетануса и великог кашља показује умерен напредак, значајно удаљавање од циља региструје се у погледу обухвата имунизацијом против малих богиња. У општој популацији деце обухват DTP вакцином је повећан са 89% вакцинисаних у 2014. години на 91,8% вакцинисаних у 2019. години. Са друге стране, обухват вакцином против малих богиња смањен је у истом периоду са 94,4% на 87,2%. Важно је приметити да је у погледу ове две врсте имунизације остварен и напредак и међу децом у ромским насељима (Прилог 2, Табела 34). Вакцинација деце из ових насеља DTP вакцином повећана је са 70,6% на 73,3%, а вакцином против малих богиња са 68,8% на 76,5%.³⁵

³⁴ Број умрлих од ненамерног тровања (МКБ-10 шифре: X40, X43–X44, X46–X49) на 100.000 становника, у години посматрања.

³⁵ Извор: MICS — РЗС и УНИЦЕФ.

Потциљ 3.с Значајно повећати финансирање у области здравства, као и регрутовање, развијање, обучавање и задржавање здравствених радника у земљама у развоју, посебно у најмање развијеним земљама и малим острвским државама у развоју

Индикатор 3.с.1 Густина и дистрибуција здравствених радника

Када је у питању потциљ 3.с којим се предвиђа повећање издвајања за здравствену заштиту, регрутовање и развој медицинског кадра, приметни су негативни и дугорочни (2010–2020), и краткорочни трендови (2016–2020) који указују на удаљавање од циља. Наиме, број лекара на 10.000 становника смањен је са 30,5 у 2016. години на 29,1 у 2020. години, број стоматолога у истом периоду смањен је са 2,8 на 2,2, број фармацеута са 3,1 на 2,1, а број медицинских сестара и бабица са 64 на 62 (сложене годишње стопе раста приказане су у Табели 35 у Прилогу 2).³⁶

³⁶ Извор: Институт за јавно здравље Србије и Витална статистика, РЗС.

ЦОР 4

ОБЕЗБЕДИТИ ИНКЛУЗИВНО И ПРАВЕДНО КВАЛИТЕТНО ОБРАЗОВАЊЕ И ПРОМОВИСАТИ МОГУЋНОСТ ЦЕЛОЖИВОТНОГ УЧЕЊА ЗА СВЕ

Број потциљева које је могуће пратити:

5/10 (4.1, 4.2, 4.3, 4.5, 4.6)

Број индикатора које је могуће пратити:

6/12

ЦОР 4 посвећен је унапређивању образовања становништва кроз 10 потциљева који се прате на основу 12 индикатора. У Србији је сада могуће пратити напредак у односу на 5 потциљева, на основу 6 индикатора. У извештају је приказан напредак у остваривању следећих потциљева: 4.1 којим се налаже да се обезбеди да све девојчице и дечааци заврше бесплатно, равноправно и квалитетно основно и средње образовање; 4.2 којим се предвиђа да до 2030. године све девојчице и дечааци треба да имају приступ квалитетном развоју у раном детињству, бризи и предшколском образовању како би се припремили за основно образовање; 4.3 који подразумева једнаку доступност приступачног и квалитетног стручног образовања на свим нивоима; 4.5 којим се предвиђа елиминисање родних неједнакости у образовању и 4.6 којим се предвиђа да сви млади и знатан део одраслих треба да постигну језичку и нумеричку писменост.

КЉУЧНИ НАЛАЗИ

- ▶ Напредак у остваривању потциља 4.1 којим се налаже да се обезбеди бесплатно, равноправно и квалитетно основно и средње образовање за све девојчице и дечаке, није могуће пратити због тога што су подаци о стопи завршавања првог и другог циклуса основног образовања и средњег образовања из MICS истраживања доступни само за 2019. годину. Према овим подацима, стопа завршавања првог и другог циклуса основне школе је висока, нешто је нижа за средњу школу, али је значајно нижа за популацију деце која живе у ромским насељима.
- ▶ Умерени напредак је присутан у погледу раног развоја деце, али се у погледу учешћа деце у предшколском образовању региструје умерено удаљавање од циља, што чини тенденције у вези са остваривањем потциља 4.2 неконзистентним.

- ▶ Неконзистентан тренд забележен је и у односу на потциљ 4.3 којим се предвиђа остварење једнаке доступности приступачног и квалитетног стручног образовања на свим нивоима, за све жене и мушкарце, јер се умерени напредак бележи код младих (старости 15–24 године), а значајно удаљавање од циља код одрасле популације (старости 25–64 године).
- ▶ Напредак у остваривању потциља 4.5 није могуће мерити јер се сложене годишње стопе раста не могу применити на индексе паритета, али упоредни подаци за 2014. и 2019. годину показују неконзистентне трендове на различитим нивоима образовања.³⁷
- ▶ Удаљавање од циља забележено је у погледу подизања писмености деце у области читања, наука и математике (потциљ 4.6).

Потциљ 4.1 До 2030. обезбедити да све девојчице и дечаци заврше бесплатно, равноправно и квалитетно основно и средње образовање које води ка релевантним и ефикасним исходима учења

Индикатор 4.1.2а Бруто стопа завршавања првог циклуса основног образовања

Индикатор 4.1.2б Бруто стопа завршавања другог циклуса основног образовања

Индикатор 4.1.2с Бруто стопа завршавања средње школе

Због недостатка података, није могуће пратити напредак у оквиру потциља 4.1 који предвиђа да све девојчице и дечаци заврше основно и средње образовање. Према подацима за 2019. годину, стопа завршавања првог циклуса основног образовања је висока у општој популацији (99,9%), али је нижа међу децом која живе у ромским насељима (88,9%). Стопа завршавања другог циклуса основног образовања је такође висока у општој популацији (99,5%), али је нижа у популацији деце из ромских насеља (63,7%). На нивоу средње школе, стопа завршавања средње школе у општој популацији износи 97,7%, у популацији деце из ромских насеља 61,0%, док је најнижа код девојчица из ромских насеља (49,5%)³⁸ (Прилог 2, Табеле 36, 37 и 38).

³⁷ Индикатор дефинише нивое образовања према ISCED класификацији.

³⁸ Извор: MICS — РЗС и УНИЦЕФ.

Потциљ 4.2 До 2030. обезбедити да све девојчице и дечаци имају приступ квалитетном развоју у раном детињству, бризи и предшколском образовању како би били спремни за основно образовање

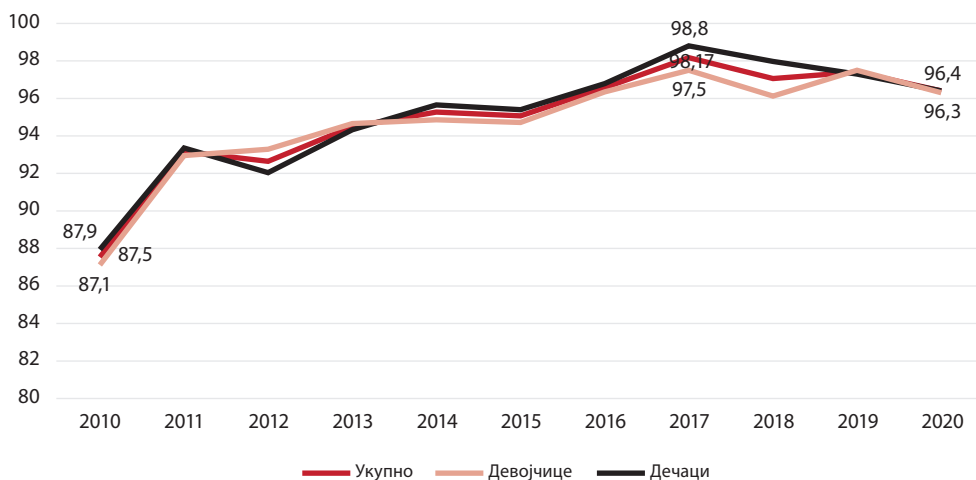
Индикатор 4.2.1 Удео деце старости 24–59 месеци која се правилно развијају у доменима здравља, образовања и психосоцијалног благостања, према полу ↗

Индикатор 4.2.2 Стопа учешћа у организованом учењу (годину дана пре званичног узраста за упис у основну школу), према полу ↘

Умерени напредак бележи се у погледу раног развоја деце (старости 36–59 месеци)³⁹ по сложеној годишњој стопи раста од 0,44% (Табела 39, Прилог 2). Напредак је присутан и код женске, и код мушке деце. Значајан напредак региструје се међу децом из најсиромашнијих домаћинстава (Прилог 2, Табела 39).

У погледу учешћа деце у обавезном предшколском образовном програму бележи се умерено удаљавање од циља у краткорочном временском оквиру (по сложеној годишњој стопи раста од –0,04%), али то не угрожава и даље дугорочни напредак који је у периоду 2010–2020. остварен по сложеној годишњој стопи раста од 0,97% (Прилог 2, Табела 40). Разлике по полу нису изражене (Графикон 15).⁴⁰

Графикон 15: Индикатор 4.2.2 Стопа учешћа у организованом учењу (годину дана пре званичног узраста за упис у основну школу), према полу, 2010–2020. (%)⁴¹

Извор: MICS — РЗС и УНИЦЕФ, РЗС

³⁹ Индекс раног развоја представља проценат деце узраста 36–59 месеци која се правилно развијају у најмање три од следећа четири домена: познавање слова и бројева, физички развој, социјално-емоционални развој и учење. Подаци се прикупљају MICS истраживањем вишеструких показатеља (MICS — Multiple Indicator Cluster Survey) који спроводе периодично УНИЦЕФ и РЗС.

⁴⁰ Извор: Статистика образовања, РЗС.

⁴¹ Обухват деце припремним предшколским програмом представља однос броја деце која похађају припремни предшколски програм и старосне групе деце која су у обавези да похађају ППП.

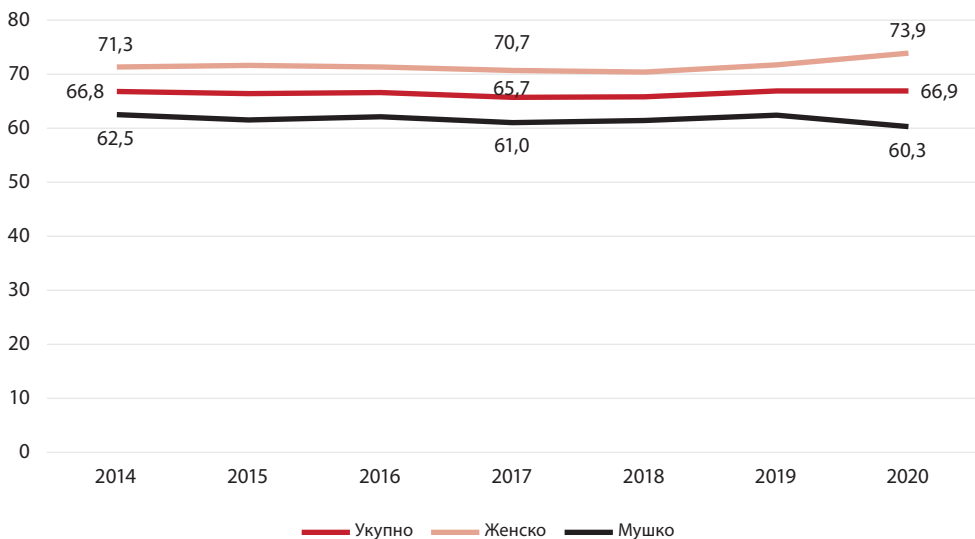
Потциљ 4.3 До 2030. обезбедити једнаку доступност приступачног и квалитетног стручног образовања на свим нивоима, укључујући и универзитетско, за све жене и мушкарце

Индикатор 4.3.1 Стопа учешћа младих и одраслих у формалном и неформалном образовању и обукама у претходних 12 месеци, према полу

У односу на потциљ 4.3, подаци показују неконзистентан тренд: умерен напредак у погледу учешћа младих у формалном и неформалном образовању и обукама, али и значајно удаљавање од циља код одрасле популације (старости од 25–64 године) (Прилог 2, Табела 41). Код младих позитиван тренд се региструје како краткорочно (2016–2020), тако и дугорочно (2014–2020). Ипак, потребно је приметити да за разлику од извештаја за 2020. годину, када је позитиван умерени напредак забележен и међу младим женама, и међу младим мушкарцима, овога пута умерени напредак је присутан само међу младим женама, док је међу младим мушкарцима забележено умерено удаљавање од циља (Прилог 2, Табела 41). Поред тога, треба имати у виду да су родне разлике у стопама учешћа у образовању континуирано изражене (Графикон 16).⁴²

Графикон 16: Индикатор 4.3.1а Стопа учешћа младих у формалном и неформалном образовању и обукама у претходних 12 месеци, према полу, младо становништво 15–24 године, 2014–2020. (%)

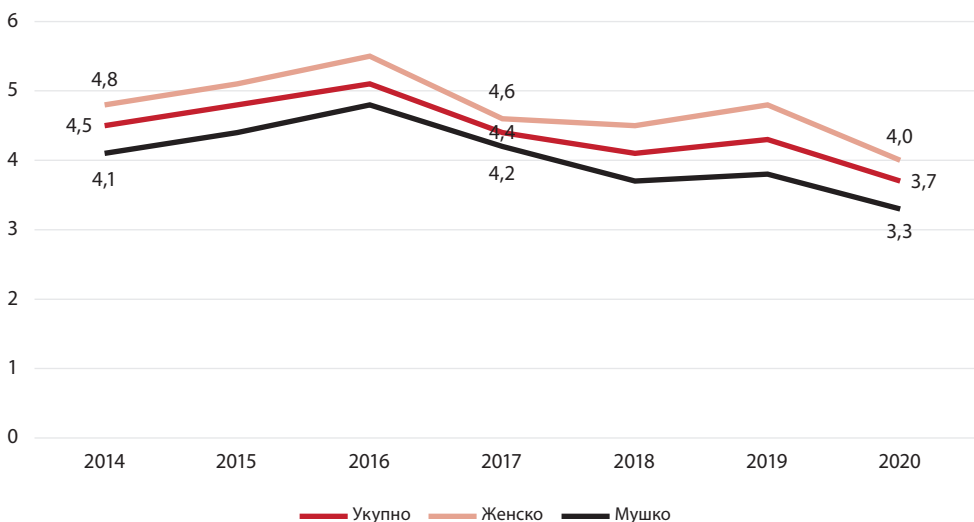

Извор: Анкета о радној снази, РЗС

⁴² Извор: Анкета о радној снази, РЗС.

Када је у питању одрасла популација (25–64 године), и дугорочан и краткорочан тренд показују значајно удаљавање од циља и за жене, и за мушкарце. Стопа по којој се одвија удаљавање од циља још је већа него у претходном извештајном периоду — док је сложена стопа годишњег раста за период 2015–2019. године износила $-2,71$, она за период 2016–2020. износи $-7,71$. И у овом случају, стопа учешћа жена континуирано је нешто виша него стопа учешћа мушкараца, али је разлика далеко мања него у младој популацији (Графикон 17).⁴³

Графикон 17: Индикатор 4.3.1b Стопа учешћа одраслих у формалном и неформалном образовању и обукама у претходних 12 месеци, према полу, одрасло становништво 25–64 године, 2014–2020. (%)

Извор: Анкета о радној снази, РЗС

Потциљ 4.5 До 2030. елиминисати родну неједнакост у образовању и обезбедити једнак приступ свим нивоима образовања и стручном оспособљавању за рањиве групе, укључујући особе са инвалидитетом, аутохтоно становништво и децу у рањивим ситуацијама

Индикатор 4.5.1 Индекси паритета у различитим нивоима образовања

Напредак није могуће мерити сложеном годишњом стопом раста, пошто су у питању индекси паритета. На нивоу основне школе између 2014. и 2019. дошло је до повећања диспаритета у корист дечака, док је на нивоу више средње школе (средње школе) дошло до смањења диспаритета, а стање је непромењено на нивоу ниже средње школе (виши разреди основне школе) (Табела 42, Прилог 2). Када је у питању диспаритет између деце из најсиромашнијих и најбогатијих домаћинстава, на нивоу основног образовања дошло

⁴³ Извор: Анкета о радној снази, РЗС.

је до преокрета у корист деце из најсиромашнијих слојева, док се на нивоу ниже средње и више средње школе одржао диспаратет у корист деце из најбогатијих домаћинстава (Прилог 2, Табела 42).⁴⁴

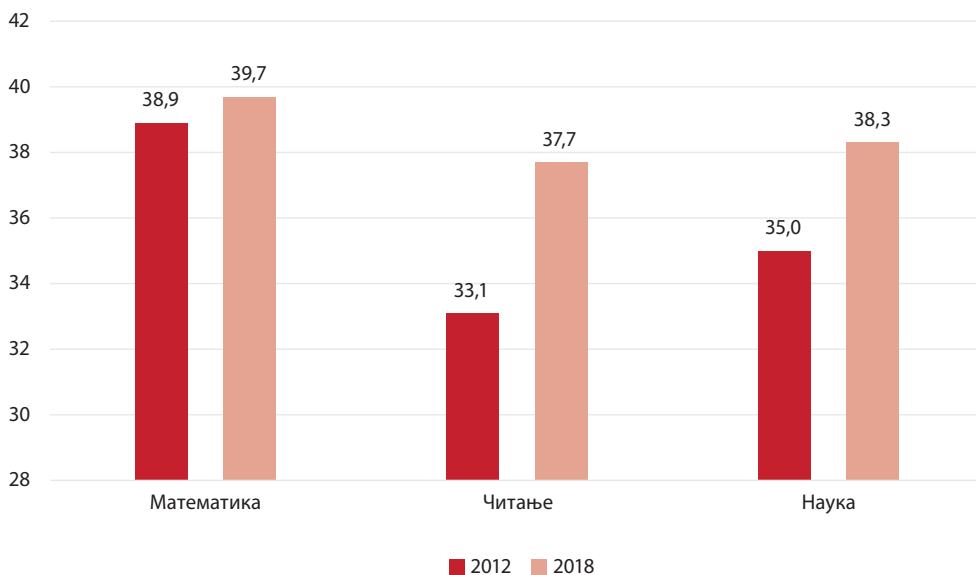
Потциљ 4.6 До 2030. обезбедити да сви млади и знатан део одраслих (мушкараца и жена) постигну језичку и нумеричку писменост

Индикатор 4.6.1 Удео ученика старости 15 година који нису достигли најмањи фиксни ниво постигнућа на PISA скали за три основна школска предмета

Значајно удаљавање у периоду 2012–2018. године региструје се у погледу удела ученика старости 15 година који су достигли најмањи фиксни ниво постигнућа на PISA скали у области читања и науке, а умерено удаљавање у области математике (Прилог 2, Табела 43).

Графикон 18: Индикатор 4.6.1 Удео ученика старости 15 година који нису достигли најмањи фиксни ниво постигнућа на PISA скали за три основна школска предмета

Извор: OECD

⁴⁴ Извор: MICS — РЗС и УНИЦЕФ.

ЦОР 5

ПОСТИЋИ РОДНУ РАВНОПРАВНОСТ И ОСНАЖИВАТИ СВЕ ЖЕНЕ И ДЕВОЈЧИЦЕ

Број потциљева које је могуће пратити:

8/9 (5.1, 5.2, 5.3, 5.4, 5.5, 5.6, 5.a, 5.b)

Број индикатора које је могуће пратити:

11/14

ЦОР 5 посвећен је унапређивању родне равноправности и оснаживању жена и девојчица кроз 9 потциљева који се прате на основу 14 индикатора. У Србији је напредак могуће пратити у готово свим потциљевима (осам од девет — сви осим потциља 5.c) и то на основу једанаест индикатора. У односу на извештај за 2020. годину, могуће је пратити и један индикатор више. У извештају је приказан напредак у остваривању следећих осам потциљева: 5.1. којим се налаже окончање свих облика дискриминације жена и девојчица; 5.2 којим се налаже елиминисање свих облика насиља над женама и девојчицама; 5.3 којим се налаже елиминисање свих штетних пракси попут дечијих бракова и сакаћења женских гениталија; 5.4 којим се позива на препознавање и вредновање неплаћеног рада и старања у домаћинству; 5.5 којим се налаже да се обезбеди пуно учешће жена у одлучивању и руковођењу; 5.6 којим се захтева обезбеђивање универзалног приступа услугама сексуалног и репродуктивног здравља; 5.a којим се позива на спровођење реформи како би жене добиле једнака права на економске ресурсе и 5.b којим се промовише повећана употреба иновативних технологија, посебно ИКТ.

КЉУЧНИ НАЛАЗИ

- ▶ Иако због кратке временске серије није могуће пратити напредак према индикатору којим се мери оствареност потциља 5.1, а који се односи на успостављање правног оквира неопходног за окончање свих облика дискриминације жена и девојчица, подаци према постојећим индикаторима указују да је у великој мери овај оквир успостављен.
- ▶ Напредак према индикаторима којима се мери оствареност потциља 5.2 који се односи на елиминисање свих облика насиља над женама и девојчицама, такође није могуће пратити због недостатка временских серија. Подаци доступни за 2018. годину указују на велику распрострањеност насиља које почине интимни партнери, као и на присуство сексуалног насиља које почине особе које нису партнери.
- ▶ Када је у питању елиминисање штетних пракси као што су дечији, рани и присилни бракови (потциљ 5.3), подаци указују да је значајно удаљавање од циља присутно у погледу уласка у брак пре 15. године, као и пре навршених 18 година.

- ▶ Подаци за посматрани краткорочни период нису доступни за потциљ 5.4 који предвиђа препознавање и вредновање неплаћеног рада, бриге и старања у домаћинству. Доступни подаци за 2010. и 2015. годину указују да је био остварен значајан напредак пре свега због смањеног удела времена које се проводи у обављању неплаћених послова у домаћинству и бризи о другима и међу женама, и међу мушкарцима.
- ▶ Значајан напредак остварен је у области учешћа жена у одлучивању (потциљ 5.5). Напредак је видљив како у погледу већег учешћа жена у одлучивању на националном и локалном нивоу, тако и у погледу већег учешћа жена на руководећим положајима.
- ▶ Напредак према потциљу 5.6 који захтева обезбеђивање универзалног приступа услугама сексуалног и репродуктивног здравља није могуће мерити због недостатка временских серија, а подаци за 2019. годину указују да још увек један број жена није у могућности да самостално доноси одлуке о сексуалним односима, употреби контрацепције и бризи за репродуктивно здравље.
- ▶ Напредак у реформама усмереним на једнака права на економске ресурсе, потциљ 5.а, није могуће пратити због недостатка лонгитудиналних података, али је према доступном податку ниво заштићености права релативно висок.
- ▶ Умерен напредак остварен је у погледу повећања удела особа које поседују мобилни телефон (потциљ 5.б).

Потциљ 5.1 Окончати свуда и све облике дискриминације жена и девојчица

Индикатор 5.1.1 Правни оквири који промовишу, спроводе и прате родну равноправност (процент постигнућа, 0–100), 2018. и 2020.

Напредак у погледу окончања свих облика дискриминације жена и девојчица прати се на основу индикатора којим се оцењује проценат постигнућа (0–100)⁴⁵ у развоју правног оквира којим се промовише, спроводи и прати родна равноправност. Према подацима UN Women, у Србији је највећи ниво постигнућа остварен у области запослености и економске користи (100), иза кога следе свеобухватни правни оквири и јавни живот (90), потом правни оквир који се односи на брак и породицу (72,7), а најниже постигнуће је идентификовано у области насиља над женама (58,3).⁴⁶

⁴⁵ Подаци су добијени из упитника за процену правних оквира државе које су попуњавали Национални статистички завод и/или Национална женска машинерија и правници/истраживачи родне равноправности. Упитник садржи 45 „да/не“ питања у оквиру четири области закона: (i) свеобухватни правни оквири и јавни живот; (ii) насиље над женама; (iii) запошљавање и економске користи; и (iv) брак и породица.

⁴⁶ Извор: UN Women — УН база података.

Потциљ 5.2 Елиминисати све облике насиља над свим женама и девојчицама у јавној и приватној сфери, укључујући трговину људима, сексуалне и друге облике експлоатације

Индикатор 5.2.1 Удео жена и девојака старости 18 до 74 године које су или које су биле у партнерским везама изложене физичком, сексуалном или психолошком насиљу од стране садашњег или бившег партнера током протеклих 12 месеци, према врсти насиља и старости

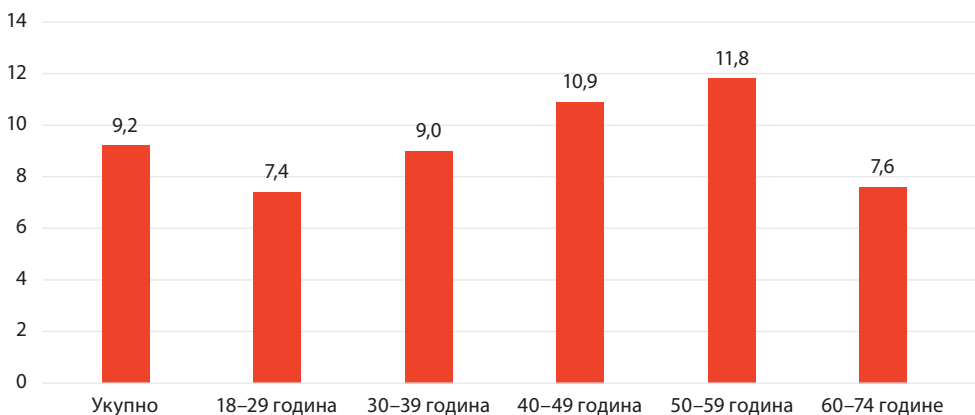

Индикатор 5.2.2 Удео жена и девојака старости 18 до 74 године које су биле изложене сексуалном насиљу од стране особа које нису биле њихов интимни партнер током протеклих 12 месеци, према старости

Напредак није могуће пратити за индикаторе 5.2.1 и 5.2.2 јер су подаци, неопходни за праћење, доступни само за 2018. годину па се не могу мерити промене. Подаци из Анкете о добробити и сигурности жена које је спровео ОЕБС показују да је у години која је претходила истраживању 9,2% жена претрпело физичко, сексуално или психолошко насиље од стране садашњег или бившег партнера. Посматрано према старости жена, највећи удео жена које су претпеле насиље од стране партнера током последњих 12 месеци, регистрован је међу женама старости 50–59 година, као и 40–49 година. Подаци из истраживања указали су да су већим ризицима од насиља изложене жене из мањинских и рањивих група: жене избеглице или расељена лица, жене са инвалидитетом, жене из националних мањина, као и жене које живе у условима материјалне депривације (Прилог 2, Табела 44).⁴⁷

Графикон 19: Индикатор 5.2.1 Удео жена и девојака старости од 18 до 74 године које су или које су биле у партнерским везама изложене физичком, сексуалном или психолошком насиљу од стране садашњег или бившег интимног партнера током протеклих 12 месеци, према старости, 2018. (%)

Извор: ОЕБС — Анкета о добробити и сигурности жена, 2018.

⁴⁷ Извор: ОЕБС — Анкета о добробити и сигурности жена, 2018.

У периоду од 12 месеци који су претходили Анкети о добробити и безбедности жена, 0,5% жена је доживело неки облик сексуалног насиља од стране особа које нису биле њихов интимни партнер (индикатор 5.2.2). Жене из популације избеглица или расељених лица, жене које живе у материјалној депривацији, као и младе жене, биле су у већем проценту изложене овом облику насиља него друге групе жена (Табела 45, Прилог 2).

Потциљ 5.3 Елиминисати све штетне праксе као што су дечији, рани и присилни бракови и сакаћење женских гениталија

Индикатор 5.3.1а Удео жена старости 20–24 године које су први пут ступиле у брак или ванбрачну заједницу пре 15. године

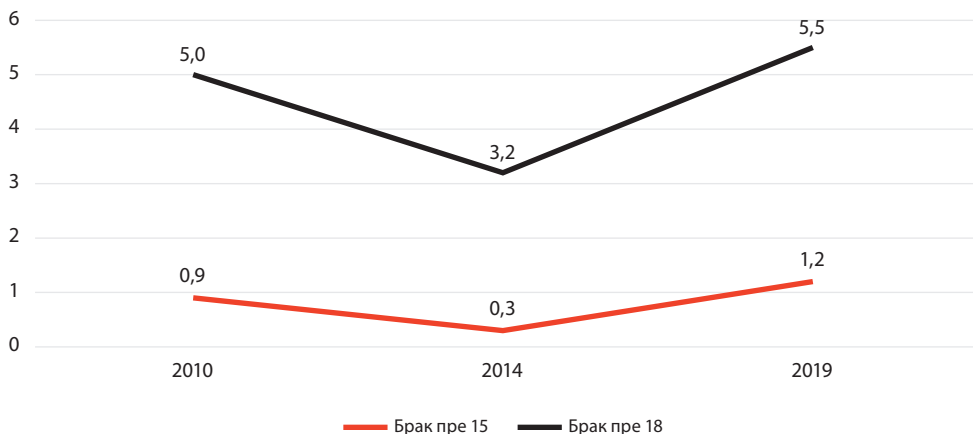

Индикатор 5.3.1б Удео жена старости 20–24 године које су први пут ступиле у брак или ванбрачну заједницу пре 18. године

Потциљ 5.3 који предвиђа елиминисање свих штетних пракси као што су дечији, рани и присилни бракови, прати се у Србији преко два индикатора: удела жена старости 20–24 године које су први пут ступиле у брак или ванбрачну заједницу пре 15. године, као и индикатора који мери удео жена исте старости које су први пут ступиле у брак или ванбрачну заједницу пре 18. године. Према оба индикатора региструје се значајно удаљавање од циља. Наиме, у 2010. и 2014. години било је 0,9%, односно 0,3% жена из ове старосне групе које су ступиле у први брак или ванбрачну заједницу пре навршених 15 година, док је у 2019. било 1,2% тих жена (Графикон 20). Према MICS истраживању из 2010. године у брак је, пре навршених 18 година, ступило 5,0% жена старости 20–24 године, док је 2019. године тај проценат износио 5,5% (Графикон 20), што даје сложену годишњу стопу раста од 11,44% (Прилог 2, Табела 47).⁴⁸

Графикон 20: Индикатори 5.3.1а и 5.3.1б Удео жена старости 20–24 године које су први пут ступиле у брак или ванбрачну заједницу пре 15. године и пре 18. године (%)

Извор: MICS — РЗС и УНИЦЕФ

⁴⁸ Извор: MICS — РЗС и УНИЦЕФ.

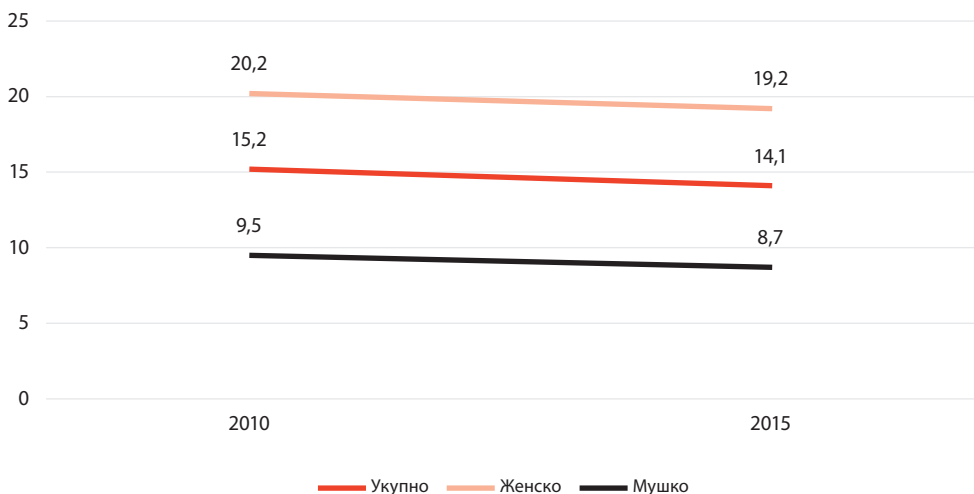
Значајан напредак код оба индикатора забележен је међу женама које живе у градским насељима, значајно удаљавање од циља забележено је међу женама које живе у осталим насељима, а у мањој мери и у ромским насељима. Истовремено, значајно удаљавање од циља забележено је међу женама које живе у најсиромашнијим домаћинствима, као и међу женама које имају само основну школу, или су без образовања (Прилог 2, Табеле 46 и 47).

Потциљ 5.4 Препознати и вредновати неплаћени рад, бригу и старање у домаћинству, кроз обезбеђивање јавних услуга, инфраструктуре и политике социјалне заштите, и кроз промовисање заједничке одговорности у домаћинству и породици, на национално прикладан начин

Индикатор 5.4.1 Удео времена које се проводи у обављању неплаћених послова у домаћинству и бризи о другима, према полу, старости и типу насеља

Удео времена које се проводи у обављању неплаћених послова у домаћинству и бризи о другима бележи значајан пад како међу женама, тако и међу мушкарцима. Међутим, важно је имати у виду да жене у овој врсти рада проводе у просеку знатно више времена него мушкарци (Графикон 21). До повећања времена проведеног у овим пословима дошло је међу младим женама и нешто више међу младим мушкарцима, а до смањења међу женама и мушкарцима старијих генерација (Прилог 2, Табела 48).⁴⁹

Графикон 21: Индикатор 5.4.1 Удео времена које се проводи у обављању неплаћених послова у домаћинству и бризи о другима, становништво старости 15 и више година, према полу, 2010–2015. (%)

Извор: Истраживање о коришћењу времена (TUS), РЗС

⁴⁹ Извор: Истраживање о коришћењу времена (TUS), РЗС.

Потциљ 5.5 Обезбедити да жене у потпуности и ефективно учествују и имају једнаке могућности за руковођење на свим нивоима доношења одлука у политичком, привредном и јавном животу

Индикатор 5.5.1а Удео жена у националном парламенту

Индикатор 5.5.1б Удео жена у локалним самоуправама

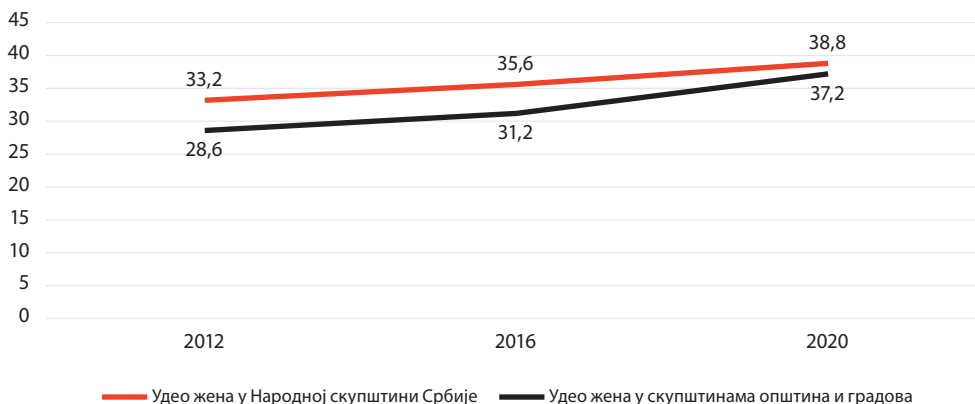

Индикатор 5.5.2 Удео жена на руководећим положајима

Значајан напредак остварен је према потциљу који као развојни приоритет дефинише повећање учешћа жена у доношењу одлука у политичком, привредном и јавном животу. Према индикатору 5.5.1а којим се мери удео жена у Народној скупштини Републике Србије, остварен је значајан и краткорочан, и дугорочан напредак (према сложеној годишњој стопи од 2,18% и 1,97% респективно) (Графикон 22).⁵⁰ Према индикатору којим се мери удео жена у скупштинама локалних самоуправа 5.5.1б, такође је остварен значајан краткорочан и дугорочан напредак уз сложене годишње стопе раста од 4,50% и 3,34% респективно (Прилог 2, Табела 49).

Графикон 22: Индикатори 5.5.1а Удео жена у националном парламенту и 5.5.1б Удео жена у локалним самоуправама, 2012–2020. (%)

Извор: Статистика избора, РЗС

Значајан напредак у овој области остварен је и према индикатору 5.5.2 којим се мери удео жена на руководећим положајима⁵¹, краткорочно (2017–2021) по сложеној годишњој стопи раста од 3,73%, а дугорочно (2010–2021) по стопи од 5,66% (Прилог 2, Табела 49).

⁵⁰ Извор: Избори за народне посланике, РЗС.

⁵¹ Индикатор мери удео жена чланова одбора у највећим јавним компанијама чијим се деоницама тргује на берзи. Највеће компаније покривају тржишну капитализацију и/или тржишну трговину. Узете су у обзир само компаније које су регистроване у дотичној земљи. Чланови одбора покривају све чланове највишег тела за доношење одлука у свакој компанији. Највише тело за доношење одлука обично се назива надзорним одбором (у случају дводомног система управљања) или управним одбором (у једнодомном систему). Руководиоци се односе на више руководиоце у два највиша тела која доносе одлуке у највећим (максимално 50) национално регистрованим компанијама које се котирају на националној берзи.

Потциљ 5.6 Обезбедити универзалан приступ услугама сексуалног и репродуктивног здравља и репродуктивних права, како је договорено у складу са „Програмом акције Међународне конференције о становништву и развоју“ и „Пекиншком платформом за акцију“, односно са документима који су настали као резултат њихових аналитичких конференција

Индикатор 5.6.1 Удео жена старости 15–49 година које самостално доносе одлуке засноване на информацијама о сексуалним односима, употреби контрацепције и бризи за репродуктивно здравље

Индикатор 5.6.2 Мера у којој земља има законе и прописе који гарантују женама и мушкарцима старости 15 и више година пуни и једнак приступ медицинским услугама, информацијама и образовању

Напредак према потциљу 5.6 није могуће пратити због недостатка података. Подаци Истраживања вишеструких показатеља (MICS) из 2019. године показују да 84,2% жена у општој популацији и 67,7% жена које живе у ромским насељима самостално доносе одлуке засноване на информацијама о сексуалним односима, употреби контрацепције и бризи за репродуктивно здравље. Разлике су присутне у зависности од образовања жена и материјалног статуса, јер је међу женама нижих нивоа образовања и нижег материјалног статуса мањи удео оних које самостално доносе одлуке о сексуалним односима, употреби контрацепције и бризи за своје репродуктивно здравље (Прилог 2, Табела 50).⁵²

Од ове године за Србију се прати остваривање овог потциља и на основу још једног, међународног индикатора којим се идентификује број држава чији прописи гарантују пун и једнак приступ женама и мушкарцима бризи за сексуално и репродуктивно здравље. Према подацима Уједињених нација из 2019. године, добијеним на основу Упитника о становништву и развоју, Република Србија високим учешћем 86%, гарантује женама и мушкарцима једнак приступ медицинским услугама, информацијама и образовању. Стање по појединачним димензијама приказано је у Табели 51, у Прилогу 2.

Потциљ 5.а Спровести реформе како би жене добиле једнака права на економске ресурсе, као и приступ власништву и контроли над земљиштем и осталим облицима својине, финансијским услугама, наследству и природним ресурсима, у складу са националним законима

Индикатор 5.а.2 Степен до којег правни оквир (укључујући обичајно право) гарантује једнака права жена на власништво над земљом и/или контролу

Индикатором 5.а.2 мери се степен до којег правни оквир, укључујући и обичајно право, гарантује једнака права жена на власништво или контролу над земљом. Мерење се врши тестирањем оквира путем 6 показатеља међународног права и међународно прихваћених добрих пракси, посебно Конвенције о елиминисању свих облика дискриминације над женама (CEDAW). Индикатор мери постигнуће оценом 1–6, при чему оцена 1 значи да нема

⁵² Извор: MICS — РЗС и УНИЦЕФ.

доказа о гаранцијама родне равноправности у власништву над земљом и/или контроли у законском оквиру, а оцена 6 значи највиши ниво гаранција родне равноправности у власништву над земљиштем и/или контроли у законском оквиру. За Србију је 2019. године на основу оваквог мерења добијена оцена 5.⁵³

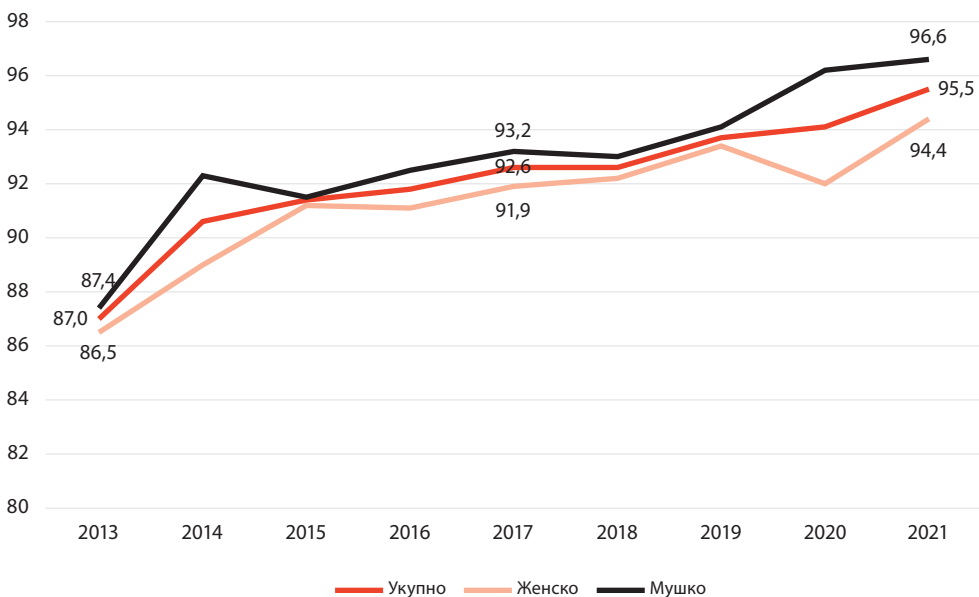
Потциљ 5. б Повећати употребу иновативних технологија, посебно информационих и комуникационих технологија, како би се промовисало оснаживање жена

Индикатор 5.б.1 Удео особа које поседују мобилни телефон, према полу

Умерен напредак остварен је према потциљу којим се предвиђа повећање употребе иновативних технологија, посебно ИКТ. Индикатор на основу кога се прати овај потциљ односи се на поседовање мобилног телефона. Подаци указују да је напредак по нешто већој стопи остварен међу мушкарцима него међу женама (Графикон 23 и Табела 52 у Прилогу 2).⁵⁴

Графикон 23: Индикатор 5.б.1 Удео особа које поседују мобилни телефон, према полу, 2013–2021. (%)

Извор: Статистика информационо-комуникационих технологија, РЗС

⁵³ Извор: Републички геодетски завод — Катастар непокретности.

⁵⁴ Извор: Међународна унија за телекомуникације (ИТУ) — База података о светским телекомуникацијама.

ЦОР 6

ОБЕЗБЕДИТИ ДОСТУПНОСТ И ОДРЖИВО УПРАВЉАЊЕ ВОДОМ И САНИТАЦИЈАМА ЗА СВЕ

Број потциљева које је могуће пратити:

6/8 (6.1, 6.2, 6.3, 6.4, 6.a, 6.b)

Број индикатора које је могуће пратити:

8/11

ЦОР 6 налаже да се обезбеди доступност и одрживо управљање водом и санитацијама за целокупно становништво. Циљ обухвата 8 потциљева који се прате преко 11 индикатора. У Србији је сада могуће пратити 6 потциљева на основу 8 индикатора. У односу на извештај за 2020. годину, могуће је пратити два потциља и два индикатора више. У извештају је приказан напредак у остваривању следећих потциљева: 6.1 којим се предвиђа универзалан и једнак приступ безбедној и приуштивој пијаћој води за све; 6.2 којим се предвиђа постизање адекватног и једнаког приступа санитарним и хигијенским условима за све; 6.3 којим се предвиђа унапређење квалитета воде смањењем загађења; 6.4 којим се предвиђа повећање ефикасности коришћења воде; 6.a којим се позива на проширење међународне сарадње у области водоснабдевања и санитације и 6.b којим се заговара подршка и повећано учешће локалних заједница у унапређивању управљања водоснабдевањем и санитацијом.

КЉУЧНИ НАЛАЗИ

- ▶ Умерен напредак остварен је у односу на потциљ 6.1 којим се предвиђа универзалан и једнак приступ безбедној и приуштивој пијаћој води за све. Ипак овај напредак је остварен услед благог повећања удела градског становништва које користи пијаћу воду из система којим се безбедно управља, док се у осталим насељима не региструје овакво повећање.
- ▶ Стагнација се региструје у погледу коришћења услуга санитације којима се безбедно управља, у краткорочном оквиру, а негативан тренд у дугорочном.
- ▶ Значајан напредак остварен је у вези са потциљем 6.3 којим се предвиђа унапређење квалитета воде смањењем загађења и повећањем удела водних тела која имају добар статус воде, као и смањењем удела непречишћених отпадних вода из домаћинства и индустрије мерено повећањем популације која је прикључена на третман урбаних отпадних вода са најмање секундарним третманом.

- ▶ Умерен напредак ка циљу остварен је у оквиру потциља 6.4 у погледу промена у ефикасности коришћења вода, а умерено удаљавање од циља на основу индекса експлоатације воде који се односи на обезбеђивање одрживе експлоатације воде и снабдевање слатком водом како би се одговорило на несташицу воде и смањио број људи који се суочавају са несташицом воде.
- ▶ У односу на потциљ 6.а којим се предвиђа проширивање међународне сарадње и подршке у стварању капацитета за водоснабдевање и санитацију забележен је значајан напредак услед повећања износа званичне развојне помоћи која је усмерена на водоснабдевање и санитацију као део владиног усклађеног плана потрошње.
- ▶ Код потциља 6.б којим се дефинише подршка локалним заједницама у управљању водоснабдевањем и санитацијом, бележе се висока постигнућа. Према сва четири индикатора, овај циљ је остварен.

Потциљ 6.1 До 2030. постићи универзалан и једнак приступ безбедној и приуштивој пијаћој води за све

Индикатор 6.1.1 Удео становништва које користи пијаћу воду из система којима се безбедно управља

Умерен напредак у погледу универзалног и једнаког приступа безбедној пијаћој води остварен је (уз сложену годишњу стопу раста од 0,00%) пре свега услед благог повећања удела становништва које у градским насељима користи пијаћу воду из система којима се безбедно управља, док сличних промена нема у осталим насељима. Такав напредак је остварен у дугорочном периоду јер је са 81% у 2013. години, дошло до благог повећања на 82% градског становништва са приступом безбедној пијаћој води у 2014. години и тај удео се одржао до 2020. године. У осталим насељима, приступ безбедној пијаћој води, има 67% становништва, у континуитету, од 2010. године.⁵⁵

Потциљ 6.2 До 2030. постићи адекватан и једнак приступ санитарним и хигијенским условима за све, као и окончање праксе обављања дефекације на отвореном, уз обраћање посебне пажње на потребе жена и девојчица, односно оних у стањима рањивости

Индикатор 6.2.1а Удео становништва које користи услуге санитације којима се безбедно управља, укључујући прање руку сапуном и водом: коришћење основних санитарних услуга

Индикатор 6.2.1б Удео становништва које користи услуге санитације којима се безбедно управља, укључујући прање руку сапуном и водом: простор за прање руку у кругу домаћинства

Индикатор 6.2.1с Уклањање отпадних материја ради третмана ван домаћинства

⁵⁵ Извор: Заједнички програм праћења WHO/UNICEF за водоснабдевање, санитацију и хигијену (JMP), Институт за јавно здравље др Милан Јовановић Батут и Републички завод за статистику.

Напредак према потциљу 6.2 могуће је пратити само на основу подиндикатора 6.2.1а којим се мери удео становништва које користи услуге санитације којима се безбедно управља. У краткорочном периоду од 2017. до 2020. године, региструје се стагнација због тога што је вредност сложене годишње стопе раста једнака нули. Али, дугорочно, региструје се чак значајно удаљавање од циља зато што је удео становништва са приступом безбедној санитацији опао са 20% у 2010. години, на 18% у 2020.

Подаци за подиндикатор 6.2.1b нису доступни након 2014. године па се не може пратити краткорочни тренд. Подаци показују да је у периоду 2010–2014. године, 98% становништва користило услуге санитације које су омогућавале простор за прање руку у кругу домаћинства.⁵⁶

Када је у питању уклањање отпадних материја ради третмана ван домаћинства (подиндикатор 6.2.1c), подаци су доступни само за 2019. годину на основу MICS истраживања. Према овим подацима, 15,2% становништва је на овај начин уклањало отпадне материје, знатно мање у градским него у осталим насељима (6,3% према 27,7%), док је на тај начин чинило 18,7% становништва ромских насеља.

Потциљ 6.3 До 2030. унапредити квалитет воде смањењем загађења, елиминисати одлагање и на најмању могућу меру свести испуштање опасних хемикалија и материја, преполовити удео непречишћених отпадних вода и значајно повећати рециклирање и безбедну поновну употребу на глобалном нивоу

Индикатор 6.3.1 Популација прикључена на третман урбаних отпадних вода са најмање секундарним третманом

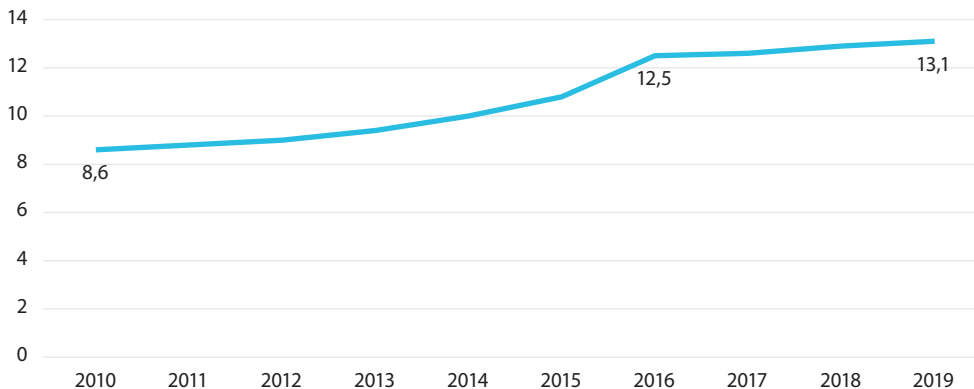
Индикатор 6.3.2 Удео водних тела која имају добар статус воде

Процент становништва прикљученог на третман урбаних отпадних вода је у спором порасту последњих девет година, али са тенденцијом даљег раста. Подаци указују да је проценат становништва прикљученог на третман отпадних вода повећан и дугорочно (2010–2019) са 8,6% на 13,1%, али и краткорочно. Заправо, највећи напредак остварен је између 2015. и 2016. године (Графикон 24).⁵⁷

⁵⁶ Извор: Заједнички програм праћења WHO/UNICEF за водоснабдевање, санитацију и хигијену (JMP), Институт за јавно здравље др Милан Јовановић Батут и Републички завод за статистику.

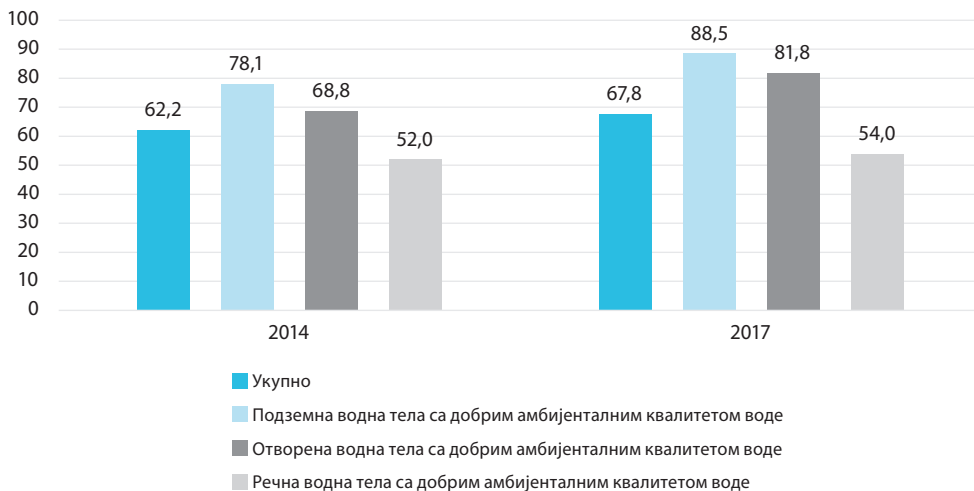
⁵⁷ Извор: Статистика и рачуни животне средине, РЗС.

Графикон 24: Индикатор 6.3.1 Популација прикључена на третман урбаних отпадних вода са најмање секундарним третманом, 2010–2019. (%)

Извор: Статистика и рачуни животне средине, РЗС

Удео укупних водних тела која имају добар статус воде у периоду од 2014. до 2017. године имао је сложenu годишњу стопу раста од 2,90% што указује да је дошло је до значајног напретка ка остваривању циља. Године 2014. удео водних тела која имају добар статус воде био је 62,2%, док је 2017. години вредност порасла на 67,8%.

У посматраном периоду, отворена водна тела са добрим амбијенталним квалитетом воде су имала највећу сложenu годишњу стопу раста од 5,97%, потом следе подземна водна тела са годишњом стопом раста од 4,23% и на крају речна водна тела са стопом раста од 1,27%.

Графикон 25: Индикатор 6.3.2 Удео водних тела која имају добар статус воде, 2014–2017. (%)

Извор: Агенција за заштиту животне средине

Потциљ 6.4 До 2030. битно повећати ефикасност коришћења воде у свим секторима и обезбедити одрживу експлоатацију воде и снабдевање слатком водом како би се одговорило на несташицу воде и у знатној мери смањило број људи који се суочавају са несташицом воде

Индикатор 6.4.1 Промене у ефикасности коришћења вода (WUE) током времена

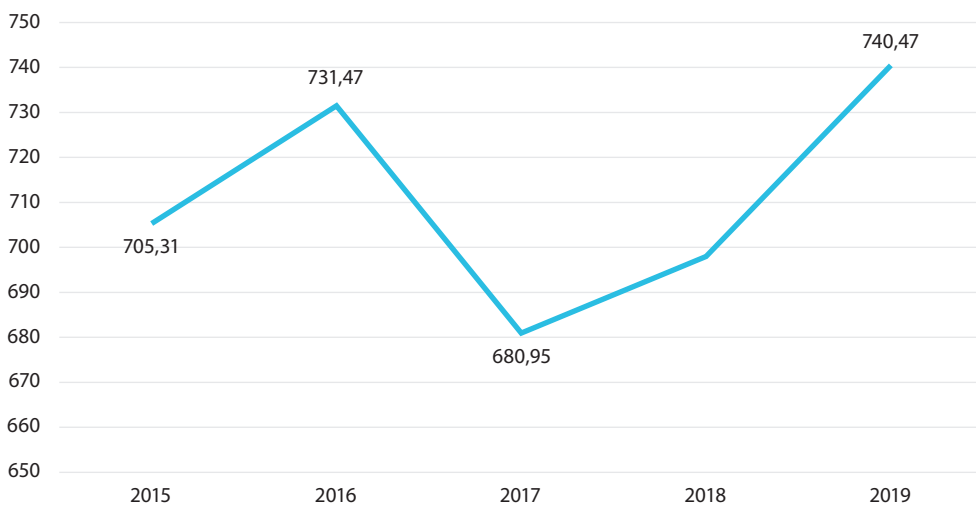
Индикатор 6.4.2 Индекс експлоатације воде (WEI) према врсти извора воде

Потциљ 6.4 бележи некозистентан тренд: промена у ефикасности коришћења вода бележи умерен раст са сложеном годишњом стопом раста од 0,41% за период 2016–2019. године, док водни стрес у истом периоду бележи значајно удаљавање од циља.

Индикатор 6.4.1 пружа информације о ефикасности коришћења водних ресурса са економског и социјалног аспекта. У периоду од 2015. до 2019. године, промена у ефикасности коришћења вода имала је позитиван тренд, забележена је сложена годишња стопа раста од 1,22%, па се може закључити да је дошло до значајног напретка ка остваривању циља. Наиме, у 2015. години, WUE је износио 705,31 РСД/м³, док је 2019. године вредност порасла на 740,47 РСД/м³ (Графикон 26).⁵⁸

Графикон 26: Индикатор 6.4.1 Промене у ефикасности коришћења вода (WUE) током времена, 2015–2019. (РСД/м³)

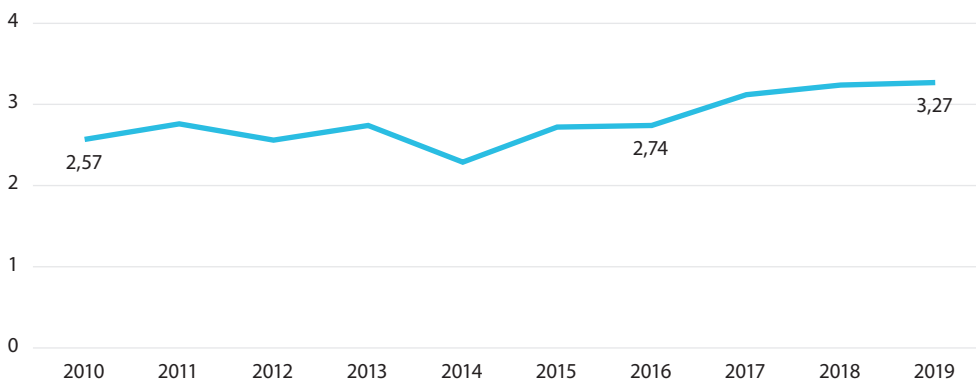
Извор: Статистика и рачуни животне средине, РЗС

Водни стрес погађа земље на свим континентима и омета одрживост природних ресурса, као и економски и социјални развој. Република Србија располаже богатим водним ресур-

⁵⁸ Извор: Статистика и рачуни животне средине, РЗС.

сима и користи њихов релативно мали удео на шта указује и значајно удаљавање од циља мерено индексом експлоатације воде (WEI)⁵⁹. На то указују вредност дугорочне (2010–2019) сложене годишње стопе раста од 2,71% (вредност је повећана са 2,57% на 3,27%), као и краткорочне (2016–2019) 6,07% (вредност је повећана са 2,74% на 3,27%).⁶⁰

Графикон 27: Индикатор 6.4.2 Индекс експлоатације воде (WEI), 2010–2019. (%)

Извор: Статистика и рачуни животне средине, РЗС

Потциљ 6.а До 2030. проширити међународну сарадњу са земљама у развоју и подршку тим земљама у стварању капацитета за активности и програме везане за водоснабдевање и санитацију, укључујући прикупљање воде, десалинацију, ефикасно коришћење воде, третман отпадних вода, рециклирање и технологије поновне употребе воде

Индикатор 6.а.1 Износ званичне развојне помоћи усмерене на водоснабдевање и санитацију који је део владиног усклађеног плана потрошње

Адекватни финансијски ресурси пресудни су за постизање ЦОР 6 до 2030. године, било привлачењем нових извора, или бољим коришћењем постојећих ресурса. Удео укупних издатака за званичну развојну помоћ (ОДА) за сектор вода укључује помоћ за снабдевање водом за пиће, санитацију и хигијену, као и помоћ у другим областима, као што су пољопривредни водни ресурси, заштита од поплава и хидроелектрична енергија. Износ званичне развојне помоћи⁶¹ усмерене на водоснабдевање и санитацију који је део владиног усклађеног плана

⁵⁹ Индикатор индекс експлоатације вода (WEI) представља однос укупне годишње количине захваћених водних ресурса и обновљивих водних ресурса. То је индикатор притиска захваћених водних ресурса на одрживо коришћење обновљивих водних ресурса на националном нивоу.

⁶⁰ Извор: Статистика и рачуни животне средине, РЗС.

⁶¹ Висина званичне развојне помоћи која се односи на воду и санитарне услове, а која је део владиног плана потрошње, представља удео укупних издатака за званичну развојну помоћ (ОДА), који су укључени у државни буџет. Индикатор се израчунава као проценат од укупне званичне развојне помоћи (ОДА) која се односи на воду и санитацију и која је укључена у државни буџет тј. висина укупне званичне развојне помоћи (ОДА) која је укључена у државни буџет је подељена са укупном висином (ОДА) средстава за воду и санитацију.

потрошње повећан је са 55,8 (у 2000. години), на 58,3 милиона долара у сталним ценама у 2016. години, што даје сложу годишњу стопу раста од 0,28%. И у овом случају напредак је био интензивнији у периоду након усвајања Агенде 2030 (2015–2016), са сложеном годишњом стопом раста од 57,97%, услед значајног повећања између ове две године, са 36,9 на 58,3 милиона долара у сталним ценама 2016.⁶²

Потциљ 6.б Подржати и појачати учешће локалних заједница у унапређивању управљања водоснабдевањем и санитацијом

Индикатор 6.б.1а Ниво учешћа корисника услуга/заједница у програмима планирања урбаног/руралног снабдевања питком водом (3 = Високо; 2 = Средње; 1 = Ниско; 0 = Податак није доступан) ✓

Индикатор 6.б.1б Ниво дефиниција у процедурама за учешће корисника услуга/заједница у програму планирања урбаног/руралног снабдевања питком водом (10 = Јасно дефинисано; 5 = Није јасно дефинисано; 0 = Податак није доступан) ✓

Индикатор 6.б.1с Ниво учешћа корисника/заједница у програмима планирања и управљања водним ресурсима (3 = Високо; 2 = Средње; 1 = Ниско; 0 = Податак није доступан) ✓

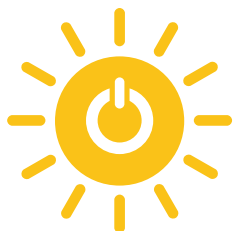
Индикатор 6.б.1д Ниво дефиниција у законским или политичким процедурама за учешће корисника услуга/заједница у планирању и управљању водним ресурсима (10 = Јасно дефинисано; 5 = Није јасно дефинисано; 0 = Податак није доступан) ✓

Потциљ 6.б има за циљ учешће локалних заједница у планирању и управљању водом и санитацијама. Ово је од суштинског значаја да би се осигурале и задовољиле потребе локалних корисника, али и да локалне заједнице у потпуности разумеју утицај развојних одлука. Овај потциљ је остварен мерењем четири индикатора: ниво учешћа корисника услуга у програмима планирања снабдевања питком водом, ниво дефиниција у процедурама за учешће корисника услуга/заједница у програму планирања урбаног или руралног снабдевања питком водом, ниво учешћа корисника услуга у програмима планирања и управљања водним ресурсима, и ниво дефиниција у законским или политичким процедурама за учешће корисника услуга или заједница у планирању и управљању водним ресурсима (Прилог 2, Табела 58).⁶³

⁶² Извор: GLAAS — Глобална анализа и процена каналасања и водоснабдевања.

⁶³ Извор: GLAAS — Глобална анализа и процена каналасања и водоснабдевања.

ЦОР 7

ОСИГУРАТИ ПРИСТУП ДОСТУПНОЈ, ПОУЗДАНОЈ, ОДРЖИВОЈ И МОДЕРНОЈ ЕНЕРГИЈИ ЗА СВЕ

Број потциљева које је могуће пратити:

3/5 (7.1, 7.2, 7.3)

Број индикатора које је могуће пратити:

4/6

ЦОР 7 предвиђа обезбеђивање приступа доступној, поузданој, одрживој и модерној енергији за све кроз 5 потциљева који се прате на основу 6 индикатора. У Србији је сада могуће пратити три потциља на основу четири индикатора⁶⁴. У односу на претходни извештај могу се пратити један потциљ и један индикатор више. У извештају је приказан напредак у остваривању потциљева: 7.1 којим се предвиђа да се обезбеди универзални приступ прихватљивим, поузданим и модерним енергетским услугама; 7.2 којим се предвиђа повећање удела обновљиве енергије у глобалном енергетском миксу и 7.3 којим се налаже да се до 2030. године удвостручи глобална стопа побољшања енергетске ефикасности.

КЉУЧНИ НАЛАЗИ

- ▶ Умерен напредак у остваривању првог потциља бележи се захваљујући повећању удела становништва које има приступ електричној енергији.
- ▶ Умерен напредак бележи се у погледу повећања удела обновљиве енергије у укупној финалној потрошњи енергије, с тим да краткорочни трендови нису конзистентни између различитих сектора, јер док се позитивни тренд бележи у секторима електричне енергије, грејања и хлађења, негативан тренд се региструје у сектору саобраћаја.
- ▶ Значајан напредак региструје се у односу на потциљ 7.3 који предвиђа да се до 2030. године удвостручи глобална стопа побољшања енергетске ефикасности.

⁶⁴ У односу на претходни извештај могу се пратити један циљ и један индикатор више.

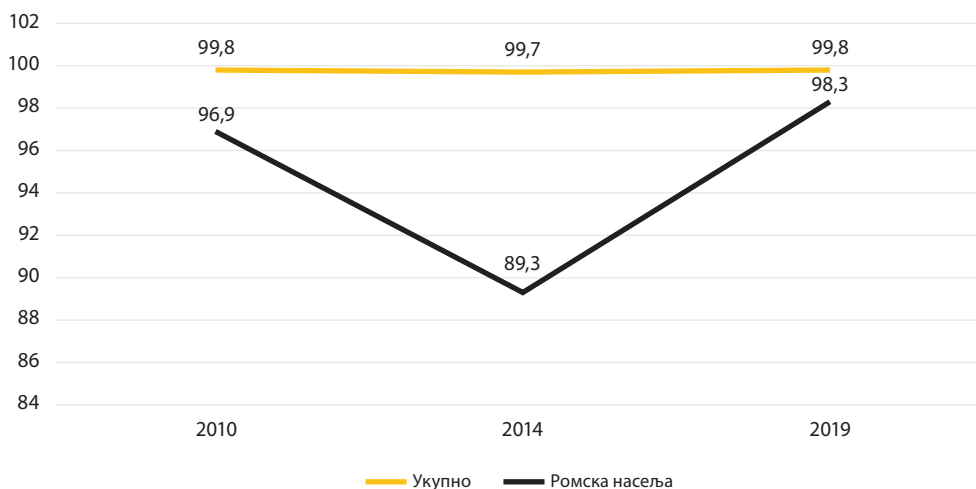
Потциљ 7.1 До 2030. обезбедити универзални приступ економски прихватљивим, поузданим и модерним енергетским услугама

Индикатор 7.1.1 Удео становништва које има приступ електричној енергији ➔

Индикатор 7.1.2 Удео становништва које се првенствено ослања на чиста горива и технологије ✕

Умерен напредак у остваривању овог потциља дугује се повећању удела становништва које има приступ електричној енергији.⁶⁵ Краткорочан напредак у градским и осталим насељима је веома мали (остварен је по сложеној годишњој стопи раста од 0,02%), услед чега се пре може оценити као стагнација, што не изненађује јер готово целокупно становништво има електричну енергију. Значајан напредак се, међутим, региструје у ромским насељима, и то по сложеној годишњој стопи раста од 1,94⁶⁶ (Графикон 28 и Табела 59 у Прилогу 2).

Графикон 28: Индикатор 7.1.1 Удео становништва које има приступ електричној енергији, 2010–2019. (%)

Извор: MICS — РЗС и УНИЦЕФ

Када се напредак прати према другом индикатору, није могуће установити тренд због недостатка података. У 2019. години 52,4% становништва се првенствено ослањало на чиста горива и технологије, али је удео оваквог становништва знатно мањи у популацији која живи у „осталим“ насељима (28,5%), затим међу становништвом које живи у ромским насељима (12,4%), као и у популацији која живи у најсиромашнијим домаћинствима (6,1%).⁶⁷

⁶⁵ Однос броја становника који у свом домаћинству имају електричну енергију (одговор на питање НС8.А, Упитник за домаћинство) и укупног броја становника, изражено у процентима.

⁶⁶ Извор: MICS — РЗС и УНИЦЕФ.

⁶⁷ Извор: MICS — РЗС и УНИЦЕФ.

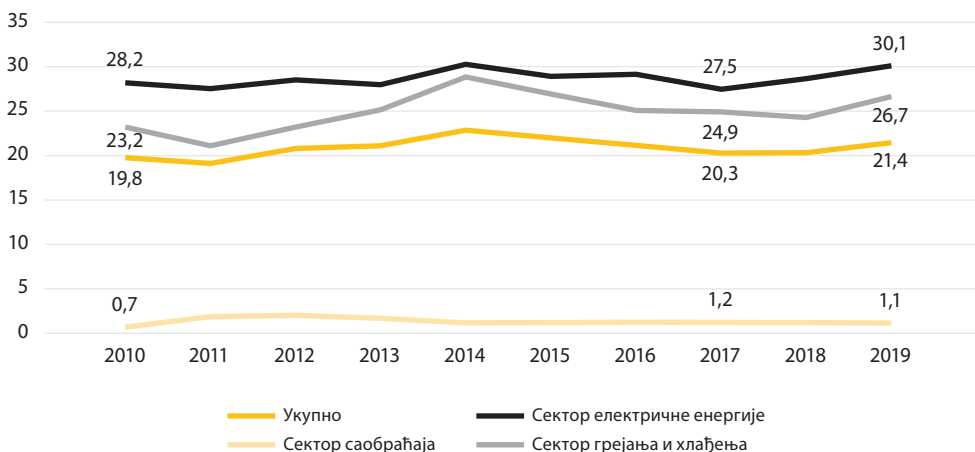
Потциљ 7.2 До 2030. значајно повећати удео обновљиве енергије у глобалном енергетском миксу

Индикатор 7.2.1 Удео енергије из обновљивих извора енергије у бруто финалној потрошњи енергије

Подаци Министарства рударства и енергетике показују да је у односу на овај потциљ остварен умерен напредак како краткорочно, тако и дугорочно. Ипак, краткорочан напредак није конзистентан између различитих сектора, јер док се позитиван тренд региструје у секторима електричне енергије и грејања и хлађења, значајно удаљавање од циља бележи се у сектору саобраћаја (Графикон 29 и Табела 60 у Прилогу 2).

Графикон 29: Индикатор 7.2.1 Удео енергије из обновљивих извора енергије у бруто финалној потрошњи енергије, 2010–2019. (%)

Извор: Министарство рударства и енергетике

Потциљ 7.3 До 2030. удвостручити глобалну стопу побољшања енергетске ефикасности

Индикатор 7.3.1 Енергетски интензитет мерен кроз примарну енергију и БДП

Значајан напредак бележи се и краткорочно и дугорочно у погледу енергетског интензитета мереног кроз примарну енергију и БДП⁶⁸, при чему је вредност овог индикатора опала са 6,2 MJ/USD⁶⁹ у 2010. години на 5,3 MJ/USD у 2017. години, што значи да се троши мање енергије по јединици производа (сложене годишње стопе раста приказане су у Табели 61, у Прилогу 2).⁷⁰

⁶⁸ Енергетски интензитет се дефинише као укупна енергија која се испоручује привреди по јединичној вредности економског аутопута. Изражава се у мегаулима по САД долару (USD). Енергетски интензитет показује колико се енергије користи за производњу једне јединице економског аутопута.

⁶⁹ Мегаули по USD (MJ/USD) рачунају се применом просечног годишњег курса долара.

⁷⁰ Извор: Статистика енергетике РЗС, Национални рачуни РЗС и Уједињене нације.

ЦОР 8

ПРОМОВИСАТИ КОНТИНУИРАН, ИНКЛУЗИВАН И ОДРЖИВ ЕКОНОМСКИ РАСТ, ПУНУ И ПРОДУКТИВНУ ЗАПОСЛЕНОСТ И ДОСТОЈАНСТВЕН РАД ЗА СВЕ

Број потциљева које је могуће пратити:

7/12 (8.1, 8.3, 8.4, 8.5, 8.6, 8.7, 8.10)

Број индикатора које је могуће пратити:

8/16

ЦОР 8 промовише континуиран, инклузиван и одржив економски раст уз пуну и продуктивну запосленост и достојанствен рад за све. Овај циљ обухвата 12 потциљева који се прате преко 16 индикатора. У Србији је сада омогућено праћење 7 потциљева и 8 индикатора. У извештају је приказан напредак у остваривању следећих потциљева: 8.1 којим се налаже одржање економског раста; 8.3 којим се промовишу развојно оријентисане политике које подржавају продуктивне активности, стварање достојанствених послова, предузетништво, креативност и иновативност; 8.4 којим се предвиђа унапређивање глобалне ефикасности ресурса; 8.5 којим се налаже постизање пуне и продуктивне запослености; 8.6 којим се већ до 2020. предвиђа битно смањење удела младих који нису запослени нити су у процесу образовања или обуке; 8.7 којим се налаже предузимање хитних мера за искорењивање присилног рада, као и окончање дечијег рада и 8.10 којим се предвиђа јачање капацитета домаћих финансијских институција како би се омогућила шира доступност банкарских и других финансијских услуга.

КЉУЧНИ НАЛАЗИ

- ▶ Значајно удаљавање од циља региструје се у односу на потциљ 8.1 који предвиђа одржање позитивног економског раста. У односу на претходни извештај, краткорочни тренд се окренуо од напретка ка удаљавању.
- ▶ Смањење неформалне запослености у укупној запослености допринело је значајном напретку у остваривању потциља 8.3 који предвиђа промовисање развојно оријентисаних политика и стварање достојанствених послова.
- ▶ Неконзистентни трендови региструју се у коришћењу ресурса (потциљ 8.4). Док се значајно удаљавање од циља бележи у погледу домаће потрошње материјала, значајан напредак се региструје у продуктивној употреби ресурса.

- ▶ Остваривање продуктивне запослености и достојанственог рада показује значајан напредак у погледу смањења стопа незапослености младог и укупног становништва радног узраста. Трендове у зарадама није могуће пратити због недостатка података, а подаци за 2018. годину, разврстани према занимањима и полу, указују на значајне разлике између запослених у различитим занимањима, као и систематски родни јаз у корист мушкараца.
- ▶ Значајан напредак остварен је у остваривању потциља 8.6 услед смањења удела младих који нису ни у образовању, ни на тржишту рада.
- ▶ Подаци указују да је свако десето дете изложено злоупотреби дечијег рада. Ризицима дечијег рада више су изложени дечаци него девојчице, деца у осталим насељима у односу на градска, млађа деца (старости 5–11 година) у односу на старију децу (старости 12–14 и 15–17 година), као и деца из сиромашнијих домаћинстава.
- ▶ У погледу јачања капацитета домаћих финансијских институција (потциљ 8.10), бележе се противречне тенденције — значајно удаљавање од циља у погледу броја филијала комерцијалних банака на 100.000 становника, а значајан напредак према циљу у погледу броја аутоматизованих банкомата на 100.000 одраслих становника.

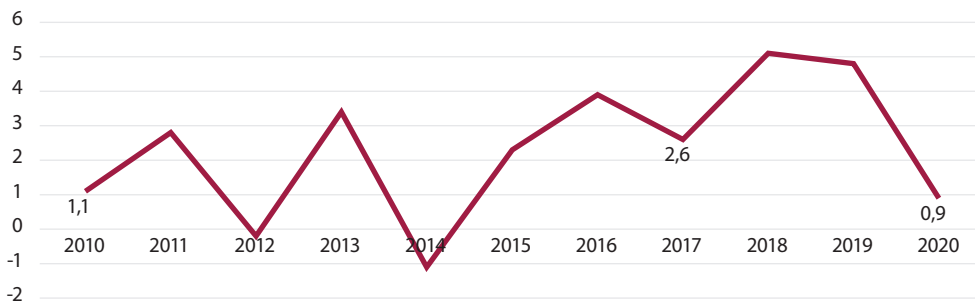
Потциљ 8.1 Одржати економски раст по глави становника у складу са националним околностима, а у најмање развијеним земљама, одржати раст бруто домаћег производа на нивоу од најмање 7% годишње.

Индикатор 8.1.1 Годишња стопа раста реалног БДП-а по глави становника

Значајно удаљавање од циља региструје се у краткорочном временском оквиру (2016–2020), што представља заокрет у односу на тренд напретка забележен у претходном извештају у односу на овај потциљ који предвиђа одржавање раста бруто домаћег производа на нивоу од најмање 7% годишње. Годишња стопа раста реалног БДП-а по глави⁷¹ становника је смањена са 3,9% у 2016. години, односно на 0,9% у 2020. години (Графикон 30).

Графикон 30: Индикатор 8.1.1 Годишња стопа раста реалног БДП-а по глави становника, 2010–2020.

Извор: Национални рачуни, РЗС

⁷¹ Годишња стопа реалног раста бруто домаћег производа (БДП) по глави становника представља процентуалну промену реалног БДП-а по глави становника између две узастопне године.

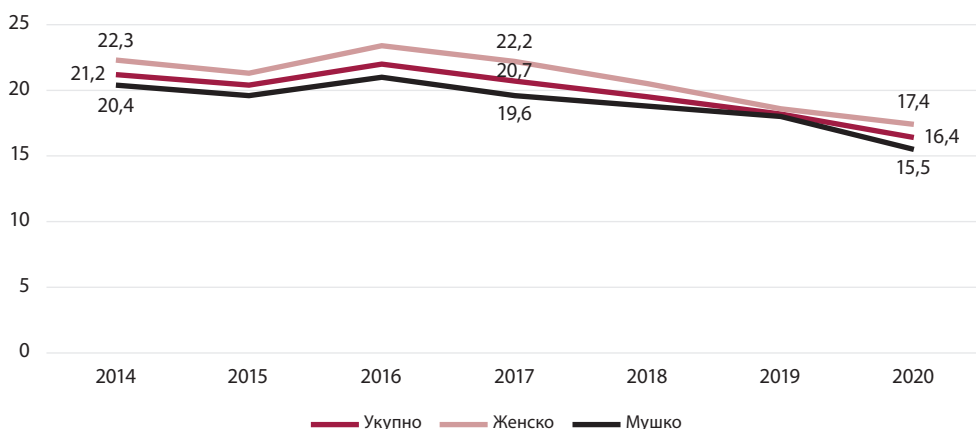
Потциљ 8.3 Промовисати развојно оријентисане политике које подржавају продуктивне активности, стварање достојанствених послова, предузетништво, креативност и иновативност и подстицати формализацију и раст микропредузећа, односно малих и средњих предузећа, укључујући и приступ финансијским услугама

Индикатор 8.3.1 Удео неформалне запослености у укупној запослености, према полу

Значајан напредак остварен је и краткорочно и дугорочно у погледу смањења удела неформалне запослености у укупној запослености (потциљ 8.3). Позитивни трендови бележе се и у односу на запослене жене, и у односу на запослене мушкарце (Графикон 31 и Табела 63 у Прилогу 2).

Графикон 31: Индикатор 8.3.1 Удео неформалне запослености у укупној запослености, према полу (%)

Извор: Анкета о радној снази, РЗС

Потциљ 8.4 Прогресивно унапредити, до 2030, глобалну ефикасност ресурса у потрошњи и производњи и уложити напоре да се економски раст развоји од деградације животне средине у складу са 10-годишњим оквиром програма одрживе потрошње и производње, уз водећу улогу развијених земаља

Индикатор 8.4.2a (12.2.1a) Домаћа потрошња материјала

Индикатор 8.4.2b (12.2.1b) Продуктивност ресурса

Противречни трендови бележе се у погледу потциља 8.4. Док је значајно удаљавање од циља остварено у погледу домаће потрошње материјала у периоду 2016–2019. године, значајан напредак остварен је у продуктивности ресурса⁷² (Прилог 2, табеле 64 и 65).

⁷² Извор: Статистика животне средине, РЗС.

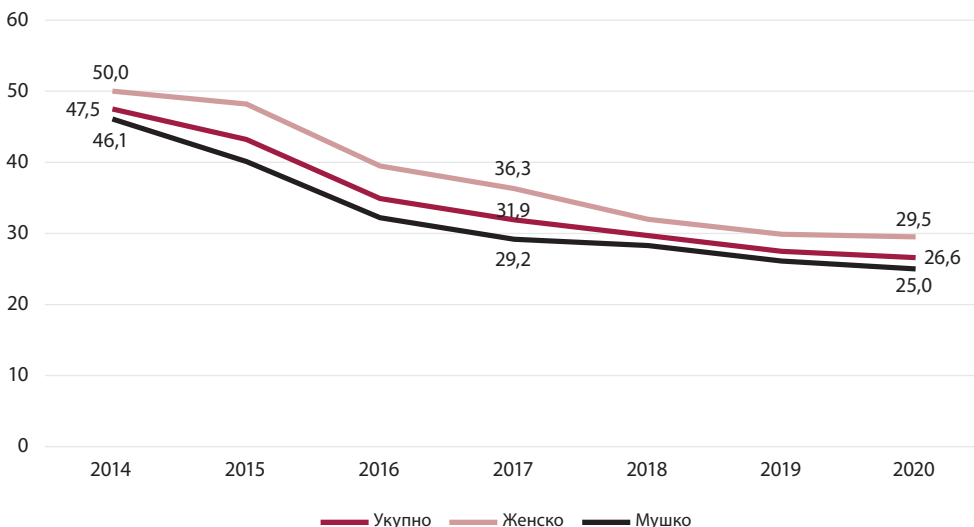
Потциљ 8.5 До 2030. постићи пуну и продуктивну запосленост и достојанствен рад за све жене и мушкарце, укључујући и младе људе и особе са инвалидитетом, као и једнаку плату за рад једнаке вредности

Индикатор 8.5.1а Просечна зарада запослених по сату, према полу	✘
Индикатор 8.5.1б Просечна зарада запослених по сату, према занимању	✘
Индикатор 8.5.2а Стопа незапослености (15–24 године)	↑
Индикатор 8.5.2б Стопа незапослености (15–64 године)	↑

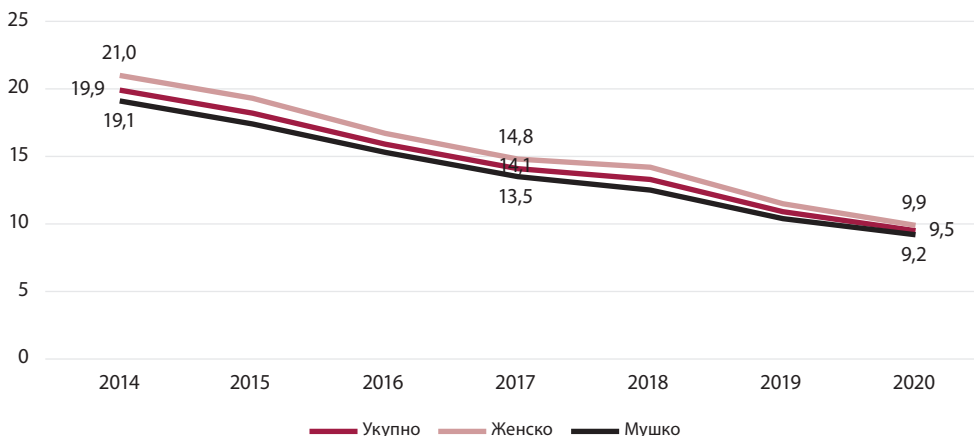
Овај потциљ се прати преко индикатора којима се мере просечне зараде по часу рада жена и мушкараца различите старости и занимања. Подаци доступни за 2018. годину, указују на раст зарада са старашћу запослених, а такође указују на значајне разлике у зарадама запослених у различитим занимањима, те на систематски родни јаз у корист мушкараца (Прилог 2, табеле 66 и 67).

Поред зарада, напредак у остваривању овог потциља прати се и преко стопа незапослености. И дугорочни, и краткорочни трендови указују на значајан напредак услед пада стопа незапослености младог становништва (15–24 године), као и становништва радног узраста (15–64 године). Позитивни трендови бележе се и код жена, и код мушкараца (графикони 32 и 33, и табеле 68 и 69 у Прилогу 2).

Графикон 32: Индикатор 8.5.2а Стопа незапослености, становништво старости 15–24 године, према полу, 2014–2020. (%)

Извор: Анкета о радној снази, РЗС

Графикон 33: Индикатор 8.5.2b Стопа незапослености, становништво старости 15–64 године, према полу, 2014–2020. (%)

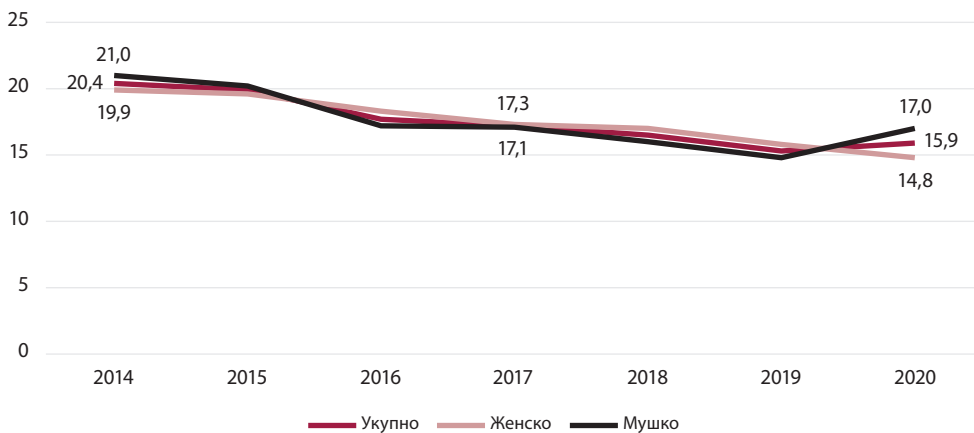
Извор: Анкета о радној снази, РЗС

Потциљ 8.6 До 2020. битно смањити удео младих који нису запослени, нити су у процесу образовања или обуке

Индикатор 8.6.1 Удео младих (старости 15–24 године) који нису обухваћени образовањем, запосленошћу или обуком

Значајан напредак према остваривању циља евидентиран је и смањењем удела младих који нису запослени, нити се налазе у процесу образовања (Графикон 34). Позитиван тренд израженији је код жена (по сложеној годишњој стопи раста од –5,17%), него код мушкараца (по сложеној годишњој стопи раста од 0,29%) (Прилог 2, Табела 70).

Графикон 34: Индикатор 8.6.1 Удео младих (старости 15–24 године) који нису обухваћени образовањем, запосленошћу или обуком, према полу (%)

Извор: Анкета о радној снази, РЗС

Потциљ 8.7 Предузимање хитних и ефикасних мера за искорењивање присилног рада; окончати савремено ропство и трговину људима и обезбедити забрану и отклањање најгорих облика дечијег рада, укључујући регрутовање и коришћење деце војника, а до 2025. окончати дечији рад у свим његовим облицима

Индикатор 8.7.1 Удео и укупан број деце старости 5–17 година која су укључена у дечији рад, према полу и старости

Свако десето дете (9,5% деце старости 5–17 година) изложено је злоупотреби дечијег рада. Дечији рад више је распрострањен међу мушком него међу женском децом (11,2% према 7,5%), као и међу децом из „осталих“, у односу на децу из градских насеља (14,9% према 5,8%). Посматрано према старости, злоупотреба дечијег рада је највише распрострањена међу млађом децом, старости 5–11 година (15,9%) него међу децом раног адолесцентског узраста (12–14 година) код којих је присутна у 4,3% случајева, или међу старијим адолесцентима (15–17 година), код којих се јавља у 0,6% случајева. Поред тога, злоупотреба дечијег рада више је распрострањена међу децом из домаћинства најсиромашнијег и другог квинтила (12,2% и 15,4% респективно), него међу децом средњег, четвртог и најбогатијег квинтила (8,4%, 5,3% и 7,9% респективно) (Прилог 2, Табела 71).

Потциљ 8.10 Јачати капацитете домаћих финансијских институција како би се подстицала и ширила доступност банкарских, осигуравајућих и финансијских услуга за све

Индикатор 8.10.1а Број филијала комерцијалних банака на 100.000 одраслих становника

Индикатор 8.10.1б Број аутоматизованих банкомата (АТМ) на 100.000 одраслих становника

У погледу потциља 8.10 којим се прати напредак у јачању капацитета и доступности домаћих финансијских институција, регистровани су неконзистентни трендови. Наиме, значајно удаљавање од циља бележи се у погледу броја филијала комерцијалних банака на 100.000 одраслих становника (индикатор 8.10.1а), док се значајан напредак бележи у погледу броја аутоматизованих банкомата на 100.000 одраслих становника (индикатор 8.10.1б) (Прилог 2, табеле 72 и 73).

ЦОР 9

ИЗГРАДИТИ ОТПОРНУ ИНФРАСТРУКТУРУ, ПРОМОВИСАТИ ИНКЛУЗИВНУ И ОДРЖИВУ ИНДУСТРИЈАЛИЗАЦИЈУ И ПОДСТИЦАТИ ИНОВАЦИЈЕ

Број потциљева које је могуће пратити:

5/8 (9.1, 9.2, 9.4, 9.5, 9.c)

Број индикатора које је могуће пратити:

7/12

ЦОР 9 предвиђа изградњу отпорне инфраструктуре и промовисање инклузивне и одрживе индустријализације подстицање иновацијама. Циљ обухвата 8 потциљева који се прате преко 12 индикатора. У Србији је на основу података РЗС могуће пратити 5 потциљева преко 7 индикатора. У извештају за 2020. годину, могуће је пратити два потциља и два индикатора више. У извештају је приказан напредак у остваривању потциљева: 9.1 којим се промовише развој квалитетне, поуздане, одрживе и отпорне инфраструктуре, укључујући и регионалну и прекограничну, како би се подржао економски развој и људско благостање; 9.2 којим се промовише инклузивна и одржива индустријализација и налаже повећање удела индустрије у стопи запослености и БДП-у; 9.4 којим се предвиђа унапређење инфраструктуре и њено прилагођавање индустрији како би постала одржива и повећала ефикасност у коришћењу ресурса; 9.5 којим се предвиђа унапређивање научних истраживања и побољшање технолошких могућности индустријских сектора, и 9.c којим се налаже повећање приступа информационим и комуникационим технологијама.

КЉУЧНИ НАЛАЗИ

- ▶ Напредак према потциљу 9.1 који се односи на унапређење саобраћајне инфраструктуре указује на противречне трендове — док се значајно удаљавање од циља региструје у области путничког саобраћаја, значајан напредак је присутан у погледу теретног саобраћаја, али ни он није равномеран јер се напредак остварује у области друмског и ваздушног саобраћаја, а удаљавање од циља у области железничког, цевоводног и саобраћаја унутрашњим пловним путевима.

- ▶ Промовисање инклузивне и одрживе индустријализације и повећање удела сектора прерађивачке индустрије у БДП-у (потциљ 9.2), такође показује противречне тенденције: док се значајно удаљавање од циља региструје у погледу учешћа бруто додате вредности прерађивачке индустрије у БДП-у, значајан напредак се бележи када се бруто додата вредност прерађивачке индустрије прати по глави становника.
- ▶ У односу на потциљ 9.4 који се односи на унапређење инфраструктуре и индустрије како би ефикасније користиле ресурсе и усвајале чисте и еколошки исправне технологије, бележи се умерен напредак услед смањења емисије CO₂. Међутим, док се укупно смањује емисија CO₂ из процеса сагоревања горива, у сектору прерађивачке индустрије се повећава тако да указује на значајно удаљавање од циља.
- ▶ Унапређење научних истраживања и побољшање технолошких могућности индустријског сектора (потциљ 9.5) видљиво је услед значајног повећања укупних улагања у истраживање и развој (ИР) као удела у БДП-у, као и услед умереног повећања броја истраживача.
- ▶ Значајан напредак остварен је у погледу повећања удела становништва обухваћеног мобилном мрежом 4G.

Потциљ 9.1 Развити квалитетну, поуздану, одрживу и отпорну инфраструктуру, укључујући регионалну и прекограничну инфраструктуру, како би се подржали економски развој и људско благостање, са фокусом на економски прихватљивом и једнаком приступу за све

Индикатор 9.1.2а Обим путничког транспорта, према врсти транспорта

Индикатор 9.1.2б Обим теретног транспорта, према врсти транспорта

Краткорочно и дугорочно посматрано, у области путничког саобраћаја региструје се значајно удаљавање од потциља 9.1. Изражени негативни трендови мерени сложеном годишњом стопом раста бележе се у железничком и друмском саобраћају, док је умерено удаљавање од циља забележено у домену градског саобраћаја (Табела 74, Прилог 2).

Истовремено, значајан напредак према овом потциљу остварује се и дугорочно, и краткорочно у области теретног саобраћаја. Међутим, када се упореде различите врсте теретног саобраћаја, примећују се противречне тенденције: док се значајан напредак остварује у области друмског и ваздушног саобраћаја, значајно удаљавање од циља региструје се у области железничког, цевоводног и саобраћаја унутрашњим пловним путевима (Табела 75, Прилог 2).

ЦОР 9

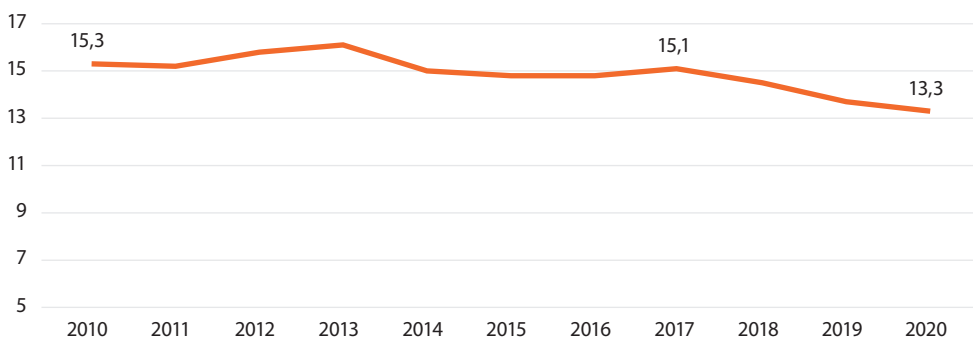
Потциљ 9.2 Промовисати инклузивну и одрживу индустријализацију и до 2030. значајно повећати удео индустрије у стопи запослености и бруто домаћем производу, у складу са националним околностима, а у најмање развијеним земљама удвостручити њен удео

Индикатор 9.2.1 Бруто додата вредност прерађивачке индустрије, учешће у БДП-у и по глави становника ↗ ↘

Индикатор 9.2.2 Запосленост у прерађивачкој индустрији као удео у укупној запослености ↕

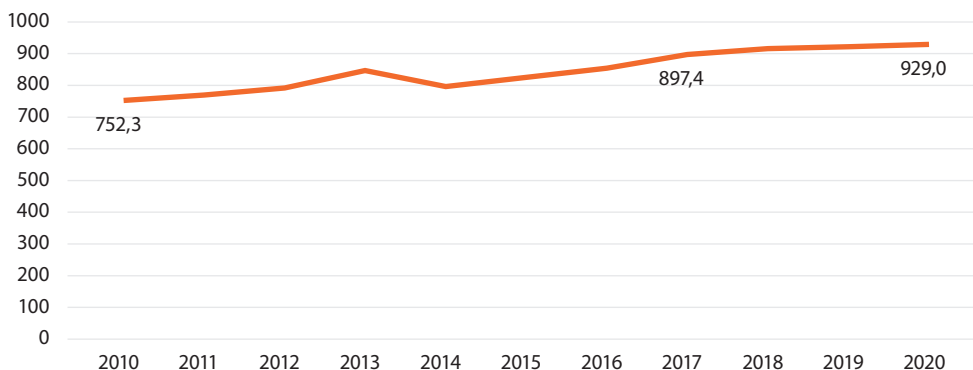
Напредак према потциљу 9.2 такође показује неконзистентне тенденције. Посматрано преко индикатора којим се мери учешће бруто додате вредности прерађивачке индустрије у БДП-у, бележи се значајно удаљавање од циља, а када се овај удео прати по глави становника, исход је значајан напредак према циљу (графикони 35 и 36 и табеле 76 и 77 у Прилогу 2).

Графикон 35: Индикатор 9.2.1а Бруто додата вредност прерађивачке индустрије, учешће у БДП-у, 2010–2020. (%)

Извор: Статистика националних рачуна, РЗС

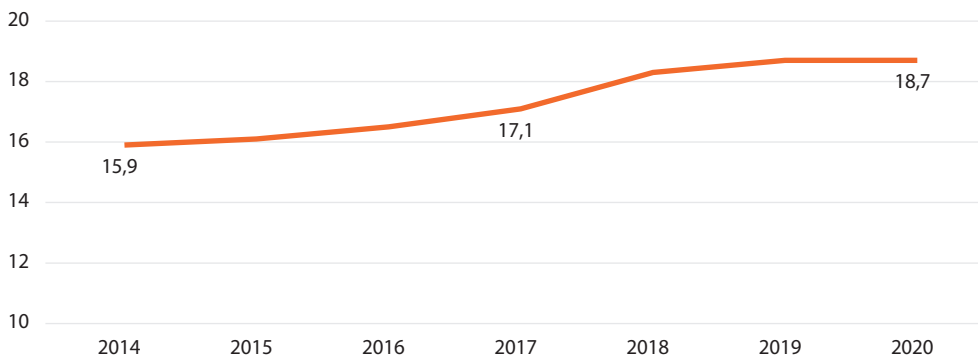
Графикон 36: Индикатор 9.2.1б Бруто додата вредност прерађивачке индустрије по глави становника, 2010–2020. (USD у сталним ценама 2015)

Извор: Статистика националних рачуна, РЗС

Удео запослених у прерађивачкој индустрији (индикатор 9.2.2) у укупном броју запослених бележи пораст и дугорочно, и краткорочно, што значајно доприноси напретку у остваривању потциља 9.2 (Графикон 37, и Табела 78 у Прилогу 2).

Графикон 37: Индикатор 9.2.2 Запосленост у прерађивачкој индустрији као удео у укупној запослености, 2014–2020. (%)

Извор: Републички завод за статистику

Потциљ 9.4 До 2030. унапредити инфраструктуру и прилагодити индустрије како би постале одрживе, уз већу ефикасност у коришћењу ресурса и већим усвајањем чистих и еколошки исправних технологија и индустријских процеса, при чему ће све земље предузети активности у складу са својим одговарајућим капацитетима

Индикатор 9.4.1а Емисије CO₂ из процеса сагоревања горива

Индикатор 9.4.1б Емисије CO₂ по јединици БДП

Индикатор 9.4.1с Емисије CO₂ по јединици додате вредности у области прерађивачке индустрије

Напредак у остваривању потциља 9.4 прати се преко неколико под-индикатора којима се мери емисија CO₂. Према под-индикатору којим се мери емисија CO₂ из процеса сагоревања горива по јединици додате вредности, у периоду 2016–2018. остварен је умерен напредак, јер је емисија опала са 45,5 милиона тона у 2016. години на 44,8 милиона тона у 2018. години, што даје сложену годишњу стопу раста од –0,78%. Међутим, када се овај индикатор примени само на прерађивачку индустрију, добија се сложена годишња стопа раста од 1,91%, која указује на значајно удаљавање од циља (Табела 79, Прилог 2). Поред тога, према подиндикатору којим се мери емисија CO₂ по јединици БДП-а (индикатор 9.4.1б), остварен је значајан напредак, а према подиндикатору којим се иста емисија мери само у области прерађивачке индустрије (индикатор 9.4.1с), бележи се умерен напредак према циљу (Прилог 2, Табела 80).

ЦОР 9

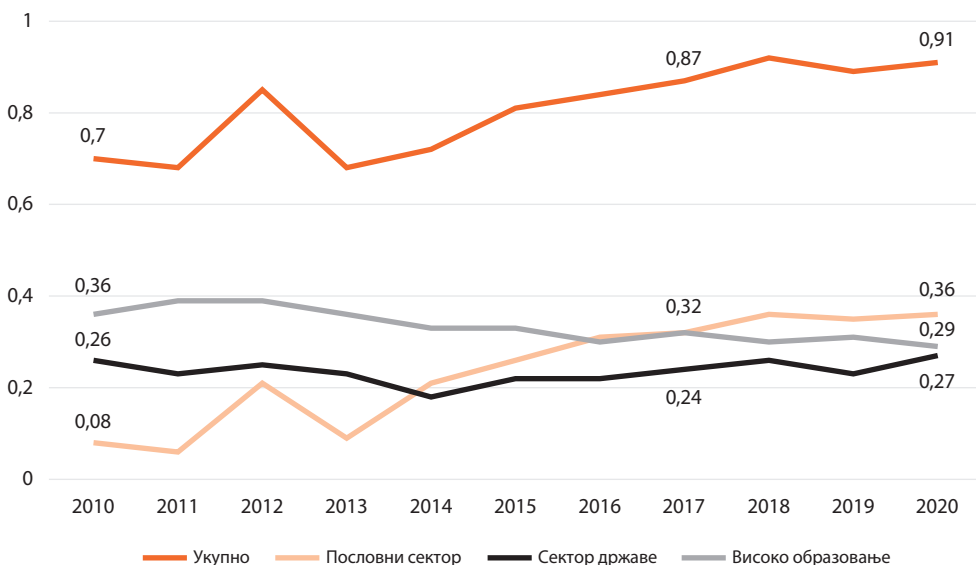
Потциљ 9.5 Унапредити научна истраживања, побољшати технолошке могућности индустријских сектора у свим земљама, посебно земљама у развоју, што подразумева да се до 2030. подстичу иновације и значајно повећа број истраживача у области истраживања и развоја на милион људи, као и да се повећа јавна и приватна потрошња за истраживање и развој

Индикатор 9.5.1 Укупна улагања у истраживање и развој као удео у БДП-у, према секторима ↑

Индикатор 9.5.2 Број истраживача (изражено као еквивалент запослености са пуним радним временом) на милион становника ↑

Значајан напредак видљив је у погледу повећаних улагања у научна истраживања која су основа технолошког развоја индустријског сектора⁷³. Укупна улагања у истраживања и развој бележе и дугорочан (по сложеној годишњој стопи раста од 2,66%), и краткорочан пораст (2,02%) (Прилог 2, Табела 81). Међутим, подаци указују да до повећања расхода за истраживање и развој долази пре свега у пословном сектору и сектору државе, али не и сектору високог образовања у коме се бележи умерено удаљавање од циља⁷⁴ (Графикон 38).

Графикон 38: Индикатор 9.5.1 Укупна улагања у истраживање и развој као удео у БДП, према секторима, 2010–2020. (%)

Извор: Статистика науке, технологије и иновација, РЗС

⁷³ Индикатор приказује бруто уложена средства у науку: сектора државе, сектора високог образовања, нефинансијског и непрофитног сектора, изражена као њихов процентуални удео у БДП-у.

⁷⁴ Извор: Статистика науке, технологије и иновација, РЗС.

Умерени напредак у остваривању потциља 9.5 видљив је и према повећању броја истраживача у становништву⁷⁵. Број истраживача дугорочно посматрано (2010–2020) растао је према стопи од 3,33%, а краткорочно (2016–2020) према стопи од 0,57%. Односно, док је у 2010. години било 1.733 запослена истраживача, исказаних еквивалентом пуног радног времена, на милион становника, у 2016. години било их је 2.351, а у 2020. години 2.405.

Потциљ 9.с Значајно повећати приступ информационим и комуникационим технологијама и уложити напоре да се обезбеди универзалан и приуштив приступ интернету у најмање развијеним земљама до 2020. године

Индикатор 9.с.1 Удео становништва обухваћеног мобилном мрежом, према технологијама

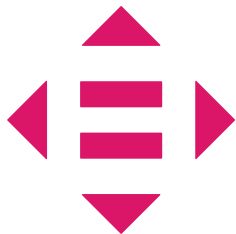

Значајан напредак остварен је и у погледу повећања приступа становништва информационим и комуникационим технологијама⁷⁶ (Прилог 2, Табела 83). У 2020. години мобилном мрежом 2G било је обухваћено 99,19% становништва, мрежом 3G било је обухваћено 98,94%, а мрежом 4G било је обухваћено 98,1% становништва.⁷⁷

⁷⁵ Истраживачи, изражени еквивалентом пуног радног времена, на милион становника су директни показатељ броја запослених у истраживању и развоју на милион становника.

⁷⁶ Регулаторна агенција за електронске комуникације и поштанске услуге (РАТЕЛ) прикупља и обрађује податке оператера електронских комуникационих мрежа и услуга, достављених у оквиру годишњих извештаја. На основу поднесених извештаја представљени су подаци о покривености становништва сигналом мобилне мреже према технологијама (2G, 3G и 4G) и добијени су као проценат становника који живе на територији коју покрива сигнал конкретне мобилне мреже, без обзира да ли су претплатници или не било које од ових мрежа.

⁷⁷ Извор: РАТЕЛ (Регулаторна агенција за електронске комуникације и поштанске услуге).

ЦОР 10

СМАЊИТИ НЕЈЕДНАКОСТ УНУТАР И ИЗМЕЂУ ДРЖАВА

Број потциљева које је могуће пратити:

3/10 (10.1, 10.3, 10.4)

Број индикатора које је могуће пратити:

3/14

ЦОР 10 предвиђа смањење неједнакости унутар и између држава кроз 10 потциљева који се прате преко 14 индикатора. У Србији је сада на основу података доступних у РЗС могуће пратити 3 потциља на основу 3 индикатора. У извештају је приказан напредак у односу на потциљеве: 10.1 којим се предвиђа раст прихода доњих 40% становништва по стопи вишој од националног просека; 10.3 којим се налаже да се осигурају једнаке могућности и смање неједнакости у исходу, укључујући и елиминисање дискриминаторних закона, политика и пракси, као и 10.4 којим се предвиђа усвајање политика, нарочито фискалних у области зарада и социјалне заштите.

КЉУЧНИ НАЛАЗИ

- ▶ Од три потциља у оквиру ЦОР 10 за које су доступни подаци, могуће је мерити сложену годишњу стопу раста само за један потциљ (10.4), док су за преостала два (10.1 и 10.3) подаци доступни само за једну годину, па није могуће израчунати тренд промене.
- ▶ Значајан напредак бележи се у погледу потциља 10.4 који предвиђа усвајање политика, нарочито фискалних, у области зарада и социјалне заштите које воде ка већој равноправности.

Потциљ 10.1 До 2030. прогресивно постићи и одржати раст прихода доњих 40% становништва по стопи вишој од националног просека

Индикатор 10.1.1 Стопе раста издатака домаћинства или прихода по глави становника доњих 40% становништва и укупног становништва

Подаци за индикатор 10.1.1 на основу којих се мери напредак, доступни су само за 2014. годину, што значи да се тренутно не може мерити напредак у остваривању овог потциља⁷⁸.

⁷⁸ Стопа раста агрегата благостања најсиромашнијих 40% становништва израчунава се као годишња просечна стопа раста реалне потрошње per capita или прихода најсиромашнијих 40% становништва у земљи, на основу истраживања на бази домаћинства у периоду од приближно пет година. Просечна реална потрошња или приход per capita израчунава се на основу паритета куповне моћи за 2011. (Purchasing Power Parity (PPP)) користећи PovcalNet (<http://iresearch.worldbank.org/PovcalNet>).

Вредности овог индикатора за укупно становништво, и становништво које према нивоу прихода припада категорији доњих 40% становништва, показују да су и укупно становништво, и 40% најсиромашнијих, у овом периоду доживели пад прихода. Пад прихода био је нешто израженији код најсиромашнијих 40% него што је просек за укупно становништво.⁷⁹

Табела 2: Индикатор 10.1.1 Стопе раста издатака домаћинстава или прихода по глави становника доњих 40% становништва и укупног становништва, 2014⁸⁰

Категорија	Стопа
Укупно становништво	-1,4
Доњих 40%	-1,7

Извор: Светска банка — Глобална база података заједничког просперитета

Потциљ 10.3 Осигурати једнаке могућности и смањити неједнакост исхода, укључујући елиминисањем дискриминаторних закона, политика и пракси и промовисањем одговарајућег законодавства, политика и деловања у том погледу

Индикатор 10.3.1 (16.б.1) Удео становништва које је изјавило да је током претходних 12 месеци имало осећај да је дискриминисано или узнемиравано по неком основу дискриминације која је забрањена према међународном праву људских права

С обзиром да су подаци доступни само за 2019. годину, није могуће пратити напредак према овом потциљу. Подаци показују да је у општој популацији жена старости 15–49 година 6,9% искусило неки облик дискриминације током 12 месеци који су претходили Истраживању вишеструких показатеља. Удео таквих жена двоструко је већи у популацији жена које живе у ромским насељима (12,5%). Жене из градских насеља у већем проценту су пријавиле искуство дискриминације него жене из осталих насеља, жене вишег образовања чешће него жене средњег и нижег образовања, а жене из најбогатијих домаћинстава чешће него жене из домаћинстава нижих квинтила благостања⁸¹ (Прилог 2, Табела 84). Потребно је имати у виду да подаци делом одражавају и свест о дискриминацији од које зависи препознавање таквих искустава и спремност да се она током истраживања саопште.

⁷⁹ Извор: Светска банка — Глобална база података заједничког просперитета.

⁸⁰ Оцењено на основу индивидуалних података о приходима. Стопе раста за период 2012–2014.

⁸¹ Извор: MICS — РЗС и УНИЦЕФ.

Потциљ 10.4 Усвојити политике, посебно фискалне, политике у области зарада и социјалне заштите, и прогресивно постићи већу равноправност**Индикатор 10.4.1** Удео прихода радне снаге у БДП-у, који се састоји од зарада и трансфера за социјалну заштиту

Извор: Национални рачуни, РЗС

Значајан напредак забележен је у односу на потциљ 10.4 на основу индикатора којим се мери удео прихода радне снаге у бруто домаћем производу.⁸² У периоду 2016–2019. овај удео је повећан са 37,7% на 41,1%, што даје сложену годишњу стопу раста од 2,92% (Табела 85, Прилог 2).⁸³

⁸² Удео прихода радне снаге у бруто домаћем производу (БДП) представља укупне накнаде запосленима изражене као проценат БДП-а, који представља меру укупног аутпута. Индикатор обезбеђује информацију о релативном уделу аутпута који је плаћен као накнада запосленима у поређењу са уделом који је плаћен капиталу у процесу производње за дати референтни период.

⁸³ Извор: Национални рачуни, РЗС.

ЦОР 11

УЧИНИТИ ГРАДОВЕ И ЉУДСКА НАСЕЉА ИНКЛУЗИВНИМ, БЕЗБЕДНИМ, ОТПОРНИМ И ОДРЖИВИМ

Број потциљева које је могуће пратити:

3/10 (11.5, 11.6, 11.b)

Број индикатора које је могуће пратити:

6/14

ЦОР 11 дефинише потребне кораке како би се градови и људска насеља учинили инклузивним, безбедним, отпорним и одрживим. То чини кроз 10 потциљева који се прате преко 14 индикатора. У Србији је сада могуће пратити три потциља на основу шест индикатора. У односу на извештај за 2020. годину, могуће је пратити два потциља и пет индикатора више. Потциљеви су: 11.5 којим се предвиђа значајно смањење броја смртних случајева, угроженних људи и директних економских губитака изазваних катастрофама; 11.6 којим се налаже смањивање негативног утицаја градова на животну средину и 11.b којим се предвиђа повећање броја градова и људских насеља која усвајају и примењују интегрисане политике и планове усмерене ка инклузији, ефикасности ресурса, ублажавања и прилагођавања климатским променама, отпорности на елементарне непогоде и др.

КЉУЧНИ НАЛАЗИ

- ▶ Напредак у остваривању потциља 11.5 мери се истим индикаторима као и потциљ 1.5. Као што су указали подаци о ЦОР 1.5, напредак се не може пратити према већини ових индикатора, али је приметан пад броја жртава катастрофа, као и смањење економских губитака, како у краткорочном, тако и у дугорочном периоду.
- ▶ У односу на потциљ 11.6, региструје се смањење стопе рециклирања комуналног отпада.
- ▶ Напредак се према потциљу 11.b не може пратити преко сложене годишње стопе раста, али подаци указују на смањење оцене за примену националне стратегије за смањење ризика од катастрофа у складу са Sendai оквиром у Србији.

Потциљ 11.5 До 2030. значајно смањити број смртних случајева, број угрожених људи и директне економске губитке у односу на глобални бруто домаћи производ изазван катастрофама, укључујући и оне повезане са водом, усмеравајући пажњу на заштиту сиромашних и оних у стањима рањивости

Индикатор 11.5.1 (1.5.1/13.1.1) Смртни случајеви, нестала лица и лица директно погођена катастрофама на 100.000 становника

Индикатор 11.5.2. (1.5.2) Директни економски губици узроковани катастрофама у односу на глобални бруто домаћи производ (БДП)

Потциљ 11.5 се прати преко два индикатора од којих је један исти као и за потциљ 1.5, па су и налази у вези са напретком код индикатора 11.5.1 приказани у поглављу за ЦОР 1 (индикатор 1.5.1).

Када је у питању други индикатор којим се мере директни економски губици, потциљ 11.5 се прати на основу три подиндикатора: 11.5.2а којим се мере директни економски губици узроковани катастрофама у односу на БДП (исти као у случају индикатора 1.5.2), 11.5.2b којим се мере оштећења на кључним инфраструктурама и број прекида основних услуга услед катастрофа и 11.5.2с којим се мере директни губици настали услед катастрофа као удео БДП.

У погледу подиндикатора 11.5.2b дугорочно се бележи опадајући тренд у свим димензијама, односно смањење оштећених објеката или прекида услуга (Табела 2), а краткорочно повећање броја прекида рада основних услуга, које се заправо односи на прекид образовних услуга (Табела 3).

Табела 3: Индикатор 11.5.2b Оштећења на кључним инфраструктурама и број прекида основних услуга услед катастрофа

Врста оштећења	2012.	2016.	2019.
Прекид рада основних услуга	50	5	8
Оштећене или уништене критичне инфраструктуре	35	3	–
Оштећени или уништени образовни објекти	33	3	–
Прекиди рада образовних услуга	28	4	8
Оштећене или уништене здравствене установе	2	–	–
Сметње у здравственим услугама	22	–	–
Прекиди рада других основних услуга	–	–	–

Сагледано преко индикатора 11.5.2с, региструје се значајно смањење удела трошкова услед директних губитака насталих због катастрофа, како дугорочно, тако и краткорочно, уз сложене годишње стопе раста од –66,38% (2016–2019) и –43,32% (2012–2019).

Потциљ 11.6 До 2030. смањити негативан утицај градова на животну средину мерен по глави становника, са посебном пажњом на квалитет ваздуха и управљање отпадом на општинском и другим нивоима

Индикатор 11.6.1а Стопа рециклирања комуналног отпада

Индикатор 11.6.1б Генерисани отпад из кога је искључен главни минерални отпад

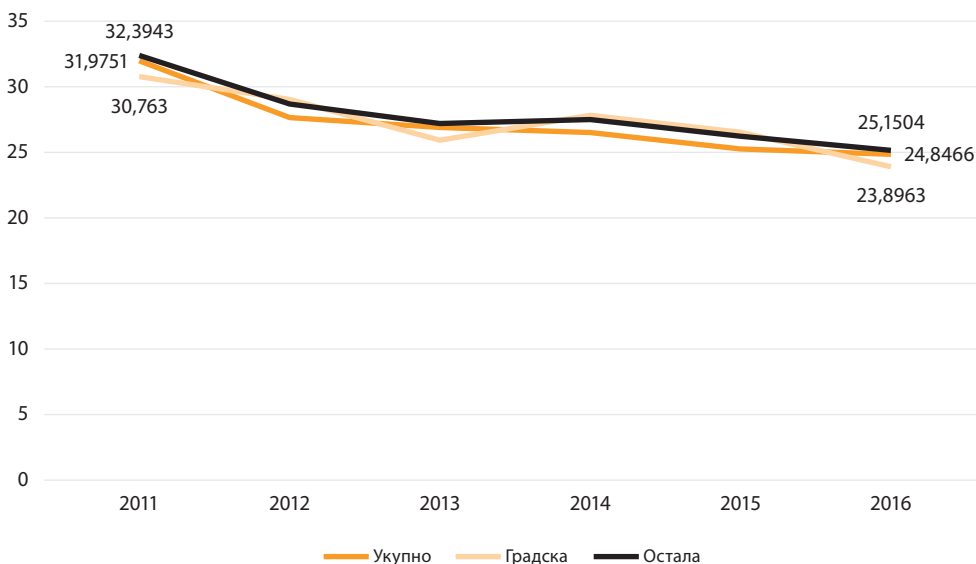

Индикатор 11.6.2 Просечне средње вредности суспендованих честица (нпр. ПМ2.5 и ПМ10) у градовима (пондерисан број становника)

Индикатори којима се мери напредак у остваривању потциља 11.6 су делимично у процесу преиспитивања или се чека на валидацију података код међународних статистичких агенција, па се у овом извештају напредак не мери сложеном годишњом стопом раста.

Графикон 39: Индикатор 11.6.2 Просечне средње вредности суспендованих честица (нпр. ПМ2,5 и ПМ10) у градовима (пондерисан број становника), укупно и према типу насеља, mg/m^3

Извор: Светска здравствена организација

Потциљ 11.б До 2020. значајно повећати број градова и људских насеља који усвајају и примењују интегрисане политике и планове усмерене ка инклузији, ефикасности ресурса, ублажавања и прилагођавања климатским променама, отпорности на елементарне непогоде, такође развити и применити, у складу са Sendai оквиром за смањење ризика од будућих катастрофа у периоду 2015–2030, холистичко управљање ризицима од елементарних непогода на свим нивоима

Индикатор 11.б.1 (1.5.3, 13.1.2) Број земаља које усвајају и примењују националне стратегије смањења ризика од катастрофа у складу са Sendai оквиром за смањење ризика од катастрофа 2015–2030. године: Оцена усвајања и примене

Индикатор 11.б.2 (1.5.4, 13.1.3) Удео локалних самоуправа које усвајају и примењују стратегије за смањење ризика од катастрофа на локалном нивоу у складу са националним стратегијама смањења ризика од катастрофа

Када је у питању потциљ 11.б, налази су приказани у поглављу о ЦОР 1 с обзиром да су индикатори праћења исти као и за потциљ 1.5.

ЦОР 12

ОБЕЗБЕДИТИ ОДРЖИВЕ ОБРАСЦЕ ПОТРОШЊЕ И ПРОИЗВОДЊЕ

Број потциљева које је могуће пратити:

3/11 (12.1, 12.2, 12.5)

Број индикатора које је могуће пратити:

3/13

ЦОР 12 предвиђа успостављање одрживих образаца потрошње и производње, и то преко 11 потциљева који се прате преко 13 индикатора. У Србији је сада могуће пратити три потциља уз три индикатора: 12.1 који налаже спровођење Десетогодишњег оквирног програма за одрживу потрошњу и производњу; 12.2 којим се предвиђа одрживо управљање и ефикасно коришћење природних ресурса и 12.5 којим се предвиђа значајно смањење производње отпада кроз превенцију, редукацију, рециклирање и поновно коришћење.

КЉУЧНИ НАЛАЗИ

- ▶ Србија је развила инструменте политике чији је циљ подршка преласку на одрживу производњу и потрошњу, што је сврстава у земље које испуњавају обавезе према првом потциљу у оквиру циља 12.
- ▶ Тенденције у достизању потциља 12.2 који се односи на ефикасно коришћење и управљање природним ресурсима су неконзистентне јер се у погледу домаће потрошње материјала бележи значајно удаљавање од циља, а у погледу продуктивног коришћења ресурса бележи се значајан напредак.

Потциљ 12.1 Спровести Десетогодишњи оквир програма за одрживу потрошњу и производњу, у коме ће учествовати све земље, а развијене земље ће преузети руководећу улогу, узимајући у обзир степен развоја и капацитете земаља у развоју

Индикатор 12.1.1а Број земаља које развијају, усвајају или спровode инструменте политике чији је циљ подршка преласку на одрживу потрошњу и производњу: Национални акциони планови за одрживу потрошњу и производњу (1 = Да; 0 = Не) ✓

Индикатор 12.1.1б Инструменти и политике за одрживу потрошњу и производњу (1 = Да; 0 = Не) ✓

Индикатор 12.1.1с Број политика, инструмената и механизма за одрживу потрошњу и производњу (број) ✓

Први потциљ у оквиру ЦОП 12 односи се на развој и примену политика и инструмената који треба да допринесу преласку на одрживу потрошњу и производњу. Оствареност циља прати се преко три подиндикатора којима се региструје да ли су политике и инструменти за прелазак на одрживу потрошњу и производњу развијени и усвојени, као и преко броја инструмената. Имајући у виду да је мерење по овим индикаторима квалитативно, односно да се региструје постојање или одсуство оваквих инструмената, те се оцењује њихов број, Србија према налазима 10YFP/WESR⁸⁴, своје обавезе према овом потциљу извршава.

Потциљ 12.2 До 2030. постићи одрживо управљање и ефикасно коришћење природних ресурса

Индикатор 12.2.2а (8.4.2а) Домаћа потрошња материјала

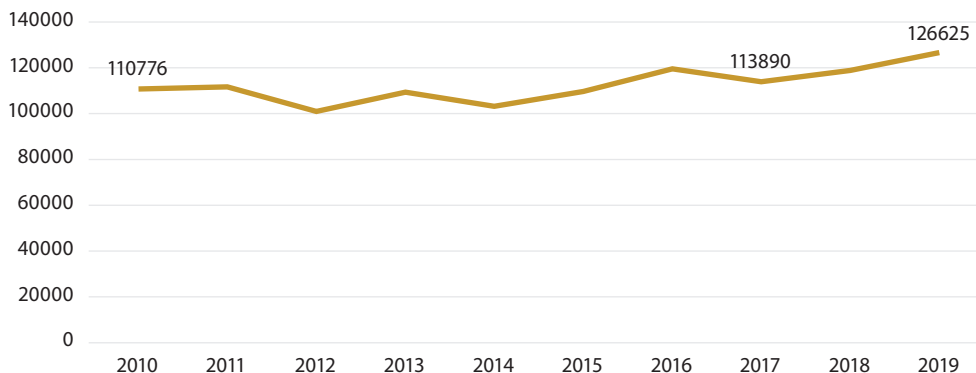

Индикатор 12.2.2б (8.4.2б) Продуктивност ресурса

Потциљ 12.2 прати се на основу два подиндикатора: први мери домаћу потрошњу материјала⁸⁵, а други продуктивно коришћење ресурса.⁸⁶ Трендови сагледани на основу првог индикатора указују на континуирано повећање експлоатације природних ресурса и у дугорочном, и у краткорочном временском оквиру. Судећи према подацима који показују да је сложена годишња стопа раста већа за краткорочни (2016–2019), него за дугорочни период (2010–2019) (Прилог 2, Табела 88), негативни тренд експлоатације природних ресурса постаје интензивнији.⁸⁷

Графикон 40: Индикатор 12.2.2а Домаћа потрошња материјала, 2010–2019. (хиљада тона)

Извор: Статистика и рачуни животне средине

⁸⁴ 10-годишњи оквир за програм одрживе потрошње и производње (World Environment Situation Room), Агенција за заштиту животне средине.

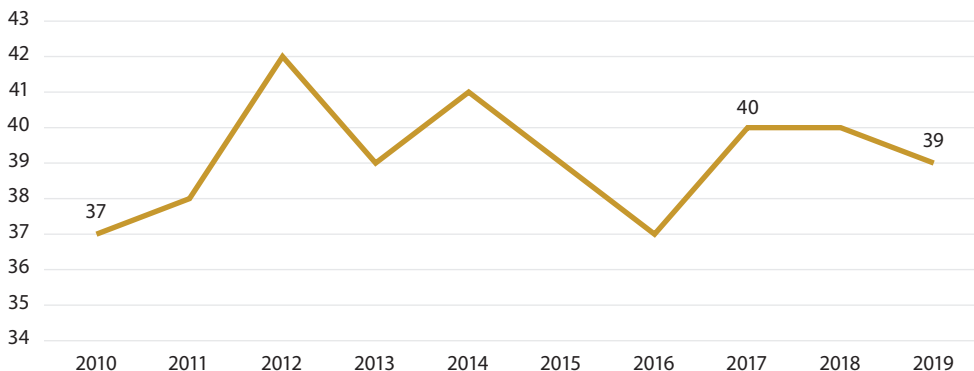
⁸⁵ Домаћа потрошња материјала (ДМС) мери годишњу количину сировина екстрахованих и употребљених у националној економији, увећану за разлику физичког увоза и физичког извоза.

⁸⁶ Продуктивност ресурса је дефинисана као однос између бруто домаћег производа (GDP) и домаће потрошње материјала (ДМС). Домаћа потрошња материјала (ДМС) мери укупну количину материјала коришћених у економији и дефинисана је као годишња екстракција сировина у оквиру националне територије, увећана за разлику физичког увоза и физичког извоза. Приликом сагледавања продуктивности ресурса током времена, GDP се изражава у РСД, у сталним ценама (уланчане мере вредности, референтна 2010. година).

⁸⁷ Извор: Статистика и рачуни животне средине, РЗС.

Индикатор продуктивности ресурса мери количину производа у смислу БДП-а која се произведе у датој привреди по јединици искоришћених ресурса. Дугорочна сложена годишња стопа раста указује на умерен, а краткорочна на значајан напредак према овом потциљу (Графикон 41 и Табела 65 у Прилогу 2). Изражено у динарима, током посматраног периода, остварено је повећање вредности произведеног аупута у односу на употребљене ресурсе са 37 РСД/кг у 2010. години, на 39 РСД/кг у 2019. години⁸⁸, уз приметне годишње варијације (Графикон 41).

Графикон 41: Индикатор 12.2.2b Продуктивност ресурса, 2010–2019 (РСД/кг)

Извор: Статистика и рачуни животне средине, РЗС

Потциљ 12.5 До 2030. значајно смањити производњу отпада кроз превенцију, редукацију, рециклирање и поновно коришћење

Индикатор 12.5.1 Национална стопа рециклирања, у тонама рециклираног материјала

Индикатором се прати избегавање и смањивање настајања отпада.⁸⁹ Подаци су доступни за период 2017–2020. године и указују на значајно повећање рециклирања отпада, са 283.000 тона на 343.000 тона, што указује на промену од 6,62% мерену сложеном годишњом стопом раста.

⁸⁸ Извор: Статистика и рачуни животне средине, РЗС.

⁸⁹ У току 2020. године Агенција за заштиту животне средине је припремила Методологију за прорачун укупне количине комуналног отпада и степена рециклаже у Републици Србији. Ова методологија је базирана на теренским мерењима која врше јавна комунална предузећа у складу са Законом о управљању отпадом. Методологија је усклађена са захтевима Имплементационе одлуке Комисије (ЕУ) 2019/1004 о утврђивању правила за прорачун, верификацију и извештавање података о отпаду у складу са Директивом 2008/98/ЕС, као и за извештавања за Еуростат. Директива 2008/98/ЕЗ и Имплементациона одлука 2019/1004 утврђују потпуно нова правила извештавања о комуналном отпаду ради јасног доказа испуњености циљева управљања овом врстом отпада. У наведеној методологији примењени су и индексни бројеви из Европског каталога отпада који представљају фракције комуналног отпада.

ЦОР 13

ПРЕДУЗЕТИ ХИТНУ АКЦИЈУ У БОРБИ ПРОТИВ КЛИМАТСКИХ ПРОМЕНА И ЊИХОВИХ ПОСЛЕДИЦА

Број потциљева које је могуће пратити:

1/5 (13.1)

Број индикатора које је могуће пратити:

3/8

ЦОР 13 налаже да се предузме хитна акција у борби против климатских промена и њихових последица, и то преко 5 потциљева који се прате преко 8 индикатора. У Србији је сада могуће пратити један потциљ преко три доле наведена индикатора за потциљ 13.1 који предвиђа оснаживање отпорности и адаптивних капацитета на опасности повезане са климатским условима и природним катастрофама. Праћење ЦОР 13 уведено је тек овим извештајем захваљујући доступности података који су обезбеђени у периоду између два извештаја.

КЉУЧНИ НАЛАЗИ

- ▶ Могуће је пратити напредак у остваривању ЦОР 13 само у односу на потциљ 13.1 који се прати истим индикаторима као и потциљ 1.5 и делимично 11.5. Као што је раније указано, подаци указују на пад броја жртава катастрофа, као и умањење економске штете, у краткорочном и дугорочном оквиру.
- ▶ У примени политика бележи се смањење оцене за спровођење стратегије према Sendai оквиру између 2017. и 2018. године, а број локалних самоуправа које примењују политике повећања отпорности на катастрофе је изузетно мали (0,05%, односно 8 од 174 јединице локалне самоуправе).

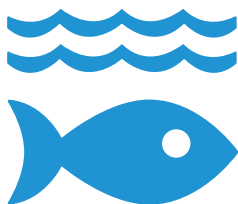
Потциљ 13.1 Оснажити отпорност и адаптивни капацитет на опасности повезане са климатским условима и природним катастрофама у свим земљама

Индикатор 13.1.1 Смртни случајеви, нестала лица и лица директно погођена катастрофама на 100.000 становника ✘

Индикатор 13.1.2 Број земаља које усвајају и примењују националне стратегије смањења ризика од катастрофа у складу са Sendai оквиром за смањење ризика од катастрофа 2015–2030. године ✘

Индикатор 13.1.3 Удео локалних самоуправа које усвајају и примењују стратегије за смањење ризика од катастрофа на локалном нивоу у складу са националним стратегијама смањења ризика од катастрофа ✘

Подаци на основу индикатора отпорности на катастрофе повезане са климатским условима приказани су у оквиру потциља 1.5 чије се остваривање прати на основу истих индикатора.

ЦОР 14

ОЧУВАТИ И ОДРЖИВО КОРИСТИТИ ОКЕАНЕ, МОРА И МОРСКЕ РЕСУРСЕ ЗА ОДРЖИВ РАЗВОЈ

Број потциљева које је могуће пратити:

1/10 (14.b)

Број индикатора које је могуће пратити:

1/10

ЦОР 14 налаже да се очувају и одрживо користе океани, мора и морски ресурси за одржив развој. Овај циљ садржи и потциљеве који се односе на очување живота и у водама које нису мора и океани, због чега је релевантан и за Србију. У Србији је сада могуће пратити један потциљ (14.b), онај који се односи на спровођење правног оквира који препознаје и штити права малих рибањака, и то на основу једног индикатора.⁹⁰

КЉУЧНИ НАЛАЗИ

- ▶ Према информацијама Организације за храну и пољопривреду, актуелни нормативни и институционални оквир за заштиту малих рибањака оцењени су оценом 4, која означава висок ниво имплементације.

Потциљ 14.b Обезбедити приступ морским ресурсима и тржиштима за мале професионалне рибаре

Индикатор 14.b.1 Степен спровођења правног/регулаторног/ институционалног оквира који препознаје и штити права малих рибањака

Потциљ 14.b усмерен је на омогућавање сигурног приступа ресурсима и тржишту за мале професионалне рибаре, чиме би се подржала њихова кључна улога у обезбеђивању одрживих система исхране. Да би се ово постигло, неопходно је обезбедити одговарајуће правно, регулаторно и институционално окружење које препознаје и штити права рибара. Индикатором 14.b.1 мери се напредак државе у степену спровођења наведених инструмената којима се препознају и штите мали рибари. Кључни критеријум којим се

⁹⁰ Стручна анализа је показала да би било могуће пратити и достизање потциља 14.1 у Србији, на основу података за индикатор 14.1.1b Густина пластичног отпада који се продукују на глобалном нивоу. Потциљ 14.1 тежи да спречи и значајно смањи свако загађење мора, које је у великој мери повезано са загађењем унутрашњих водних тела. Стога, праћење пластичног отпада на плажама како у земљама без излаза на море тако и у приморским земљама помаже у постизању овог потциља. Прикупљање података је координисано од стране УНЕП-а који је надлежан за овај индикатор.

процењује примењивост индикатора у одређеној држави јесте постојање малих професионалних рибара у земљи. Постоје три кључне променљиве за мерење овог индикатора: 1) постојање закона, регулатива, политика, планова и стратегија који су спречио усмерени на мале рибњаке; 2) постојање текућих иницијатива за спровођење Добровољних смерница за обезбеђивање одрживог рибарства малог обима, и 3) постојање саветодавних тела на нивоу надлежних министарстава у оквиру којих рибари могу да учествују у доношењу одлука.

Вредност индикатора 14.b.1 креће се у опсегу од веома ниског до веома високог степена имплементације (1–5). Први доступни подаци за Србију за овај индикатор потичу из 2020. године, а они показују да постоји висок степен спровођења правног, регулаторног, односно институционалног оквира који препознаје и штити права малих рибњака (оцена 4 од 5).

ЦОР 15

ЗАШТИТИТИ, ОБНАВЉАТИ И ПРОМОВИСАТИ ОДРЖИВО КОРИШЋЕЊЕ КОПНЕНИХ ЕКОСИСТЕМА, ОДРЖИВО УПРАВЉАТИ ШУМАМА, БОРИТИ СЕ ПРОТИВ ДЕЗЕРТИФИКАЦИЈЕ, ЗАУСТАВИТИ И ПРЕОКРЕНУТИ ПРОЦЕС ДЕГРАДАЦИЈЕ ЗЕМЉИШТА И ЗАУСТАВИТИ ГУБИТАК БИОДИВЕРЗИТЕТА

Број потциљева које је могуће пратити:

5/12 (15.1, 15.2, 15.6, 15.a, 15.b)

Број индикатора које је могуће пратити:

6/14

ЦОР 15 предвиђа заштиту копнених екосистема путем 12 потциљева који се прате преко 14 индикатора. У Србији је сада могуће пратити пет потциљева на основу шест индикатора. У односу на извештај за 2020. годину могуће је пратити два потциља и четири индикатора више. У извештају је приказан напредак у односу на потциљеве: 15.1 који се односи на очување, обнову и одрживо коришћење копнених и унутрашњих слатководних екосистема и њиховог окружења, нарочито шума; 15.2 којим се промовише имплементација одрживог управљања свим врстама шума, заустављање крчења шума и обнављање уништених шума; 15.6 којим се предвиђа промовисање праведне и једнаке расподеле користи која проистиче из коришћења генетских ресурса; 15.a којим се предвиђа значајно повећање финансијских средстава ради очувања и одрживог коришћења биодиверзитета и екосистема, и 15.b којим се предвиђа мобилисање значајних средстава на свим нивоима како би се финансирало одрживо управљање шумама.

КЉУЧНИ НАЛАЗИ

- Умерени и дугорочан и краткорочан напредак остварен је у погледу повећања површине под шумама, а значајан напредак у погледу очувања важних слатководних и терестријалних подручја унутар заштићених подручја.

- ▶ У односу на потциљ 15.2 који предвиђа одрживо управљање шумама, региструју се неконзистентни трендови — умерен напредак краткорочно је остварен у погледу надземног фонда биомасе у шуми, удела шумске површине која се налази унутар законом утврђених заштићених подручја и процента шумске површине према дугорочном плану газдовања у шумама, а значајно удаљавање од циља у погледу шумских подручја у оквиру независно верификоване шеме сертификације за газдовање шумама.
- ▶ Донекле неконзистентни трендови бележе се и у области потциља 15.6, јер иако на неколико подиндикатора Србија показује да је извршила обавезе на основу међународних споразума и значајно је повећала број пријављених стандардних споразума о трансферу материјала којима се преносе биљни генетски ресурси за храну и пољопривреду у земљу, али није поднела извештај кроз одговарајући систем за извештавање о придржавању Међународног уговора о биљним и генетичким ресурсима за храну и пољопривреду.
- ▶ У области потциљева 15.a и 15.b који се односе на повећање финансијских средстава ради очувања и одрживог коришћења биодиверзитета и екосистема, а који се прате на основу истог индикатора, краткорочно се бележи значајно удаљавање од циља, што указује на заокрет од позитивних ка негативним кретањима, јер се дугорочно бележи значајан напредак према циљу.

Потциљ 15.1 До 2020. осигурати очување, обнову и одрживо коришћење копнених и унутрашњих слатководних екосистема и њиховог окружења, посебно шума, мочварног земљишта, планина и исушеног земљишта, у складу са обавезама према међународним споразумима

Индикатор 15.1.1 Површина под шумама као удео у укупној копненој површини

Индикатор 15.1.2 Удео локација важних за копнени и слатководни биодиверзитет, које су обухваћене заштићеним подручјима, према врсти екосистема

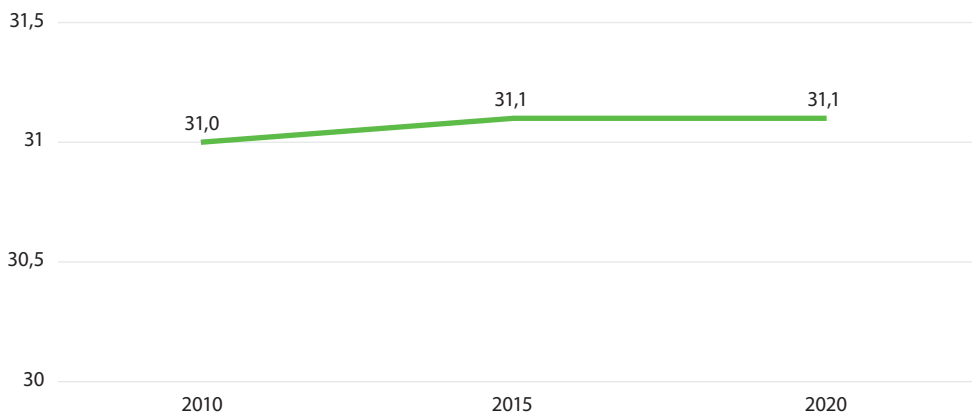

Потциљ који предвиђа очување и обнову, као и одрживо коришћење копнених и унутрашњих слатководних екосистема и њиховог окружења према Агенди 2030, треба-ло је да се оствари до 2020. године. Међутим, имајући у виду да нису одређене прецизне вредности које би требало достићи, није могуће ни оценити да ли је циљ остварен. Оно што је могуће установити у праћењу овог циља јесте напредак у аспекту заштите и повећања површине под шумама,⁹¹ као и заштита слатководних и терестријалних подручја

⁹¹ Индикатор је дефинисан као удео површине под шумама у укупној копненој површини земље. Шума се дефинише као земљиште које се простире на више од 0,5 ha са дрвећем већим од 5 m и покривачем надстрешнице више од 10%, или дрвећем које може да досегне ове прагове на површини. Није обухваћено земљиште које је, према употреби, претежно пољопривредно или градско земљиште. Додатни критеријуми су наведени у документу Процена шумских ресурса 2020 — термини и дефиниције (Forest Resource Assessment 2020 — Terms and Definitions, FAO). Документу се може приступити преко следећег линка: <http://www.fao.org/3/I8661EN/I8661en.pdf>. Укупна копнена површина земље подразумева укупну површину земље без површина копнених вода као што су реке и језера. Узета је укупна копнена површина за референтну 2015. годину.

унутар заштићених подручја. У погледу удела површине под шумама у укупној копненој површини, региструје се умерен напредак (Графикон 42 и Табела 89 у Прилогу 2).

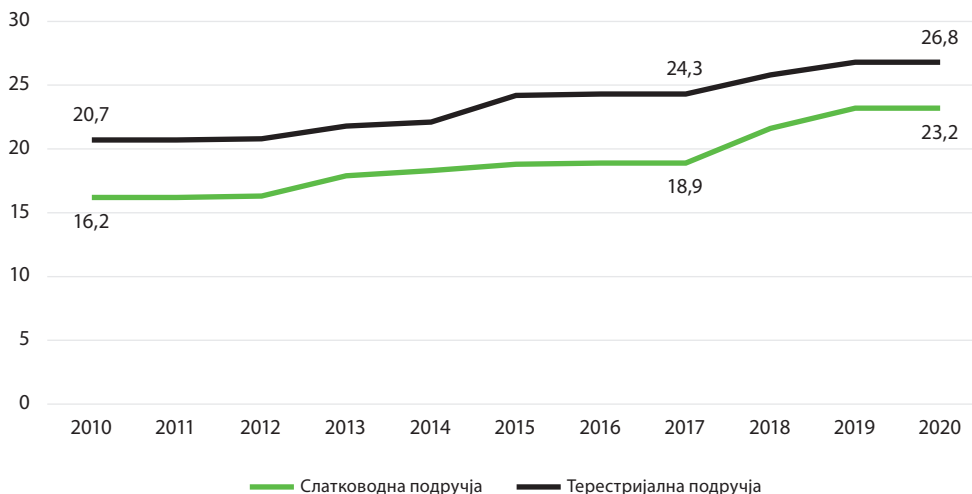
Графикон 42: Индикатор 15.1.1 Површина под шумама као удео у укупној копненој површини, 2010–2020. (%)

Извор: FAO

Када су пак у питању слатководна и терестријална подручја унутар заштићених подручја, региструје се и дугорочно, и краткорочно њихово значајно повећање (Графикон 43 и Табела 90 у Прилогу 2).

Графикон 43: Индикатор 15.1.2 Удео локација важних за копнени и слатководни биодиверзитет које су обухваћене заштићеним подручјима, према врсти екосистема, 2010–2020. (%)

Извор: Агенција за заштиту животне средине

Потциљ 15.2 До 2020. промовисати имплементацију одрживог управљања свим врстама шума, зауставити крчење шума, обновити уништене шуме и повећати пошумљавање на глобалном нивоу

Индикатор 15.2.1 Напредак ка одрживом управљању шумама

У односу на потциљ 15.2 региструју се донекле неконзистентни трендови. У погледу годишње нето стопе промене шумског подручја коју је могуће пратити само у дугорочном временском оквиру јер су подаци доступни само за две временске тачке (2010. и 2020. година), региструје се значајно удаљавање од циља, док је истовремено умерен напредак забележен у погледу величине надземног фонда биомасе у шуми и удела шума унутар законом заштићених подручја, како краткорочно (2016–2020), тако и дугорочно (2010–2020) (Прилог 2, Табела 92).

Потциљ 15.6 Промовисати праведну и једнаку расподелу користи која проистиче из коришћења генетских ресурса и промовисати одговарајући приступ таквим ресурсима, како је договорено на међународном нивоу

Индикатор 15.6.1 Број земаља које су усвојиле законодавне, административне и политичке оквире за обезбеђивање праведне и равноправне расподеле користи

Код потциља 15.6 којим се промовише праведна и једнака расподела користи која проистиче из коришћења генетских ресурса и одговарајући приступ таквим ресурсима како је договорено на међународном нивоу, региструју се различите тенденције. Србија је потписница Међународног уговора о биљним генетичким ресурсима за храну и пољопривреду, као и Протокола из Нагоје, а региструје се повећање броја пријављених стандардних споразума о трансферу материјала којима се преносе биљни генетски ресурси за храну и пољопривреду у земљу. Међутим, негативан скор бележи се на подиндикатору којим се региструје да ли је држава поднела извештај о законодавним, административним и политичким оквирима кроз онлајн систем извештавања о придржавању Међународног уговора о биљним генетичким ресурсима за храну и пољопривреду.

Потциљ 15.а Мобилисати и значајно повећати финансијска средства из свих извора ради очувања и одрживог коришћења биодиверзитета и екосистема

Потциљ 15.б Мобилисати значајна средства из свих извора и на свим нивоима како би се финансирало одрживо управљање шумама и пружили одговарајући подстицаји земљама у развоју за унапређење таквог управљања, укључујући очување и пошумљавање

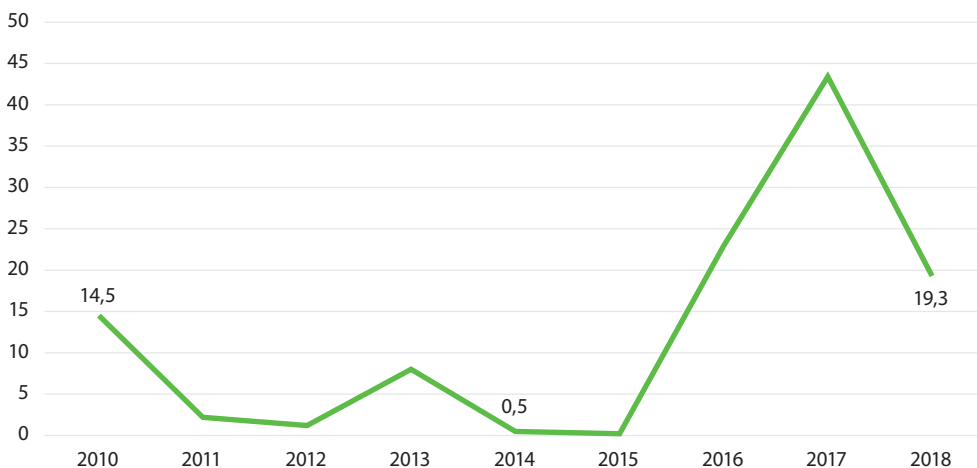
Индикатори 15.а.1 и 15.б.1 Званична развојна помоћ за очување и одрживо коришћење биодиверзитета и екосистема

Мада се дугорочно региструје значајан напредак, у краткорочном оквиру региструје се значајно удаљавање од потциљева 15.а и 15.б који се прате на основу истих података за

индикаторе 15.a.1 и 15.b.1. Индикатори се односе на инвестиције за очување и одрживо коришћење биодиверзитета и екосистема, из средстава званичне развојне помоћи и јавних расхода⁹² (Графикон 44 и Табела 93 у Прилогу 2).

Графикон 44: Индикатори 15.a.1 и 15.b.1 Званична развојна помоћ за очување и одрживо коришћење биодиверзитета и екосистема, 2010–2018. (мил. USD)

Извор: OECD

⁹² Индикатор се дефинише као бруто исплата укупне Званичне развојне помоћи (Official Development Assistance, ODA) за биодиверзитет, од свих донатора. Комитет за развојну помоћ (Development Assistance Committee, DAC) дефинише званичну развојну помоћ. Донатори могу бити донатори DAC, други билатерални даваоци развојних кооперација и мултилатералне организације. Средства за биодиверзитет се расподељују на основу система извештавања о кредиту (Creditor Reporting System's, CRS) Организације за економску сарадњу и развој (Organisation for Economic Co-operation and Development, OECD) тј. на основу Рио маркера за биодиверзитет.

ЦОР 16

ПРОМОВИСАТИ МИРОЉУБИВА И ИНКЛУЗИВНА ДРУШТВА ЗА ОДРЖИВИ РАЗВОЈ, ОБЕЗБЕДИТИ ПРИСТУП ПРАВДИ ЗА СВЕ, И ИЗГРАДИТИ ДЕЛОТВОРНЕ, ОДГОВОРНЕ И ИНКЛУЗИВНЕ ИНСТИТУЦИЈЕ НА СВИМ НИВОИМА

Број потциљева које је могуће пратити: 7/12 (16.1, 16.2, 16.3, 16.5, 16.6, 16.9, 16.b)
Број индикатора које је могуће пратити: 10/24

ЦОР 16 промовише мирољубива и инклузивна друштва за одрживи развој, налаже да се обезбеди приступ правди за све и предвиђа да се изграде делотворне, одговорне и инклузивне институције на свим нивоима. Овај циљ обухвата 12 потциљева који се прате преко 24 индикатора. У Србији је сада могуће пратити 7 потциљева преко 10 индикатора. У извештају је приказан напредак у односу на потциљеве: 16.1 којим се налаже да се значајно смање сви облици насиља и са њима повезане стопе смртних случајева; 16.2 којим се налаже окончање злоупотребе, експлоатације, трговине и свих облика насиља и тортуре над децом; 16.3 којим се промовише владавина права и једнак приступ правди за све; 16.5 којим се предвиђа значајно смањење корупције; 16.6 којим се предвиђа развој делотворних, одговорних и транспарентних институција; 16.9 којим се налаже да се до 2030. године за све обезбеди законски идентитет, укључујући и регистрацију приликом рођења и 16.b којим се промовише и налаже спровођење недискриминаторских закона и политика ради постизања одрживог развоја.

КЉУЧНИ НАЛАЗИ

- ▶ Напредак у односу на потциљ 16.1 који предвиђа смањење свих облика насиља и са њима повезане стопе смртних случајева, а који се прати преко индикатора којим се мери удео жена старости 18–74 године које су биле жртве физичког, психичког и сексуалног злостављања током претходних 12 месеци, није могуће оценити због тога што су подаци доступни само за 2018. годину.
- ▶ Негативни трендови бележе се у односу на потциљ 16.2 који предвиђа окончање злоупотребе, експлоатације, трговине и свих облика насиља и тортуре над децом, јер је благо повећан удео деце која су искусила физичко кажњавање, док је истовремено повећан број малолетних жртава трговине људима.

- ▶ Значајно удаљавање од циља регистровано је у домену потциља 16.3 којим се предвиђа промовисање владавине права и осигурање једнаког приступа правди за све, због повећања удела неосуђених притвореника као удела свеукупне затворске популације.
- ▶ Напредак није могуће пратити у области потциља 16.5 којим се предвиђа значајно смањење корупције и подмићивања у свим појавним облицима, због тога што су подаци доступни само за 2010. годину.
- ▶ Значајан напредак остварен је у погледу развијања делотворних, одговорних и транспарентних институција на свим нивоима (потциљ 16.6), мерено повећањем примарних државних расхода као удела у оригинално одобреном буџету.
- ▶ Напредак у погледу обезбеђивања законског идентитета за све, укључујући и упис у матичну књигу рођених (потциљ 16.9) остварен је и у дугорочном, и у краткорочном временском оквиру и близу је потпуног обухвата.
- ▶ Напредак није могуће пратити ни у односу на потциљ 16.b, а подаци Истраживања вишеструких показатеља из 2019. године указују да су се жене које живе у ромским насељима чешће осећале дискриминисано него жене из опште популације.

Потциљ 16.1 Свуда значајно смањити све облике насиља и са њима повезане стопе смртних случајева

Индикатор 16.1.3 Удео жена старости 18–74 године које су биле жртве физичког, психичког или сексуалног злостављања у претходних 12 месеци ✕

Индикатор 16.1.4 Процент жена које се осећају безбедно кад саме ходају у свом насељу кад падне мрак ✕

Напредак није могуће пратити у оквиру овог потциља, због тога што се прати на основу индикатора којим се мери распрострањеност насиља над женама⁹³, а подаци су за овај индикатор доступни само за 2018. годину, на основу ОЕБС истраживања о добробити и сигурности жена. Подаци указују да је у наведеној години 10,4% жена било изложено неком од облика насиља (физичког, психичког или сексуалног) у периоду од 12 месеци који су претходили истраживању. Распрострањеност насиља већа је од просека у појединим групама жена, попут избеглица и интерно расељених лица (23,2%), жена са инвалидитетом (23,4%), жена из националних мањина (18,3%), жена које живе у домаћинствима која веома тешко излазе на крај са садашњим приходима (22,5%)⁹⁴ (Прилог 2, Табела 94).

Напредак није могуће пратити ни према другом индикатору у оквиру овог потциља, због недостатка временске серије. Према подацима Истраживања вишеструких показатеља из 2019. године, 87,5% жена у општој популацији, и 71% жена које живе у ромским насељима исказале су да се осећају безбедно кад саме ходају у свом насељу кад падне мрак.

⁹³ Удео жена старости 18–74 године које су биле жртве физичког насиља (од стране тренутног или бившег интимног партнера или непартнера), психичког насиља (од стране тренутног или бившег интимног партнера) или сексуалног злостављања (од стране тренутног или бившег интимног партнера или непартнера), у претходних 12 месеци

⁹⁴ Извор: ОЕБС — Анкета о добробити и сигурности жена.

Извесне разлике присутне су у зависности од старости и образовања жена, с тим да се старије жене, као и жене вишег образовања у већем проценту осећају безбедно (Прилог 2, Табела 95).

Потциљ 16.2 Окончати злоупотребу, експлоатацију, трговину и све облике насиља и тортуре над децом

Индикатор 16.2.1 Удео деце старости 1–14 година која су током протеклог месеца искусила било какво физичко кажњавање и/или психолошку агресију од стране старатеља

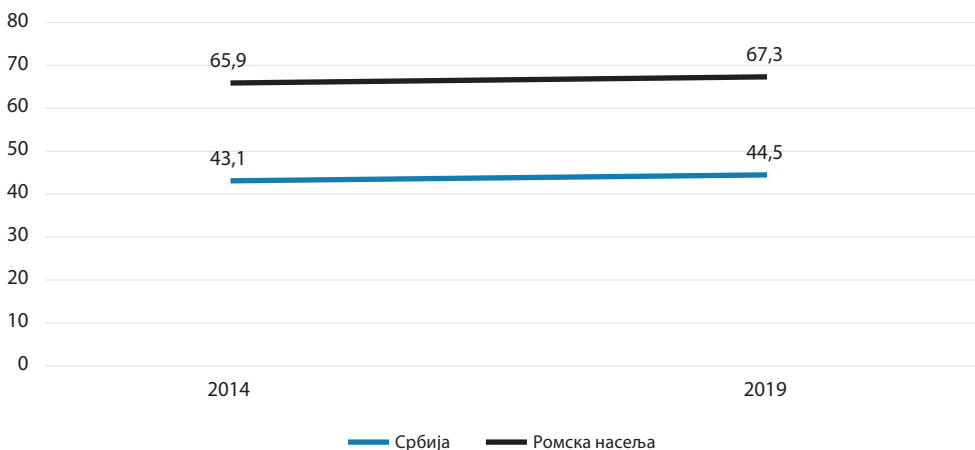

Индикатор 16.2.2 Број жртава трговине људима према полу, старости и облику експлоатације

Умерено удаљавање од циља региструје се на основу оба индикатора којима се прати потциљ 16.2, усмерен на заштиту деце од насиља.⁹⁵ Када је у питању први индикатор, којим се мери удео деце старости 1–14 година која су доживела било какво физичко кажњавање током месеца који је претходио Истраживању вишеструких показатеља, подаци указују да је удео ове деце благо повећан са 43,1% у 2014. години на 44,5% у 2019. години у општој популацији деце и са 65,9% на 67,3% у популацији деце која живе у ромским насељима⁹⁶ (Графикон 45).

Графикон 45: Индикатор 16.2.1 Удео деце старости 1–14 година која су током протеклог месеца искусила било какво физичко кажњавање и/или психолошку агресију од стране старатеља, 2014–2019. (%)

Извор: MICS — РЗС и УНИЦЕФ

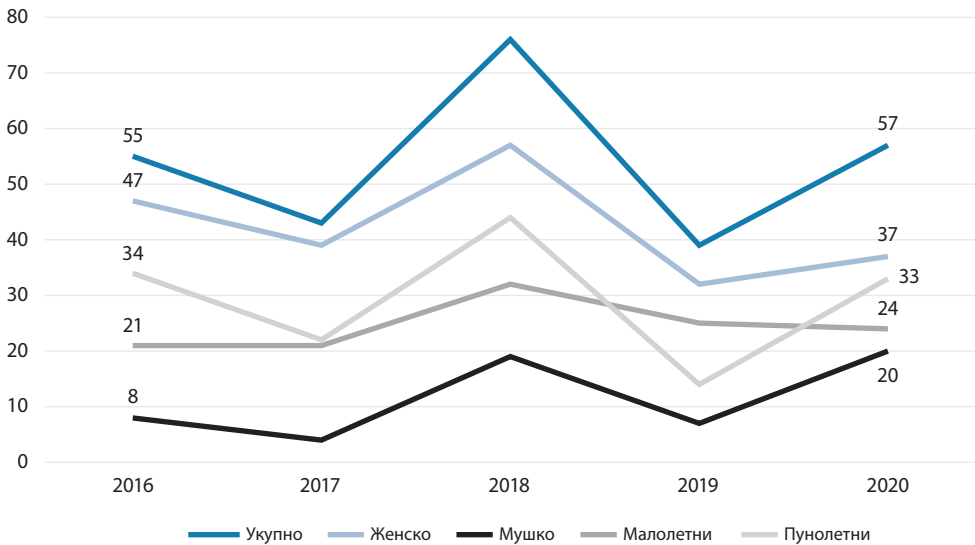
⁹⁵ Број деце старости од 1 до 14 година која (барем једно): доживљавају само ненасилну агресију; или доживљавају психолошку агресију или казну, добијају мању физичку казну или бивају оштро физички кажњени подели се са укупним бројем анкетиране деце старости од 1 до 14 година. Јединица посматрања су деца старости од 1 до 14 година.

⁹⁶ Извор: MICS — РЗС и УНИЦЕФ.

Умерено удаљавање од циља остварено је у периоду 2016–2020. у погледу смањења укупног број жртава трговине људима⁹⁷ (Графикон 46). Иако су жене и даље бројније него мушкарци међу жртвама трговине људима, у овом периоду дошло је до пада броја жена, а повећања броја мушкараца идентификованих као жртве трговине људима. Број пунолетних жртава је опао (по сложеној стопи годишњег раста од $-0,74\%$), али је порастао број малолетних жртава (по стопи од $3,39\%$)⁹⁸ (Графикон 46 и Табела 97 у Прилогу 2).

Графикон 46: Индикатор 16.2.2 Број жртава трговине људима, према полу и старости, 2016–2020.

Извор: Центар за заштиту жртава трговине људима

Потциљ 16.3 Промовисати владавину права на националном и међународном нивоу и осигурати једнак приступ правди за све

Индикатор 16.3.1 Удео жртава насиља у претходних 12 месеци које су пријавиле своју виктимизацију надлежним органима или другим званично признатим механизмима за решавање конфликта ✕

Индикатор 16.3.2 Неосуђени притвореници као удео свеукупне затворске популације ↓

⁹⁷ Укупан број идентификованих жртава трговине људима; идентификоване су жртве мушког и женског пола, малолетне и пунолетне жртве, жртве сексуалне експлоатације, радне експлоатације, принудног брака, принуде на просјачење, принуде на вршење кривичних дела, трговине децом ради усвојења, злоупотребе у порнографске сврхе, вишеструке експлоатације.

⁹⁸ Извор: Центар за заштиту жртава трговине људима.

Напредак у остваривању потциља 16.3 који предвиђа успостављање владавине права и осигурање једнаког приступа правди за све, мери се помоћу два индикатора, од којих један није могуће пратити по методологији сложене стопе годишњег раста због недостатка временске серије. Реч је о индикатору којим се мери удео жртава насиља у претходних 12 месеци које су пријавиле своју виктимизацију надлежним органима, за који су доступни подаци само за 2019. годину. Према овим подацима, 40% жена у општој популацији, и 67% жена које живе у ромским насељима, а које су биле жртве насиља, пријавиле су насиље званичним органима⁹⁹ (Табела 98, Прилог 2).

Значајно удаљавање од циља региструје се на основу другог индикатора услед повећања броја неосуђених притвореника у укупној затворској популацији.¹⁰⁰ Удео неосуђених притвореника растао је у периоду 2016–2019. године, по сложеној годишњој стопи раста од 3,51%¹⁰¹ (Прилог 2, Табела 99).

Потциљ 16.5 Значајно смањити корупцију и подмићивање у свим њиховим појавним облицима

Индикатор 16.5.1 Удео лица која су имала најмање један контакт са јавним службеником и која су дала мито јавном службенику, или од којих је јавни службеник тражио мито током претходних 12 месеци

Напредак није могуће пратити у погледу смањења корупције јер су подаци доступни само за 2010. годину. Према овим подацима, у периоду од 12 месеци који су претходили истраживању, 9,3% испитаника је пријавило да је дало мито јавном службенику или је јавни службеник то од њих тражио. Удео лица са оваквим искуством, нешто је већи међу мушкарцима, него међу женама (10,0% према 8,5%).

Потциљ 16.6 Развити делотворне, одговорне и транспарентне институције на свим нивоима

Индикатор 16.6.1 Примарни државни расходи као удео у оригинално одобреном буџету, по секторима (или по буџетским линијама или нечем сличном)

⁹⁹ Извор: МICS — РЗС и УНИЦЕФ.

¹⁰⁰ Процент притворених лица у односу на укупан број затворске популације. У саставу затворске популације у заводима за извршење кривичних санкција у Републици Србији налазе се: осуђена лица; притворена лица; прекршајно-кажњена лица; лица на издржавању мера безбедности (Обавезно психијатријско лечење и чување у здравственој установи; Обавезно лечење наркомана; Обавезно лечење алкохоличара); лица на издржавању казне малолетничког затвора и лица на васпитној мери упућивања у дом (малолетници).

¹⁰¹ Извор: Министарство правде — Управа за извршење кривичних санкција.

Значајан напредак остварен је у погледу делотворности, одговорности и транспарентности институција мерено индикатором примарних државних расхода као удела у оригинално одобреном буџету¹⁰² (Прилог 2, Табела 101).

Потциљ 16.9 До 2030. за све обезбедити законски идентитет, укључујући регистрацију приликом рођења

Индикатор 16.9.1 Удео деце старости до 5 година чије је рођење уписано у матичне књиге које води надлежни орган, према старости

Овај потциљ се може сматрати оствареним због тога што је у укупној популацији деце старости до пет година у матичне књиге уписано 99,9% деце. Када се подаци сагледају по ужим старосним категоријама може се уочити да се пре ради о касном уписивању малог броја деце у матичне књиге него неуписивању, јер је на узрасту 0–11 месеци 99,8% деце уписано у матичне књиге а на узрасту 48–59 месеци сва деца су уписана у матичне књиге. Ипак стање је нешто неповољније међу децом која живе у ромским насељима међу којом је у матичне књиге уписано 98,5% (Прилог 2, Табела 102).¹⁰³

Потциљ 16.б Промовисати и спроводити недискриминаторске законе и политике ради постизања одрживог развоја

Индикатор 16.б.1 (10.3.1) Процент жена старости 15–49 година које су се у претходних 12 месеци осећале дискриминисано или узнемиравано

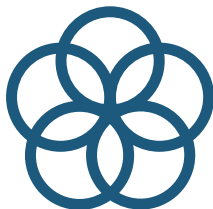

Напредак није могуће пратити према овом потциљу, а подаци Истраживања о вишеструким показатељима за 2019. годину показују да се током 12 месеци који су претходили истраживању, 6,9% жена у општој популацији, и 12,5% жена из ромских насеља, осећало дискриминисано или узнемиравано. Удео жена које су пријавиле да су се осећале дискриминисано или узнемиравано већи је у градским, него у осталим срединама¹⁰⁴ (Прилог 2, Табела 103).

¹⁰² Процент примарних државних расхода у оригинално одобреном буџету се добија тако што се износ текућег буџета на крају године подели са извршеним расходима буџетских корисника и помножи са 100. Односно, ово је однос укупно планираних расхода са свим изменама у току године и стварног извршења на крају године. Подаци о расходима буџетских корисника као удео у буџету Републике Србије налазе се у Информационом систему за извршење буџета (ИСИБ). ИСИБ обухвата процесе и поступке који се спроводе електронском комуникацијом са Управом за трезор у саставу Министарства финансија, и представља део система управљања јавним финансијама. У систем су укључени: директни корисници јавних средстава, индиректни корисници Министарства за културу и информисање, Управа за извршење кривичних санкција, правосудни органи и установе социјалне заштите. Погледати сајт Управе за трезор: <https://www.trezor.gov.rs/src/services/isib/>. Прописи којима је регулисано извршење буџета су Закон о буџетском систему и Закон о буџету Републике Србије. У обрачун индикатора узети су укупни расходи који улазе у обрачун резултата односно суфицита и дефицита. Класификација сектора по којој је приказано процентно извршење буџета може се видети у Упутству за припрему програмског буџета које је објављено на сајту Министарства финансија: https://www.mfin.gov.rs/upload/media/wqiDSC_60e8438280229.pdf.

¹⁰³ Процент деце до 5 година старости која су у тренутку анкетирања била регистрована. Овај број обухвата децу чију су крштеницу видели анкетари или ону за коју су родитељи или старатељи изјавили да су регистровани. МICS подаци се односе на живу децу у тренутку анкетирања.

¹⁰⁴ Извор: МICS — РЗС и УНИЦЕФ.

ЦОР 17

ОЈАЧАТИ СРЕДСТВА ПРИМЕНЕ И РЕВИТАЛИЗОВАТИ ГЛОБАЛНО ПАРТНЕРСТВО ЗА ОДРЖИВИ РАЗВОЈ

Број потциљева које је могуће пратити:

5/19 (17.1, 17.3, 17.4, 17.6, 17.8)

Број индикатора које је могуће пратити:

5/24

ЦОР 17 предвиђа јачање партнерстава за одрживи развој преко 19 потциљева који се прате помоћу 24 индикатора. У Србији је сада на основу података РЗС могуће пратити 5 потциљева на основу исто толиког броја индикатора. У извештају је приказан напредак за потциљеве: 17.1 којим се предвиђа јача мобилизација домаћих ресурса како би се унапредили капацитети за прикупљање пореза и осталих прихода; 17.3 којим се предвиђа мобилисање додатних финансијских средстава за потребе земаља у развоју; 17.4 којим се предвиђа да се оствари дугорочна одрживост дугова; 17.6 којим се налаже унапређивање међународне сарадње у области науке, технологије и иновација, и 17.8 према коме је требало да се до 2017. године у потпуности операционализују технолошке банке и механизми за изградњу капацитета у најмање развијеним земљама у области науке, технологије и иновација.

КЉУЧНИ НАЛАЗИ

- ▶ Умерен напредак остварен је према потциљу 17.1 којим се предвиђа појачана мобилизација домаћих ресурса како би се унапредили домаћи капацитети за прикупљање пореза и осталих прихода.
- ▶ Значајно удаљавање од циља забележено је у односу на потциљ 17.3 којим се предвиђа мобилисање додатних финансијских средстава из вишеструких извора за потребе развоја, и то због пада удела дознака у укупном БДП-у.
- ▶ Значајно удаљавање од циља бележи се код потциља 17.4 којим се предвиђа одрживост дугова.
- ▶ Значајан напредак остварен је у домену потциља 17.6 којим се предвиђа унапређење регионалне и међународне сарадње у области науке, технологије и иновација, пре свега због повећања доступности широкопојасног брзог интернета.
- ▶ И у домену потциља 17.8 бележи се значајан напредак пре свега захваљујући повећању коришћења интернета међу становницима.

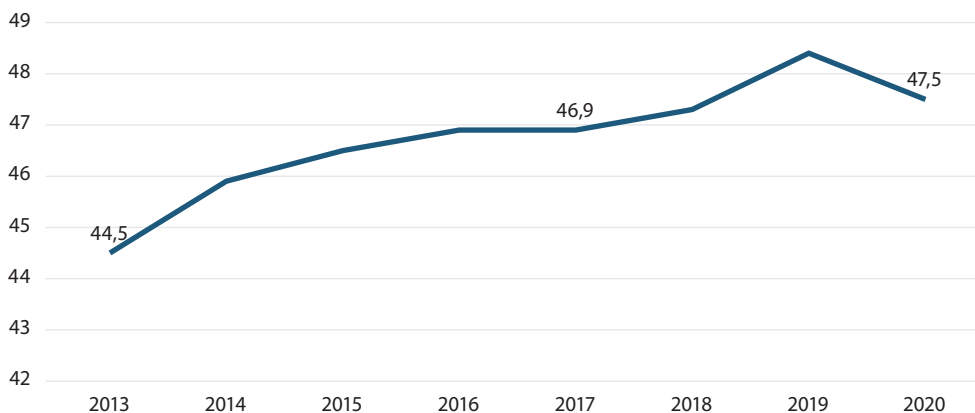
Потциљ 17.1 Појачати мобилизацију домаћих ресурса, између осталог и преко међународне подршке за земље у развоју, како би се унапредили домаћи капацитети за прикупљање пореза и осталих прихода

Индикатор 17.1.1 Укупни државни приходи као удео у БДП-у, према изворима

Умерен напредак остварен је по сложеној годишњој стопи раста од 0,32% у периоду 2016–2020. године, а дугорочно (2013–2020) по стопи од 0,94%, у погледу унапређења домаћих капацитета за прикупљање пореза и осталих прихода¹⁰⁵. Укупни државни приходи као удео у БДП-у повећани су са 46,9% у 2016. години на 47,5% у 2020. години¹⁰⁶ (Графикон 47).

Графикон 47: Индикатор 17.1.1 Укупни државни приходи као удео у БДП-у, 2013–2020. (%)

Извор: Статистика националних рачуна, РЗС

Потциљ 17.3 Мобилисати додатна финансијска средства из вишеструких извора за потребе земаља у развоју

Индикатор 17.3.2 Износ дознака (USD) као удео у укупном БДП-у

Значајно удаљавање од циља забележено је у погледу мобилизације финансијских средстава за развој из вишеструких извора и то услед смањења износа дознака као удела у укупном БДП-у.¹⁰⁷ Опадање удела дознака у БДП-у одвија се по сложеној годишњој стопи

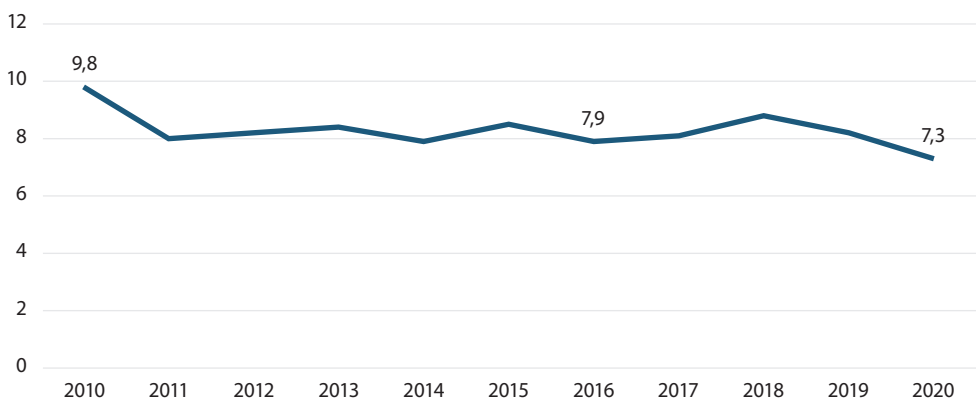
¹⁰⁵ Укупни приходи сектора државе су фискални индикатор и састоје се од пореза, социјалних доприноса, донација, трансфера и других прихода државе. Бруто домаћи производ (БДП) је најважнији и најчешће коришћен агрегат Система националних рачуна и представља индикатор укупних економских активности на нивоу земље. Индикатор 17.1.1 представља процентуално учешће државних прихода у БДП-у.

¹⁰⁶ Извор: Национални рачуни, РЗС.

¹⁰⁷ Износ дознака као удео у укупном БДП-у представља процентуално учешће вредности прилива дознака у вредности бруто домаћег производа земље. Прилив по основу дознака обухвата личне трансфере (текући трансфери између резидентних и нерезидентних домаћинстава) и накнаде за запослене (плате и друге бенефиције пограничних, сезонских и других радника). Бруто домаћи производ (БДП) је најважнији и најчешће коришћен агрегат система Националних рачуна и представља индикатор укупних економских активности на нивоу земље.

раста од $-1,96\%$ у краткорочном периоду (2016–2020), а по стопи од $-2,90\%$ у дугорочном периоду (2010–2020) (Графикон 48 и Табела 105 у Прилогу 2).

Графикон 48: Индикатор 17.3.2 Износ дознака (USD) као удео у укупном БДП-у, 2010–2020. (%)

Извор: Народна банка Србије и Статистика националних рачуна, РЗС

Потциљ 17.4 Помоћи земљама у развоју да постигну дугорочну одрживост дугова кроз координисане политике усмерене ка очувању начина за финансирање дугова, отпис дугова и реструктурирање дугова на примерен начин и бавити се спољним дуговима високо задужених сиромашних земаља како би умањиле последице дуговања

Индикатор 17.4.1 Отплата дуга као удео у извозу робе и услуга

Значајно удаљавање од циља региструје се у области одрживости дугова¹⁰⁸ и то по сложеној годишњој стопи раста од $-6,09\%$ у периоду 2016–2020. Посматрано у дугорочном оквиру (2010–2020), напредак и даље остаје значајан уз сложену годишњу стопу раста од $2,63\%$ ¹⁰⁹ (Прилог 2, Табела 106).

Потциљ 17.6 Унапредити сарадњу север–југ, југ–југ и триангуларну регионалну и међународну сарадњу у области науке, технологије и иновација, као и приступ овим областима, и унапредити дељење знања према узајамно договореним условима, између осталог и кроз унапређену координацију у оквиру постојећих механизма, а посебно на нивоу Уједињених нација, као и кроз глобалне механизме управљања технологијама

Индикатор 17.6.1 Број претплатника (претплата) фиксног широкопојасног приступа интернету на 100 становника, према брзинама

¹⁰⁸ Однос отплате јавног спољног дуга и извоза робе и услуга у посматраној години (изражених у еврима).

¹⁰⁹ Извор: Народна банка Србије — Одељење за статистику платног биланса.

Значајан напредак у достизању потциља 17.6 који предвиђа унапређење регионалне и међународне сарадње у области науке, технологије и иновација документован је позитивном сложеном годишњом стопом раста код индикатора којим се мери број претплатника фиксног широкопојасног приступа интернету на 100 становника.¹¹⁰ Напредак се бележи у броју претплатника који имају приступ најбржој конекцији (веће или једнако од 10 Mbit/s), уз истовремено опадање броја претплатника спорим конекцијама¹¹¹ (Прилог 2, Табела 107).

Потциљ 17.8 До 2017. у потпуности операционализовати технолошке банке и механизам за изградњу капацитета у најмање развијеним земљама у области науке, технологије и иновација, те унапредити коришћење иновативних технологија, а посебно информационе и комуникационе технологије

Индикатор 17.8.1 Удео појединаца који користе интернет

У односу на потциљ 17.8 чије је остваривање предвиђено до 2017. године, није могуће дати оцену испуњености циља јер циљане вредности нису дефинисане. Подаци о уделу појединаца који користе интернет,¹¹² који служе за праћење остварености овог циља, указују на значајан напредак по сложеној годишњој стопи раста за период 2017–2021. од 3,60%. Напредак је нешто израженији у женској него у мушкој популацији мерено сложеном годишњом стопом раста (3,98% према 3,20%)¹¹³ (Прилог 2, Табела 108).

¹¹⁰ Број претплатника (претплата) фиксног широкопојасног приступа интернету односи се на претплатнике који плаћају за приступ јавном интернету, а распоређени су према брзинама преузимања података на 100 становника Републике Србије. Процене становништва за Републику Србију (без података за АП Косово и Метохија) односе се на крај године, односно на 31. децембар посматране године, и израђује их Витална статистика Републичког завода за статистику.

¹¹¹ Извор: Регулаторна агенција за електронске комуникације и поштанске услуге (РАТЕЛ) и Витална статистика, РЗС.

¹¹² Процент лица (појединаца) која користе интернет у последња 3 месеца старосне доби између 16 и 74 године живота.

¹¹³ Извор: Статистика информационо — комуникационе технологије, РЗС.

ПРИЛОГ 1

МЕТОДОЛОГИЈА ИЗРАЧУНАВАЊА СЛОЖЕНЕ ГОДИШЊЕ СТОПЕ РАСТА

Процена напретка за индикаторе без квантитативних мета заснива се на лонгитудиналним подацима. У ЕУ се напредак прати у односу на дугорочни временски оквир (последњих 15 година) као и краткорочни временски оквир (последњих 5 година). Синтетичка стопа годишњег раста се израчунава према формули:

$$\text{CAGR} = \left(\frac{y_t}{y_{t_0}} \right)^{\frac{1}{t-t_0}} - 1$$

Где:

t_0 представља базичну годину,

t последњу годину,

y_{t_0} вредност индикатора за базичну годину,

y_t вредност индикатора за последњу годину.

ПРИЛОГ 2

ТАБЕЛЕ

ЦОР 1

ОКОНЧАТИ СИРОМАШТВО СВУДА И У СВИМ ОБЛИЦИМА

Потциљ 1.2 До 2030. најмање за половину смањити број мушкараца, жена и деце свих узраста који живе у било ком облику сиромаштва, према националним дефиницијама сиромаштва

Табела 1: Индикатор 1.2.1 Стопа ризика од сиромаштва према полу и старости

		Сложена годишња стопа раста, у %	Напредак према ЦОР
2016–2020.			
Укупно		-4,33	↑
Пол	Женско	-3,51	↑
	Мушко	-5,14	↑
Старост	0–17	-5,39	↑
	18–24	-7,76	↑
	25–54	-6,27	↑
	55–64	-2,45	↑
	65+	1,78	↓
2013–2020.			
Укупно		-1,72	↑
Пол	Женско	-1,23	↑
	Мушко	-2,21	↑
Старост	0–17	-2,88	↑
	18–24	-1,90	↑
	25–54	-3,31	↑
	55–64	0,77	↓
	65+	1,81	↓

Извор: Анкета о приходима и условима живота, РЗС

Табела 2: Индикатор 1.2.2 Стопа ризика од сиромаштва или социјалне искључености према полу и старости

		Сложена годишња стопа раста, у %	Напредак према ЦОР
2016–2020.			
Укупно		–6,20	↑
Пол	Женско	–5,46	↑
	Мушко	–7,02	↑
Старост	0–15	–6,06	↑
	16–24	–8,10	↑
	25–49	–7,08	↑
	50–64	–5,60	↑
	65+	–3,03	↑
2013–2020.			
Укупно		–4,78	↑
Пол	Женско	–4,42	↑
	Мушко	–5,15	↑
Старост	0–15	–4,84	↑
	16–24	–4,95	↑
	25–49	–5,24	↑
	50–64	–4,49	↑
	65+	–3,26	↑

Извор: Анкета о приходима и условима живота, РЗС

Потциљ 1.3 Применити одговарајуће националне системе социјалне заштите и мере за све, укључујући најугроженије, и до 2030. постићи довољно велики обухват сиромашних и рањивих

Табела 3: Индикатор 1.3.1 Удео корисника социјалне заштите у укупној популацији

	Сложена годишња стопа раста, у %	Напредак према ЦОР
2016–2020.	0,50	↗
2011–2020.	2,88	↑

Извор: Републички завод за социјалну заштиту, редовни годишњи извештај Центара за социјални рад

Потциљ 1.4 До 2030. обезбедити да сви мушкарци и жене, а посебно сиромашни и припадници рањивих група, имају једнака права на економске ресурсе, као и приступ основним услугама, власништву и управљању земљиштем, односно другим облицима својине, наследству, природним богатствима, одговарајућим новим технологијама и финансијским услугама, укључујући микрофинансирање

Табела 4: Индикатор 1.4.1а Процент лица која користе основне услуге снабдевања водом за пиће и 1.4.1б Процент лица која користе основне услуге санитације, 2019.

		Процент лица која користе основне услуге снабдевања водом за пиће	Процент лица која користе основне услуге санитације
Укупно		99,1	98,4
Тип насеља	Градска	99,2	99,4
	Остала	99,0	97,0
Ромска насеља		98,2	86,4

Извор: MICS — РЗС и УНИЦЕФ

Потциљ 1.5 До 2030. изградити отпорност сиромашних и оних у стањима рањивости и смањити њихову изложеност и рањивост од екстремних климатских догађаја, као и других економских, друштвених и еколошких шокова и катастрофа

Табела 5: Индикатор 1.5.1а Смртни случајеви, нестала лица и лица директно погођена катастрофама на 100.000 становника

	2012.	2013.	2015.	2016.	2019.
Лица директно погођена катастрофама	1369	82	106	677	23
Нестала лица и смртни случајеви услед катастрофа	1	0	–	0	–

Извор: Канцеларија УН за смањење ризика од катастрофа

Табела 6: Индикатор 1.5.1b Смртни случајеви, нестала лица и лица директно погођена катастрофама

	2012.	2013.	2015.	2016.	2019.
Лица погођена катастрофама	122422	7335	9444	59897	2042
Лица која су повређена или су се разболела услед катастрофа	554	91	–	5	–
Лица чија су средства за издржавање погођена или уништена услед катастрофа	113924	6245	7383	38307	798
Лица чије је место становања оштећено услед катастрофа	7918	988	1926	21363	1022
Лица чије је место становања уништено услед катастрофа	26	12	135	222	222
Нестала лица и смртни случајеви услед катастрофа	55	4	–	1	–
Нестала ица услед катастрофа	2	–	–	–	–
Смртни случајеви услед катастрофа	53	4	–	1	–

Извор: Канцеларија УН за смањење ризика од катастрофа

Табела 7: Индикатор 1.5.2а Директни економски губици узроковани катастрофама у односу на глобални бруто домаћи производ (БДП)

	Сложена годишња стопа раста, у %	Напредак према ЦОР
2016–2019.	–66,38	↑
2012–2019.	–43,32	↑

Извор: Канцеларија УН за смањење ризика од катастрофа

Табела 8: Индикатор 1.5.2b Директни економски губици узроковани катастрофама

	Сложена годишња стопа раста, у % 2016–2019.	Напредак према ЦОР	Сложена годишња стопа раста, у % 2012–2019.	Напредак према ЦОР
Укупно	–63,75	↑	–41,99	↑
Пољопривредни губици	–71,89	↑	–50,59	↑
Губици у стамбеном сектору	–55,12	↑	–18,06	↑

Извор: Канцеларија УН за смањење ризика од катастрофа

Табела 9: Индикатор 1.5.3 Број земаља које усвајају и примењују националне стратегије смањења ризика од катастрофа у складу са Сендаи оквиром за смањење ризика од катастрофа 2015–2030. године

Година	Оцена
2017.	0,675
2018.	0,025

Извор: Именовани национални контакт у Оквиру за надзор SENDAI (2020)

Табела 10: Индикатор 1.5.4 Удео локалних самоуправа које усвајају и примењују стратегије за смањење ризика од катастрофа на локалном нивоу у складу са националним стратегијама смањења ризика од катастрофа

Под-индикатор	2018.
Удео локалних самоуправа које усвајају и примењују стратегије, у %	4,60
Укупно — број локалних самоуправа	174
Број локалних самоуправа које усвајају и спроводе локалне стратегије	8

Извор: Именовани национални контакт у Оквиру за надзор SENDAI (2020)

Потциљ 1.а Осигурати значајну мобилизацију ресурса из различитих извора, између осталог и кроз повећану развојну сарадњу, како би се обезбедила адекватна и предвидљива средства за земље у развоју, посебно најмање развијене земље, да примењују програме и политике за окончање свих облика сиромаштва

Табела 11: Индикатор 1.а.2 Удео укупних државних расхода за основне услуге (образовање, здравство, и социјална заштита)

	Сложена годишња стопа раста, у % 2016–2020.	Напредак према ЦОП	Сложена годишња стопа раста, у % 2015–2020.	Напредак према ЦОП
Укупно	-2,04	↓	-1,78	↓
Образовање	-2,45	↓	-1,97	↓
Здравство	4,20	↑	3,69	↑
Социјална заштита	-4,39	↓	-3,85	↓

Извор: Министарство финансија — Сектор за макроекономске и фискалне анализе и пројекције

ЦОР 2

ОКОНЧАТИ ГЛАД, ПОСТИЋИ БЕЗБЕДНОСТ ХРАНЕ И ПОБОЉШАНУ ИСХРАНУ И ПРОМОВИСАТИ ОДРЖИВУ ПОЉОПРИВРЕДУ

Потциљ 2.1 До 2030. окончати глад и осигурати приступ безбедној, нутритивној и довољној исхрани током целе године свим људима, а посебно сиромашнима и лицима у стањима рањивости, укључујући одојчад

Табела 12: Индикатор 2.1.2а Преваленција умерене или озбиљне несигурности хране код одрасле популације, према полу, 2016–2019.

		Сложена годишња стопа раста, у %	Напредак према ЦОР
Укупно		-2,13	↑
Пол	Женско	-4,15	↑
	Мушко	2,06	↓

Извор: Организација за храну и пољопривреду (FAO) — база података

Табела 13: Индикатор 2.1.2б Преваленција озбиљне несигурности хране код одрасле популације, према полу, 2016–2019.

		Сложена годишња стопа раста, у %	Напредак према ЦОР
Укупно		4,17	↓
Пол	Женско	-2,86	↑
	Мушко	8,74	↓

Извор: Организација за храну и пољопривреду (FAO) — база података

Табела 14: Индикатор 2.1.2с Укупна популација у умереној или озбиљној несигурности хране, према полу, 2016–2019.

		Сложена годишња стопа раста, у %	Напредак према ЦОР
Укупно		-2,23	↑
Пол	Женско	-4,19	↑
	Мушко	1,88	↓

Извор: Организација за храну и пољопривреду (FAO) — база података

Табела 15: Индикатор 2.1.2d Укупна популација у озбиљној несигурности хране, према полу, 2016–2019.

		Сложена годишња стопа раста, у %	Напредак према ЦОР
Укупно		4,42	↓
Пол	Женско	-2,25	↑
	Мушко	7,63	↓

Потциљ 2.2 До 2030. окончати све облике неухрањености, уз постизање, до 2025. године, међународно договорених циљева који се односе на заостајање у расту и тежине у односу на висину код деце млађе од 5 година, и усмерити пажњу на нутритивне потребе адолесценткиња, трудница и дојиља те старијих лица

Табела 16: Индикатор 2.2.1 Преваленција заостајања у расту (умерено и тешко) према полу, старости, типу насеља и богатству

		Сложена годишња стопа раста, у %		Напредак према ЦОР	
		Дугорочна (2010–2019)	Краткорочна (2014–2019)	Дугорочни (2010–2019)	Краткорочни (2014–2019)
Укупно < 5 година		-2,21	-2,09	↑	↑
Пол	Женско	-8,94	-9,48	↑	↑
	Мушко	2,55	1,71	↓	↓
Старост	<6 месеци	3,39	4,18	↓	↓
	6–11 месеци	-8,02	-11,25	↑	↑
	12–23 месеца	-9,68	-13,40	↑	↑
	24–35 месеци	-0,52	-8,37	↗	↑
	36–47 месеци	0,41	14,46	↘	↓
	48–59 месеци	2,83	16,47	↓	↓
	Образовање мајке	Основно или без образовања	0,27	-11,16	↘
	Средње	-5,20	1,79	↑	↓
	Високо	4,72	1,58	↓	↓
	Тип насеља	Градско	0,78	-1,92	↘
	Остало	-5,17	-1,18	↑	↑
	Ромска насеља	-3,64	-1,79	↑	↑
Материјално стање домаћинства	Најсиромашнији	0,35	-6,73	↘	↑
	Други	-8,23	3,13	↑	↓
	Средњи	-2,11	-6,30	↑	↑
	Четврти	-2,23	8,23	↑	↓
	Најбогатији	-1,38	-6,06	↑	↑

Табела 17: Индикатор 2.2.2а Преваленција гојазности (умерено и тешко) према полу, старости, типу насеља и материјалном стању домаћинства

		Сложена годишња стопа раста, у %		Напредак према ЦОР	
		Дугорочна (2010–2019)	Краткорочна (2014–2019)	Дугорочни (2010–2019)	Краткорочни (2014–2019)
Укупно < 5 година		-3,91	-4,75	↑	↑
Пол	Женско	-5,42	-5,80	↑	↑
	Мушко	-2,93	-4,03	↑	↑
Старост	<6 месеци	-14,28	-18,24	↑	↑
	6–11 месеци	-6,87	-4,48	↑	↑
	12–23 месеца	-10,26	-17,14	↑	↑
	24–35 месеци	-2,09	-4,85	↑	↑
	36–47 месеци	0,55	6,71	↓	↓
	48–59 месеци	-1,99	-4,24	↑	↑
	Образовање мајке	Основно или без образовања	-6,67	-6,60	↑
Средње		-4,77	-4,70	↑	↑
Високо		0,30	-4,12	↓	↑
Тип насеља	Градско	-0,76	-2,50	↗	↑
	Остало	-7,41	-7,17	↑	↑
Ромска насеља		-6,64	6,23	↑	↓
Материјално стање домаћинства	Најсиромашнији	-5,98	-11,51	↑	↑
	Други	-8,85	-15,75	↑	↑
	Средњи	-4,79	-3,34	↑	↑
	Четврти	-3,49	2,13	↑	↓
Најбогатији		1,47	1,52	↓	↓

Извор: МКС — РЗ и УНИЦЕФ

Табела 18: Индикатор 2.2.2b Преваленција губитка у маси (умерено и тешко) према полу, старости, типу насеља и материјалном стању домаћинства

		Сложена годишња стопа раста, у %		Напредак према ЦОР	
		Дугорочна (2010–2019)	Краткорочна (2014–2019)	Дугорочни (2010–2019)	Краткорочни (2014–2019)
Укупно < 5 година		-3,25	-7,79	↑	↑
Пол	Женско	-8,44	-12,00	↑	↑
	Мушко	1,91	-5,29	↓	↑
Старост	<6 месеци	-6,95	-3,91	↑	↑
	6–11 месеци	4,17	-8,25	↓	↑
	12–23 месеца	-14,28	-13,88	↑	↑
	24–35 месеци	-3,02	0	↑	↓
	36–47 месеци	-5,39	-18,75	↑	↑
	48–59 месеци	8,74	3,23	↓	↓
Образовање мајке	Основно или без образовања	2,59	-2,71	↓	↑
	Средње	-6,38	-9,71	↑	↑
	Високо	-1,38	-7,79	↑	↑
Тип насеља	Градско	1,38	-0,91	↓	↗
	Остало	-13,97	-22,71	↑	↑
Ромска насеља		-6,65	-10,22	↑	↑
Материјално стање домаћинства	Најсиромашнији	-7,41	14,87	↑	↓
	Други	1,73	-10,22	↓	↑
	Средњи	-2,08	-11,42	↑	↑
	Четврти	3,86	-2,09	↓	↑
	Најбогатији	-11,28	-21,00	↑	↑

Извор: MICS — РЗС и УНИЦЕФ

Табела 19: Индикатор 2.а.1 Индекс државних расхода усмерених на пољопривреду

	Сложена годишња стопа раста, у %	Напредак према ЦОР
2016–2020.	6,61	↑
2015–2020.	4,40	↑

Извор: Министарство финансија — Сектор за макроекономске и фискалне анализе и пројекције и Национални рачуни, РЗС

ЦОР 3

ОБЕЗБЕДИТИ ЗДРАВ ЖИВОТ И ПРОМОВИСАТИ БЛАГОСТАЊЕ ЗА СВЕ ЉУДЕ СВИХ ГЕНЕРАЦИЈА

Потциљ 3.1 До 2030. смањити глобални однос матерналне смртности на мање од 70 на 100.000 живорођених

Табела 20: Индикатор 3.1.1 Однос матерналне смртности

	Сложена годишња стопа раста, у %	Напредак према ЦОР
2016–2020.	–2,65	✓
2010–2020.	–5,78	✓

Извор: Витална статистика, РЗС

Табела 21: Индикатор 3.1.2 Процент порођаја обављених уз надзор обучених здравствених радника

		Сложена годишња стопа раста, у %	Напредак према ЦОР
2014–2019.			
Укупно		0,30	↗
Образовање	Основно или без образовања	0,29	↗
	Средње	0,04	↗
	Високо	0,65	↗
Тип насеља	Градско	0,43	↗
	Остало	0,12	↗
Ромска насеља		0,12	↗
Материјално стање домаћинства	Најсиромашнији	0,51	↗
	Најбогатији	0,95	↗
2005–2019.			
Укупно		0,06	↗
Образовање	Основно или без образовања	0,11	↗
	Средње	0,06	↗
	Високо	0	↗
Тип насеља	Градско	0,08	↗
	Остало	0,05	↗
Ромска насеља		0,47	↗
Материјално стање домаћинства	Најсиромашнији	0,16	↗
	Најбогатији	0	↗

Извор: MICS — РЗС и УНИЦЕФ

Потциљ 3.2 До 2030. окончати смртне случајеве који се могу спречити код новорођенчади и деце млађе од 5 година, где ће све земље имати за циљ смањење неонаталне смртности на не више од 12 на 1.000 живорођених и смртности деце испод 5 година на не више од 25 на 1.000 живорођених

Табела 22: Индикатор 3.2.1а Стопа смртности деце испод пет година старости

		Сложена годишња стопа раста, у %	Напредак према ЦОР
Укупно 2016–2020.		–1,25	✓
Пол	Женско	–1,47	✓
	Мушко	–1,84	✓
Укупно 2010–2020.		–3,04	✓
Пол	Женско	–3,22	✓
	Мушко	–3,20	✓
Ромска насеља укупно 2010–2019.		–5,52	✓

Извор: Витална статистика, РЗС; за ромска насеља МICS — РЗС и УНИЦЕФ

Табела 23: Индикатор 3.2.2 Стопа неонаталне смртности

		Сложена годишња стопа раста, у %	Напредак према ЦОР
Укупно 2016–2020.		–1,22	✓
Пол	Женско	–0,39	✓
	Мушко	–1,77	✓
Укупно 2010–2020.		–2,01	✓
Пол	Женско	–2,08	✓
	Мушко	–1,97	✓

Извор: Витална статистика, РЗС

Потциљ 3.3 До 2030. окончати епидемије АИДС-а, туберкулозе, маларије и занемарених тропских болести и борити се против хепатитиса, болести које се преносе водом и осталих заразних болести

Табела 24: Индикатор 3.3.2 Инциденција туберкулозе на 100.000 становника

		Сложена годишња стопа раста	Напредак према ЦОР
Укупно 2016–2020.		-21,15	↑
Пол	Женско	-23,60	↑
	Мушко	-19,74	↑
Укупно 2010–2020.		-13,54	↑
Пол	Женско	-13,93	↑
	Мушко	-13,43	↑

Извор: Институт за јавно здравље Србије и Витална статистика, РЗС

Потциљ 3.4 До 2030. смањити за једну трећину превремени морталитет од непрениосивих болести кроз превенцију и лечење и промовисати ментално здравље и благостање

Табела 25: Индикатор 3.4.1 Стопа смртности која се приписује кардио-васкуларним болестима, раку, дијабетесу или хроничним респираторним болестима

		Сложена годишња стопа раста, у %	Напредак према ЦОР
Укупно 2016–2020.		0,48	↓
Пол	Женско	0,33	↓
	Мушко	0,47	↓
Укупно 2015–2020.		-0,09	↗
Пол	Женско	0,13	↓
	Мушко	-0,15	↗

Извор: Витална статистика, РЗС

Табела 26: Индикатор 3.4.2 Стопа смртности услед самоубиства

		Сложена годишња стопа раста, у %	Напредак према ЦОР
Укупно 2016–2020.		-1,12	↑
Пол	Женско	-4,12	↑
	Мушко	-0,24	↗
Укупно 2010–2020.		-2,41	↑
Пол	Женско	-2,96	↑
	Мушко	-2,25	↑

Извор: Витална статистика, РЗС

Потциљ 3.7 До 2030. обезбедити универзални приступ услугама које се односе на полну и репродуктивну здравствену заштиту укључујући планирање породице, информисање и образовање, као и интеграцију репродуктивног здравља у националне стратегије и програме

Табела 27: Индикатор 3.7.1 Удео жена у репродуктивном периоду (старости 15–49 година) које своје потребе за планирање породице задовољавају савременим методама

	Сложена годишња стопа раста, у %	Напредак према ЦОП
2014–2019.	3,63	↑
2010–2019.	–0,68	↓

Извор: MICS — РЗС и УНИЦЕФ

Табела 28: Индикатор 3.7.2 Стопа рађања адолесценткиња (старости 15–19 година) на 1.000 жена из те старосне групе

	Сложена годишња стопа раста, у %	Напредак према ЦОП
2016–2020.	–2,90	↑
2010–2020.	–3,73	↑

Извор: Витална статистика, РЗС

Потциљ 3.8 Постићи универзални обухват здравственом заштитом, укључујући заштиту од финансијског ризика, доступност квалитетних основних здравствених услуга и доступност безбедних, делотворних, квалитетних и приступачних основних лекова и вакцина за све

Табела 29: Индикатор 3.8.1а Удео жена у репродуктивном периоду (старости 15–49 година) које своје потребе за планирањем породице задовољавају савременим методама

	Сложена годишња стопа раста, у %	Напредак према ЦОП
2014–2019.	3,63	↑
2010–2019.	–0,68	↓

Извор: MICS — РЗС и УНИЦЕФ

Табела 30: Индикатор 3.8.1b Обухват основним здравственим услугама: пренатална заштита (четири и више посета)

	Сложена годишња стопа раста, у %	Напредак према ЦОР
Укупно 2014–2019.	0,57	↗
Укупно 2010–2019.	0,28	↗
Ромска насеља 2014–2019.	2,14	↑
Ромска насеља 2010–2019.	1,57	↑

Извор: MICS — РЗС и УНИЦЕФ

Табела 31: Индикатор 3.8.1c Обухват основним здравственим услугама: имунизација против дифтерије, тетануса и великог кашља (DTP)

	Сложена годишња стопа раста, у %	Напредак према ЦОР	
Укупно 2016–2020.	0,62	↗	
Пол	Женско	1,18	↑
	Мушко	0,17	↗

Извор: MICS — РЗС и УНИЦЕФ

Табела 32: Индикатор 3.8.1d Процент лица која користе побољшане санитарне просторије, 2019. (%)

		Србија	Ромска насеља
Укупно		98,6	93,0
Тип насеља	Градско	99,6	94,1
	Остало	97,2	90,9
Образовање лица на које се води домаћинство	Основно или без образовања	96,8	^92,0
	Средње	99,0	^97,6
	Високо	99,4	^(*)
Место санитарних просторија	У стану/кући	98,8	95,2
	На плацу/у дворишту	95,9	93,2
	На другом месту	100,0	80,6
	Нема просторија/ жбуње/поље	0,0	0
Квинтил индекса благостања	Најсиромашнији	95,4	84,3
	Други	98,2	90,6
	Средњи	99,7	94,7
	Четврти	99,8	97,3
	Најбогатији	100,0	98,0

Извор: MICS — РЗС и УНИЦЕФ

(*) Мање од 25 непондерисаних случајева

^ Прерачунате вредности за Ромска насеља

Потциљ 3.9 До 2030. значајно смањити број смртних случајева и обољења од опасних хемикалија и загађења, и контаминације ваздуха, воде и земљишта

Табела 33: Индикатор 3.9.3 Стопа смртности која се приписује ненамерном тровању

	Сложена годишња стопа раста, у %	Напредак према ЦОР
2016–2020.	–9,64	↑
2010–2020.	–10,40	↑

Извор: Витална статистика, РЗС

Потциљ 3.б Подржати истраживања и развој вакцина и лекова за преносиве и непреносиве болести које примарно погађају земље у развоју, обезбедити приступачност основних лекова и вакцина у складу са „Декларацијом из Дохе о Споразуму о трговинским аспектима права интелектуалне својине (TRIPS) и јавном здрављу”, којом се потврђује право земаља у развоју да у потпуности користе одредбе „Споразума о трговинским аспектима права интелектуалне својине” које се односе на флексибилност у погледу заштите јавног здравља и, посебно, обезбеђују доступност лекова за све

Табела 34: Индикатор 3.б.1 Удео циљне популације обухваћене свим вакцинама из националног програма, 2014–2019

	Сложена годишња стопа раста, у %	Напредак према ЦОР
Обухват имунизацијом против дифтерије, тетануса и великог кашља (DTP) — Укупно	0,62	↗
Обухват имунизацијом против дифтерије, тетануса и великог кашља (DTP) — Ромска насеља	0,75	↗
Обухват имунизацијом против малих богиња — Укупно	–1,57	↓
Обухват имунизацијом против малих богиња — Ромска насеља	2,14	↑

Извор: MICS — РЗС и УНИЦЕФ

Потциљ 3.с Значајно повећати финансирање у области здравства, као и регрутовање, развијање, обучавање и задржавање здравствених радника у земљама у развоју, посебно у најмање развијеним земљама и малим острвским државама у развоју

Табела 35: Индикатор 3.с.1 Густина и дистрибуција здравствених радника

		Сложена годишња стопа раста, у %	Напредак према ЦОР
2016–2020.	Лекари	-1,17	↓
	Медицинске сестре и бабице	-0,79	↓
	Стоматолози	-5,85	↓
	Фармацеути	-9,28	↓
2010–2020.	Лекари	-0,50	↓
	Медицинске сестре и бабице	-0,05	↓
	Стоматолози	-4,54	↓
	Фармацеути	-3,82	↓

Извор: Институт за јавно здравље Србије и Витална статистика, РЗС

ЦОР 4**ОБЕЗБЕДИТИ ИНКЛУЗИВНО И ПРАВЕДНО КВАЛИТЕТНО
ОБРАЗОВАЊЕ И ПРОМОВИСАТИ МОГУЋНОСТ ЦЕЛОЖИВОТНОГ
УЧЕЊА ЗА СВЕ**

Потциљ 4.1 До 2030. обезбедити да све девојчице и дечааци заврше бесплатно, равноправно и квалитетно основно и средње образовање које води ка релевантним и ефикасним исходима учења

Табела 36: Индикатор 4.1.2а Бруто стопа завршавања првог циклуса основног образовања, 2019. (%)

		Србија	Ромска насеља
Укупно		99,9	88,9
Пол	Женско	99,7	87,9
	Мушко	100	89,9
Тип насеља	Градско	99,7	87,0
	Остало	100	92,9
Образовање мајке	Основно или без образовања	99,0	^88,2
	Средње	100,0	^94,4
	Високо	100,0	^(*)
Квинтили индекса благостања	Најсиромашнији	99,2	77,7
	Други	100,0	87,2
	Средњи	100,0	97,3
	Четврти	100,0	88,0
	Најбогатији	100,0	98,2

Извор: MICS — РЗС и УНИЦЕФ

(*) Мање од 25 непондерисаних случајева

^ Прерачунате вредности за Ромска насеља

Табела 37: Индикатор 4.1.2b Бруто стопа завршавања другог циклуса основног образовања, 2019. (%)

		Србија	Ромска насеља
Укупно		99,5	63,7
Пол	Женско	99,5	63,8
	Мушко	99,6	63,5
Тип насеља	Градско	99,9	65,4
	Остало	98,9	60,3
Образовање мајке	Основно или без образовања	99,2	^66,3
	Средње	100,0	^(*)
	Високо	100,0	^(*)
Квинтили индекса благостања	Најсиромашнији	97,1	41,7
	Други	100,0	54,0
	Средњи	100,0	67,1
	Четврти	100,0	69,9
	Најбогатији	100,0	89,2

Извор: МICS — РЗС и УНИЦЕФ

(*) Мање од 25 непондерисаних случајева

^ Прерачунате вредности за Ромска насеља

Табела 38: Индикатор 4.1.2c Бруто стопа завршавања средње школе, 2019. (%)

		Србија	Ромска насеља
Укупно		97,7	61,0
Пол	Женско	97,0	49,5
	Мушко	98,4	69,1
Тип насеља	Градско	98,7	60,3
	Остало	96,0	62,3
Квинтили индекса благостања	Најсиромашнији	93,0	(*)
	Други	98,7	(*)
	Средњи	97,1	(*)
	Четврти	98,9	68,7
	Најбогатији	99,5	83,2

Извор: МICS — РЗС и УНИЦЕФ

(*) Мање од 25 непондерисаних случајева

Потциљ 4.2 До 2030. обезбедити да све девојчице и дечаци имају приступ квалитетном развоју у раном детињству, бризи и предшколском образовању како би били спремни за основно образовање

Табела 39: Индикатор 4.2.1 Удео деце старости 24–59 месеци која се правилно развијају у доменима здравља, образовања и психо-социјалног благостања, према полу, 2014–2019.

		Сложена годишња стопа раста, у %	Напредак према ЦОР
Укупно		0,44	↗
Пол	Женско	0,71	↗
	Мушко	0,17	↗
Старост	36–47 месеци	0,97	↗
	48–59 месеци	–0,02	↘
Похађа образовање	Похађа образовање	–0,33	↘
	Не похађа образовање	1,29	↗
Образовање мајке	Основно или без образовања	1,85	↗
	Средње	0,50	↗
	Високо	–0,14	↘
Тип насеља	Градско	0,33	↗
	Остало	0,73	↗
Ромска насеља		1,38	↗
Материјално стање домаћинства	Најсиромашнији	1,85	↗
	Други	0,38	↗
	Средњи	0,85	↗
	Четврти	0,02	↗
	Најбогатији	–0,10	↘

Извор: MICS — РЗС и УНИЦЕФ

Табела 40: Индикатор 4.2.2 Стопа учешћа у организованом учењу (годину дана пре званичног узраста за упис у основну школу), према полу

		Сложена годишња стопа раста, у %	Напредак према ЦОР
Укупно 2016–2020.		–0,04	↓
Пол	Женско	–0,01	↓
	Мушко	–0,10	↓
Укупно 2010–2020.		0,97	↑
Пол	Женско	1,01	↑
	Мушко	0,92	↑

Извор: Статистика образовања, РЗС

Потциљ 4.3 До 2030. обезбедити једнаку доступност приступачног и квалитетног стручног образовања на свим нивоима, укључујући и универзитетско, за све жене и мушкарце

Табела 41: Индикатор 4.3.1 Стопа учешћа младих и одраслих у формалном и неформалном образовању и обукама у претходних 12 месеци, према полу

		Сложена годишња стопа раста, у %	Напредак према ЦОР
2016–2020.			
Млади 15–24		0,11	↑
Пол	Женско	0,90	↑
	Мушко	–0,73	↓
Одрасли 25–64		–7,71	↓
Пол	Женско	–7,65	↓
	Мушко	–8,94	↓
2014–2020.			
Млади 15–24		0,02	↑
Пол	Женско	0,60	↑
	Мушко	–0,60	↓
Одрасли 25–64		–3,21	↓
Пол	Женско	–2,99	↓
	Мушко	–3,55	↓

Извор: Анкета о радној снази, РЗС

Потциљ 4.5 До 2030. елиминисати родну неједнакост у образовању и обезбедити једнак приступ свим нивоима образовања и стручном оспособљавању за рањиве групе, укључујући особе са инвалидитетом, аутохтоно становништво и децу у рањивим ситуацијама

Табела 42: Индикатор 4.5.1 Индекси паритета у различитим нивоима образовања

	2014.	2019.
Женско/мушко		
Основна школа	1,0	0,96
Нижа средња	0,99	0,99
Виша средња	1,08	0,99
Најсиромашнији/најбогатији		
Основна школа	0,97	1,04
Нижа средња	0,99	0,97
Виша средња	0,76	0,80

Извор: MICS — РЗС и УНИЦЕФ

Потциљ 4.6 До 2030. обезбедити да сви млади и знатан део одраслих (мушкараца и жена) постигну језичку и нумеричку писменост

Табела 43: Индикатор 4.6.1 Удео ученика старости 15 година који нису достигли најмањи фиксни ниво постигнућа на PISA скали за три основна школска предмета, 2012–2018.

	Сложена годишња стопа раста, у %	Напредак према ЦОР
Читање	2,19	↓
Наука	1,51	↓
Математика	0,34	↓

Извор: Организација за економску сарадњу и развој (OECD) — база података

ЦОР 5

ПОСТИЋИ РОДНУ РАВНОПРАВНОСТ И ОСНАЖИВАТИ СВЕ ЖЕНЕ И ДЕВОЈЧИЦЕ

Потциљ 5.2 Елиминисати све облике насиља над свим женама и девојчицама у јавној и приватној сфери, укључујући трговину људима, сексуалне и друге облике експлоатације

Табела 44: Индикатор 5.2.1 Удео жена и девојака старости 18 до 74 године које су или које су биле изложене физичком, сексуалном или психолошком насиљу од стране садашњег или бившег интимног партнера током протеклих 12 месеци, 2018. (%)

Укупно		9,2
Жене избеглице/интерно расељена лица		20,8
Жене са инвалидитетом		18,7
Жене из националних мањина		14,8
Ниво депривације у приходу	Веома тешко излази на крај са садашњим приходом	19,1
	Тешко излази на крај са садашњим приходом	15,8
	Довија се са садашњим приходом	9,0
	Живи добро са садашњим приходом	3,9

Извор: ОЕБС — Анкета о добробити и сигурности жена

Табела 45: Индикатор 5.2.2 Удео жена и девојака старости 18 до 74 године које су биле изложене сексуалном насиљу од стране особа које нису биле њихов интимни партнер током протеклих 12 месеци, према старости, 2018. (%)

Укупно		0,5
Жене избеглице/интерно расељена лица		1,7
Жене са инвалидитетом		0
Жене из националних мањина		0
Ниво депривације у приходу	Веома тешко излази на крај са садашњим приходом	0,9
	Тешко излази на крај са садашњим приходом	0,7
	Довија се са садашњим приходом	0,6
	Живи добро са садашњим приходом	0,1
Старост	18–29	1,4
	30–39	0,3
	40–49	0
	50–59	0,8
	60–74	0,3

Извор: ОЕБС — Анкета о добробити и сигурности жена

Потциљ 5.3 Елиминисати све штетне праксе као што су дечији, рани и присилни бракови и сакаћење женских гениталија

Табела 46: Индикатор 5.3.1а Удео жена старости 20–24 године које су први пут ступиле у брак или ванбрачну заједницу пре 15. године

		Сложена годишња стопа раста, у %	Напредак према ЦОР
Укупно 2014–2019.		31,95	↓
Тип насеља	Градска	-12,94	↑
	Остала	45,85	↓
Ромска насеља		2,00	↓
Материјално стање домаћинства	Најсиромашнији	23,03	↓
	Најбогатији	-	
Образовање		37,37	↓
Укупно 2010–2019.		3,25	↓
Тип насеља	Градска	-24,80	↑
	Остала	30,53	↓
Ромска насеља		2,09	↓
Материјално стање домаћинства	Најсиромашнији	14,73	↓
	Најбогатији	-	
Образовање		10,18	↓

Извор: MICS — РЗС и УНИЦЕФ

Табела 47: Индикатор 5.3.1в Удео жена старости 20–24 године које су први пут ступиле у брак или ванбрачну заједницу пре 18. године

		Сложена годишња стопа раста, у %	Напредак према ЦОР
Укупно 2014–2019.		11,44	↓
Тип насеља	Градска	-4,51	↑
	Остала	29,67	↓
Ромска насеља		-0,32	↗
Материјално стање домаћинства	Најсиромашнији	6,89	↓
	Најбогатији	11,84	↓
Образовање		12,28	↓
Укупно 2010–2019.		1,06	↓
Тип насеља	Градска	-5,52	↑
	Остала	7,17	↓
Ромска насеља		1,12	↗
Материјално стање домаћинства	Најсиромашнији	6,16	↓
	Најбогатији	0,00	↗
Образовање		8,50	↓

Извор: MICS — РЗС и УНИЦЕФ

Потциљ 5.4 Препознати и вредновати неплаћени рад, бригу и старање у домаћинству, кроз обезбеђивање јавних услуга, инфраструктуре и политике социјалне заштите, и кроз промовисање заједничке одговорности у домаћинству и породици, на национално прикладан начин

Табела 48: Индикатор 5.4.1 Удео времена које се проводи у обављању неплаћених послова у домаћинству и бризи о другима, према полу, старости и типу насеља

		2010.	2015.
Укупно		15,2	14,1
Пол	Женско	20,2	19,2
	Мушко	9,5	8,7
Тип насеља	Градска	14,4	13,6
	Остала	16,2	14,9
Женско по старости	15–24	7,9	8,5
	25–44	22,5	21,6
	45–54	21,5	19,4
	55–64	23,4	23,6
	65+	20,2	18,0
Мушко по старости	15–24	3,3	4,4
	25–44	7,4	8,3
	45–54	10,5	8,1
	55–64	11,0	11,1
	65+	13,2	10,8

Извор: Истраживање о коришћењу времена (TUS), РЗС

Потциљ 5.5 Обезбедити да жене у потпуности и ефективно учествују и имају једнаке могућности за руковођење на свим нивоима доношења одлука у политичком, привредном и јавном животу

Табела 49: Индикатори 5.5.1а Удео жена у националном парламенту, 5.5.1б Удео жена у локалним самоуправама и 5.5.2 Удео жена на руководећим положајима

	Сложена годишња стопа раста, у %	Напредак према ЦОР
Удео жена у националном парламенту 2016–2020.*	2,18	↑
Удео жена у националном парламенту 2012–2020.*	1,97	↑
Удео жена у локалним скупштинама општина и градова 2016–2020.*	4,50	↑
Удео жена у локалним скупштинама општина и градова 2012–2020.*	3,34	↑
Удео жена на руководећим положајима** 2017–2021.	3,73	↑
Удео жена на руководећим положајима** 2010–2021.	5,66	↑

* Извор: Статистика избора, РЗС

** Извор: Европски институт за родну равноправност (EIGE) — база података

Потциљ 5.6 Обезбедити универзалан приступ услугама сексуалног и репродуктивног здравља и репродуктивних права, како је договорено у складу са „Програмом акције Међународне конференције о становништву и развоју” и „Пекиншком платформом за акцију”, односно са документима који су настали као резултат њихових аналитичких конференција

Табела 50: Индикатор 5.6.1 Удео жена старости 15–49 година које самостално доносе одлуке засноване на информацијама о сексуалним односима, употреби контрацепције и бризи за репродуктивно здравље, 2019. (%)

		Србија	Ромска насеља
Укупно		84,2	67,7
Тип насеља	Градска	85,9	67,2
	Остала	81,8	68,8
Старост	15–19	(*)	57,8
	20–24	83,2	70,3
	25–29	84,2	74,8
	30–34	89,7	73,3
	35–39	90,7	70,4
	40–44	85,1	68,9
	45–49	73,6	51,7
Образовање	Основно или без образовања	76,8	^67,1
	Средње	82,8	^70,6
	Високо	88,5	^(*)
Квинтили индекса благостања	Најсиромашнији	77,2	61,9
	Други	83,0	70,5
	Средњи	83,3	65,3
	Четврти	87,7	69,5
	Најбогатији	86,2	70,3

Извор: MICS — РЗС и УНИЦЕФ

(*) Мање од 25 непондерисаних случајева

^ Прерачунате вредности за Ромска насеља

Табела 51: Индикатор 5.6.2 Мера у којој земља има законе и прописе који гарантују женама и мушкарцима старости 15 и више година пуни и једнак приступ медицинским услугама, информацијама и образовању, 2019.

Димензија	%
Укупно	86
Брига о материнству	79
Матернална заштита	100
Роба која спашава животе	92
Побачај	25
Нега након побачаја	100
Контрацепција и планирање породице	100
Услуге контрацепције	100
Пристанак на контрацепцију	100
Хитна контрацепција	100
Сексуално образовање	50
Закони о курикулуму сексуалног образовања	100
Теме наставног плана и програма сексуалног образовања	0
ХИВ и ХПВ	100
Саветовалиште и услуге тестирања на ХИВ	100
Услуге лечења и неге ХИВ позитивних	100
Поверљивост здравственог статуса ХИВ позитивних	100
ХПВ вакцина	100

Извор: Уједињене нације — Упитник Уједињених нација о становништву и развоју

Потциљ 5.б Повећати употребу иновативних технологија, посебно информационих и комуникационих технологија, како би се промовисало оснаживање жена

Табела 52: Индикатор 5.б.1 Удео особа које поседују мобилни телефон, према полу

		Сложена годишња стопа раста, у %	Напредак према ЦОР
2017–2021.			
Укупно		0,77	↗
Пол	Женско	0,67	↗
	Мушко	0,90	↗
2013–2021.			
Укупно		1,17	↑
Пол	Женско	1,10	↑
	Мушко	1,26	↑

Извор: Статистика информационо-комуникационих технологија, РЗС

ЦОР 6

ОБЕЗБЕДИТИ ДОСТУПНОСТ И ОДРЖИВО УПРАВЉАЊЕ ВОДОМ И САНИТАЦИЈАМА ЗА СВЕ

Потциљ 6.3 До 2030. унапредити квалитет воде смањењем загађења, елиминисати одлагање и на најмању могућу меру свести испуштање опасних хемикалија и материја, преполовити удео непречишћених отпадних вода и значајно повећати рециклирање и безбедну поновну употребу на глобалном нивоу

Табела 53: Индикатор 6.3.1 Популација прикључена на третман урбаних отпадних вода са најмање секундарним третманом

	Сложена годишња стопа раста, у %	Напредак према ЦОР
2016–2019.	1,58	↑
2010–2019.	4,79	↑

Извор: Статистика и рачуни животне средине, РЗС

Табела 54: Индикатор 6.3.2 Удео водних тела која имају добар статус воде

2014–2017.	Сложена годишња стопа раста, у %	Напредак према ЦОР
Удео водних тела која имају добар статус воде	2,90	↑
Подземна водна тела	4,23	↑
Отворена водна тела	5,97	↑
Речна водна тела	1,27	↑

Извор: Агенција за заштиту животне средине

Потциљ 6.4 До 2030. битно повећати ефикасност коришћења воде у свим секторима и обезбедити одрживу експлоатацију воде и снабдевање слатком водом како би се одговорило на несташицу воде и у знатној мери смањио број људи који се суочавају са несташицом воде

Табела 55: Индикатор 6.4.1 Промене у ефикасности коришћења вода (WUE) током времена

	Сложена годишња стопа раста, у %	Напредак према ЦОР
2016–2019.	0,41	↗
2015–2019.	1,22	↑

Извор: Статистика и рачуни животне средине, РЗС

Табела 56: Индикатор 6.4.2 Индекс експлоатације воде (WEI)

	Сложена годишња стопа раста	Напредак према ЦОР
2016–2019.	6,07	↓
2010–2019.	2,71	↓

Извор: Статистика и рачуни животне средине, РЗС

Потциљ 6.а До 2030. проширити међународну сарадњу са земљама у развоју и подршку тим земљама у стварању капацитета за активности и програме везане за водоснабдевање и санитацију, укључујући прикупљање воде, десалинацију, ефикасно коришћење воде, третман отпадних вода, рециклирање и технологије поновне употребе воде

Табела 57: Индикатор 6.а.1 Износ званичне развојне помоћи усмерене на водоснабдевање и санитацију који је део владиног усклађеног плана потрошње

	Сложена годишња стопа раста, у %	Напредак према ЦОР
2010–2016.	11,04	↑

Извор: GLAAS — Глобална анализа и процена каналисања и водоснабдевања

Потциљ 6.б Подржати и појачати учешће локалних заједница у унапређивању управљања водоснабдевањем и санитацијом

Табела 58: Индикатори 6.б.1

	Поени			Напредак према ЦОР
	2014.	2017.	2019.	
6.б.1а Ниво учешћа корисника услуга/заједница у програмима планирања урбаног/руралног снабдевања питком водом (3 = Високо; 2 = Средње; 1 = Ниско; 0 = Податак није доступан)	1	3	3	✓
6.б.1б Ниво дефиниција у процедурама за учешће корисника услуга/заједница у програму планирања урбаног/руралног снабдевања питком водом (10 = Јасно дефинисано; 5 = Није јасно дефинисано; 0 = Податак није доступан)	10	10	10	✓
6.б.1с Ниво учешћа корисника/заједница у програмима планирања и управљања водним ресурсима (3 = Високо; 2 = Средње; 1 = Ниско; 0 = Податак није доступан)	–	3	3	✓
6.б.1д Ниво дефиниција у законским или политичким процедурама за учешће корисника услуга/заједница у планирању и управљању водним ресурсима (10 = Јасно дефинисано; 5 = Није јасно дефинисано; 0 = Податак није доступан)	–	10	10	✓

Извор: GLAAS — Глобална анализа и процена каналисања и водоснабдевања

ЦОР 7

ОСИГУРАТИ ПРИСТУП ДОСТУПНОЈ, ПОУЗДАНОЈ, ОДРЖИВОЈ И МОДЕРНОЈ ЕНЕРГИЈИ ЗА СВЕ

Потциљ 7.1 До 2030. обезбедити универзални приступ јефтиним, поузданим и модерним енергетским услугама

Табела 59: Индикатор 7.1.1 Удео становништва које има приступ електричној енергији

	Сложена годишња стопа раста, у %	Напредак према ЦОР
2014–2019.		
Укупно	0,02	↗
Градско	0,02	↗
Остало	0,02	↗
Ромска насеља	1,94	↑
2010–2019.		
Укупно	0,00	↗
Градско	0,00	↗
Остало	0,01	↗
Ромска насеља	0,16	↗

Извор: MICS — РЗС и УНИЦЕФ

Потциљ 7.2 До 2030. значајно повећати удео обновљиве енергије у глобалном енергетском миксу

Табела 60: Индикатор 7.2.1 Удео енергије из обновљивих извора енергије у бруто финалној потрошњи енергије

	Сложена годишња стопа раста, у %	Напредак према ЦОП
2016–2019.		
Укупно	0,45	↗
Сектор електричне енергије	1,09	↑
Сектор саобраћаја	–2,50	↓
Сектор хлађења	2,04	↑
2010–2019.		
Укупно	0,91	↗
Сектор електричне енергије	0,74	↗
Сектор саобраћаја	6,08	↑
Сектор хлађења	1,55	↑

Извор: Министарство рударства и енергетике

Потциљ 7.3 До 2030. удвостручити глобалну стопу побољшања енергетске ефикасности

Табела 61: Индикатор 7.3.1 Енергетски интензитет мерен кроз примарну енергију и БДП

	Сложена годишња стопа раста, у %	Напредак према ЦОП
Укупно 2016–2018.	–2,89	↑
Укупно 2010–2018.	–1,94	↑

Извор: Статистика енергетике РЗС, Национални рачуни РЗС и Уједињене нације

ЦОР 8

ПРОМОВИСАТИ КОНТИНУИРАН, ИНКЛУЗИВАН И ОДРЖИВ ЕКОНОМСКИ РАСТ, ПУНУ И ПРОДУКТИВНУ ЗАПОСЛЕНОСТ И ДОСТОЈАНСТВЕН РАД ЗА СВЕ

Потциљ 8.1 Одржати економски раст по глави становника у складу са националним околностима, а у најмање развијеним земљама одржати раст бруто домаћег производа на нивоу од најмање 7% годишње

Табела 62: Индикатор 8.1.1 Годишња стопа раста реалног БДП-а по глави становника

	Сложена годишња стопа раста, у %	Напредак према ЦОР
2016–2020.	–30,69	↓
2010–2020.	–1,99	↓

Извор: Национални рачуни, РЗС

Потциљ 8.3 Промовисати развојно оријентисане политике које подржавају продуктивне активности, стварање достојанствених послова, предузетништво, креативност и иновативност и подстицати формализацију и раст микропредузећа, односно малих и средњих предузећа, укључујући и приступ финансијским услугама

Табела 63: Индикатор 8.3.1 Удео неформалне запослености у укупној запослености, према полу

		Сложена годишња стопа раста, у %	Напредак према ЦОР
2016–2020.	Укупно	–7,08	↑
	Женско	–7,14	↑
	Мушко	–7,31	↑
2014–2020.	Укупно	–4,19	↑
	Женско	–4,05	↑
	Мушко	–4,48	↑

Извор: Анкета о радној снази, РЗС

Потциљ 8.4 Прогресивно унапредити, до 2030, глобалну ефикасност ресурса у потрошњи и производњи и уложити напоре да се економски раст раздвоји од деградације животне средине у складу са 10-годишњим оквиром програма одрживе потрошње и производње, уз водећу улогу развијених земаља

Табела 64: Индикатор 8.4.2а Домаћа потрошња материјала

	Сложена годишња стопа раста, у %	Напредак према ЦОП
2016–2019.	1,94	↓
2010–2019.	1,50	↓

Извор: Статистика животне средине, РЗС

Табела 65: Индикатор 8.4.2b Продуктивност ресурса

	Сложена годишња стопа раста, у %	Напредак према ЦОП
2016–2019.	1,77	↑
2010–2019.	0,59	↗

Извор: Статистика животне средине, РЗС

Потциљ 8.5 До 2030. постићи пуну и продуктивну запосленост и достојанствен рад за све жене и мушкарце, укључујући и младе људе и особе са инвалидитетом, као и једнаку плату за рад једнаке вредности

Табела 66: Индикатор 8.5.1а Просечна зарада запослених по сату, према старости и полу, 2018.

	РСД		
	Укупно	Женско	Мушко
Укупно	406,04	386,9	424,26
15–29	343,08	333,97	350,18
30–39	409,15	381,97	435,00
40–49	421,6	394,76	450,03
50–59	412,48	398,35	427,43
60+	438,78	440,75	437,55

Извор: Статистика запослености и зарада, РЗС

Табела 67: Индикатор 8.5.1b Просечна зарада запослених по сату, према занимању и полу, 2018.

	РСД		
	Укупно	Женско	Мушко
Руководиоци, функционери и законодавци	704,11	680,44	718,82
Инжењери, стручни сарадници и техничари	458,43	413,68	512,86
Стручњаци и уметници	553,99	515,21	636,41
Административни службеници	369,88	362,14	382,7
Занатлије и сродни радници	345,38	278,22	365,07
Услужна и трговачка занимања	291,21	276,56	307,57
Руковаоци машинама и постројењима, монтери	338,53	292,9	355,78
Пољопривредници, рибари, шумари и сродни	323,8	312,63	327,26
Једноставна занимања	272,68	251,28	296,88

Извор: Статистика запослености и зарада, РЗС

Табела 68: Индикатор 8.5.2a Стопа незапослености према полу (15–24 године)

		Сложена годишња	Напредак према
		стопа раста, у %	ЦОР
2016–2020.	Укупно	–6,56	↑
	Женско	–7,04	↑
	Мушко	–6,13	↑
2014–2020.	Укупно	–9,21	↑
	Женско	–8,42	↑
	Мушко	–9,70	↑

Извор: Анкета о радној снази, РЗС

Табела 69: Индикатор 8.5.2b Стопа незапослености према полу (15–64 године)

		Сложена годишња	Напредак према
		стопа раста, у %	ЦОР
2016–2020.	Укупно	–12,08	↑
	Женско	–12,25	↑
	Мушко	–11,94	↑
2014–2020.	Укупно	–11,59	↑
	Женско	–11,78	↑
	Мушко	–11,46	↑

Извор: Анкета о радној снази, РЗС

Потциљ 8.6 До 2020. битно смањити удео младих који нису запослени нити у процесу образовања или обуке

Табела 70: Индикатор 8.6.1 Удео младих (старости 15–24 године) који нису обухваћени образовањем, запосленошћу или обуком, према полу

		Сложена годишња стопа раста, у %	Напредак према ЦОР
2016–2020.	Укупно	–2,65	↑
	Женско	–5,17	↑
	Мушко	–0,29	↗
2014–2020.	Укупно	–4,07	↑
	Женско	–4,82	↑
	Мушко	–3,46	↑

Извор: Анкета о радној снази, РЗС

Потциљ 8.7 Предузимање хитних и ефикасних мера за искорењивање присилног рада; окончати савремено ропство и трговину људима и обезбедити забрану и отклањање најгорих облика дечијег рада, укључујући регрутовање и коришћење деце војника, а до 2025. окончати дечији рад у свим његовим облицима

Табела 71: Индикатор 8.7.1 Удео деце старости 5–17 година која су укључена у дечији рад, према полу и старости, 2019.

		%
Укупно		9,5
Пол	Женско	7,5
	Мушко	11,2
Тип насеља	Градско	5,8
	Остало	14,9
Ромска насеља		5,4
Старост	5–11 година	15,9
	12–14 година	4,3
	15–17 година	0,6
Индекс материјалног богатства	Најсиромашњи	12,2
	Други	15,4
	Средњи	8,4
	Четврти	5,3
	Најбогатији	7,9

Извор: MICS — РЗС и УНИЦЕФ

Потциљ 8.10 Јачати капацитете домаћих финансијских институција како би се подстицала и ширила доступност банкарских, осигуравајућих и финансијских услуга за све

Табела 72: Индикатор 8.10.1а Број филијала комерцијалних банака на 100.000 одраслих становника

		Сложена годишња стопа раста, у %	Напредак према ЦОР
2016–2020.	15+ година	-1,58	↓
	18+ година	-1,54	↓
2014–2020.	15+ година	-1,55	↓
	18+ година	-1,52	↓

Извор: Народна банка Србије и Витална статистика, РЗС

Табела 73: Индикатор 8.10.1б Број аутоматизованих банкомата (АТМ) на 100.000 одраслих становника

		Сложена годишња стопа раста, у %	Напредак према ЦОР
2016–2020.	15+ година	1,07	↑
	18+ година	1,25	↑
2014–2020.	15+ година	3,01	↑
	18+ година	3,11	↑

Извор: Народна банка Србије и Витална статистика, РЗС

ЦОР 9

ИЗГРАДИТИ ОТПОРНУ ИНФРАСТРУКТУРУ, ПРОМОВИСАТИ ИНКЛУЗИВНУ И ОДРЖИВУ ИНДУСТРИЈАЛИЗАЦИЈУ И ПОДСТИЦАТИ ИНОВАЦИЈЕ

Потциљ 9.1 Развити квалитетну, поуздану, одрживу и отпорну инфраструктуру, укључујући регионалну и прекограничну инфраструктуру, како би се подржали економски развој и људско благостање, са фокусом на економски прихватљивом и једнаком приступу за све

Табела 74: Индикатор 9.1.2а Обим путничког транспорта, према врсти транспорта

Врста транспорта	Сложена годишња стопа раста, у % 2016–2020.	Напредак према ЦОР	Сложена годишња стопа раста, у % 2010–2020.	Напредак према ЦОР
Саобраћај укупно	-7,56	↓	-2,01	↓
Копнени саобраћај укупно	-4,55	↓	-2,34	↓
Железнички саобраћај	-22,71	↓	-11,34	↓
Друмски саобраћај	-7,86	↓	-4,02	↓
Градски саобраћај	-0,95	↘	-0,50	↘
Ваздушни саобраћај	-20,28	↓	0,62	↗

Извор: Републички завод за статистику

Табела 75: Индикатор 9.1.2b Обим теретног транспорта, према врсти транспорта

Врста транспорта	Сложена годишња стопа раста, у % 2016–2020.	Напредак према ЦОП	Сложена годишња стопа раста, у % 2010–2020.	Напредак према ЦОП
Теретни саобраћај укупно	6,38	↑	5,28	↑
Копнени саобраћај укупно	7,91	↑	6,16	↑
Железнички саобраћај	–2,89	↓	–2,47	↓
Друмски саобраћај	15,85	↑	16,45	↑
Ваздушни саобраћај	11,11	↑	19,25	↑
Цевоводни саобраћај	–3,72	↓	–2,06	↓
Саобраћај унутрашњим пловним путевима	–11,90	↓	–4,40	↓

Извор: Републички завод за статистику

Потциљ 9.2 Промовисати инклузивну и одрживу индустријализацију и до 2030. значајно повећати удео индустрије у стопи запослености и бруто домаћем производу, у складу са националним околностима, а у најмање развијеним земљама удвостручити њен удео

Табела 76: Индикатор 9.2.1а Бруто додата вредност прерађивачке индустрије, учешће у БДП-у

	Сложена годишња стопа раста, у %	Напредак према ЦОР
2016–2020.	-2,64	↓
2010–2020.	-1,39	↓

Извор: Национални рачуни, РЗС

Табела 77: Индикатор 9.2.1б Бруто додата вредност прерађивачке индустрије, по глави становника

	Сложена годишња стопа раста, у %	Напредак према ЦОР
2016–2020.	2,12	↑
2010–2020.	2,13	↑

Извор: Национални рачуни, РЗС

Табела 78: Индикатор 9.2.2 Запосленост у прерађивачкој индустрији као удео у укупној запослености

	Сложена годишња стопа раста, у %	Напредак према ЦОР
2016–2020.	3,18	↑
2014–2020.	2,74	↑

Извор: Анкета о радној снази, РЗС

Потциљ 9.4 До 2030. унапредити инфраструктуру и прилагодити индустрије како би постале одрживе, уз већу ефикасност у коришћењу ресурса и већим усвајањем чистих и еколошки исправних технологија и индустријских процеса, при чему ће све земље предузети активности у складу са својим одговарајућим капацитетима

Табела 79: Индикатор 9.4.1а Емисије CO₂ по јединици додате вредности: Емисије CO₂ из процеса сагоревања горива

	Сложена годишња стопа раста, у %, 2016–2018.	Напредак према ЦОП	Сложена годишња стопа раста, у %, 2010–2018.	Напредак према ЦОП
Укупно	-0,78	↗	-0,23	↗
Прерађивачка индустрија	1,91	↘	-2,32	↗

Извор: Међународна агенција за енергију (IEA), Агенција за заштиту животне средине

Табела 80: Индикатор 9.4.1б Емисија CO₂ по јединици додате вредности: Емисије CO₂ по јединици БДП и 9.4.1с Емисије CO₂ по јединици додате вредности: Емисије CO₂ по јединици додате вредности у области прерађивачке индустрије

	Сложена годишња стопа раста, у %, 2016–2018.	Напредак према ЦОП	Сложена годишња стопа раста, у %, 2010–2018.	Напредак према ЦОП
Емисије CO ₂ по јединици БДП	-3,82	↗	-1,86	↗
Емисије CO ₂ по јединици додате вредности у области прерађивачке индустрије	-0,84	↗	-4,18	↗

Извор: Међународна агенција за енергију (IEA), Агенција за заштиту животне средине

Потциљ 9.5 Унапредити научна истраживања, побољшати технолошке могућности индустријских сектора у свим земљама, посебно земљама у развоју, што подразумева да се до 2030. подстичу иновације и значајно повећа број запослених у области истраживања и развоја на милион људи, као и да се повећа јавна и приватна потрошња за истраживање и развој

Табела 81: Индикатор 9.5.1 Укупна улагања у истраживање и развој као удео у БДП-у, према секторима

		Сложена годишња стопа раста, у %	Напредак према ЦОР
2016–2020.	Укупно	2,02	↑
	Пословни сектор	3,81	↑
	Сектор високог образовања	–0,84	↓
	Сектор државе	5,25	↑
2010–2020.	Укупно	2,66	↑
	Пословни сектор	16,23	↑
	Сектор високог образовања	–2,14	↓
	Сектор државе	0,38	↗

Извор: Статистика науке, технологије и иновација, РЗС

Табела 82: Индикатор 9.5.2 Број истраживача (изражен као еквивалент запослености са пуним радним временом) на милион становника

	Сложена годишња стопа раста, у %	Напредак према ЦОР
2016–2020.	0,57	↗
2010–2020.	3,33	↑

Извор: Статистика науке, технологије и иновација, РЗС

Потциљ 9.с Значајно повећати приступ информационим и комуникационим технологијама и уложити напоре да се обезбеди универзалан и приуштив приступ интернету у најмање развијеним земљама до 2020. године

Табела 83: Индикатор 9.с.1 Удео становништва обухваћеног мобилном мрежом, према технологијама, 2016–2020.

	Сложена годишња стопа раста, у %	Напредак према ЦОР
4G	5,83	↑
3G	0,11	↗
2G	-0,14	↘

Извор: Регулаторна агенција за електронске комуникације и поштанске услуге (РАТЕЛ)

ЦОР 10

СМАЊИТИ НЕЈЕДНАКОСТ УНУТАР И ИЗМЕЂУ ДРЖАВА

Потциљ 10.3 Осигурати једнаке могућности и смањити неједнакост исхода, укључујући елиминисањем дискриминаторних закона, политика и пракси и промовисањем одговарајућег законодавства, политика и деловања у том погледу

Табела 84: Индикатор 10.3.1 Процент жена старости 15–49 година које су се у претходних 12 месеци осећале дискриминисано или узнемиравано, 2019. (%)

		Србија	Ромска насеља
Укупно		6,9	12,5
Тип насеља	Градска	8,1	14,1
	Остала	4,8	9,2
Старост	15–19	4,4	10,6
	15–17	5,7	11,2
	18–19	2,9	9,6
	20–24	4,4	11,5
	25–29	7,3	15,1
	30–34	6,6	9,9
	35–39	8,0	17,8
	40–44	9,5	14,1
Образовање	45–49	6,7	8,9
	Основно или без образовања	7,6	^12,0
	Средње	5,0	^14,7
Квинтили индекса благостања	Високо	9,1	^(*)
	Најсиромашнији	7,1	13,8
	Други	6,0	12,0
	Средњи	6,5	13,7
	Четврти	5,2	13,6
	Најбогатији	9,4	9,5

Извор: МICS — РЗС и УНИЦЕФ

(*) Мање од 25 непондерисаних случајева

^ Прерачунате вредности за Ромска насеља

Потциљ 10.4 Усвојити политике, посебно фискалне, политике у области зарада и социјалне заштите, и прогресивно постићи већу равноправност**Табела 85: Индикатор 10.4.1 Удео прихода радне снаге у БДП-у**

	Сложена годишња стопа раста, у %	Напредак према ЦОР
2016–2019.	2,92	↑
2015–2019.	1,71	↑

Извор: Национални рачуни, РЗС

ЦОР 11

УЧИНИТИ ГРАДОВЕ И ЉУДСКА НАСЕЉА ИНКЛУЗИВНИМ, БЕЗБЕДНИМ, ОТПОРНИМ И ОДРЖИВИМ

Потциљ 11.6 До 2030. смањити негативан утицај градова на животну средину мерен по глави становника, са посебном пажњом на квалитет ваздуха и управљање отпадом на општинском и другим нивоима

Табела 86: Индикатор 11.6.1 Стопа рециклирања комуналног отпада (% укупног произведеног отпада)

Година	
2010.	0
2011.	0
2012.	0
2013.	1,0
2014.	0,7
2015.	0,8
2016.	0,3

Извор: Агенција за заштиту животне средине (SEPA)

ЦОР 12**ОБЕЗБЕДИТИ ОДРЖИВЕ ОБРАСЦЕ ПОТРОШЊЕ И ПРОИЗВОДЊЕ**

Потциљ 12.2 До 2030. постићи одрживо управљање и ефикасно коришћење природних ресурса

Табела 87: Индикатор 12.2.2а Домаћа потрошња материјала

	Сложена годишња стопа раста, у %	Напредак према ЦОР
2016–2019.	1,94	↓
2010–2019.	1,50	↓

Извор: Републички завод за статистику

Табела 88: Индикатор 12.2.2б Продуктивност ресурса

	Сложена годишња стопа раста, у %	Напредак према ЦОР
2016–2019.	1,77	↑
2010–2019.	0,59	↗

Извор: Републички завод за статистику

ЦОР 15

ЗАШТИТИТИ, ОБНАВЉАТИ И ПРОМОВИСАТИ ОДРЖИВО КОРИШЋЕЊЕ КОПНЕНИХ ЕКОСИСТЕМА, ОДРЖИВО УПРАВЉАТИ ШУМАМА, БОРИТИ СЕ ПРОТИВ ДЕЗЕРТИФИКАЦИЈЕ, ЗАУСТАВИТИ И ПРЕОКРЕНУТИ ПРОЦЕС ДЕГРАДАЦИЈЕ ЗЕМЉИШТА И ЗАУСТАВИТИ ГУБИТАК БИОДИВЕРЗИТЕТА

Потциљ 15.1 До 2020. осигурати очување, обнову и одрживо коришћење копнених и унутрашњих слатководних екосистема и њиховог окружења, посебно шума, мочварног земљишта, планина и исушеног земљишта, у складу са обавезама према међународним споразумима

Табела 89: Индикатор 15.1.1 Површина под шумама као удео у укупној копненој површини

	Сложена годишња стопа раста, у %	Напредак према ЦОР
2015–2020.	0	↗
2010–2020.	0,03	↗

Извор: Организација за храну и пољопривреду (FAO) — база података

Табела 90: Индикатор 15.1.2 Удео локација важних за копнени и слатководни биодиверзитет, које су обухваћене заштићеним подручјима, према врсти екосистема

	Сложена годишња стопа раста, у %	Напредак према ЦОР	
2016–2020.	Важна слатководна подручја унутар заштићених подручја	5,25	↗
	Важна терестријална подручја унутар заштићених подручја	2,50	↗
2010–2020.	Важна слатководна подручја унутар заштићених подручја	3,64	↗
	Важна терестријална подручја унутар заштићених подручја	2,59	↗

Извор: Агенција за заштиту животне средине

Потциљ 15.2 До 2020. промовисати имплементацију одрживог управљања свим врстама шума, зауставити крчење шума, обновити уништене шуме и повећати пошумљавање на глобалном нивоу

Табела 91: Индикатор 15.2.1а Напредак ка одрживом управљању шумама: Годишња нето стопа промене шумског подручја

	Сложена годишња стопа раста, у %	Напредак према ЦОР
2010–2020.	-27,38	↓

Извор: FAO — Организација за храну и пољопривреду

Табела 92: Индикатор 15.2.1b, c, d, e Напредак ка одрживом управљању шумама

	Сложена годишња стопа раста, у %	Напредак према ЦОР
2016–2020.	Надземни фонд биомасе у шуми, тона по хектару	0,01 ↗
	Удео шумске површине која се налази унутар законом утврђених заштићених подручја	0,00 ↗
	Процент шумске површине према дугорочном плану газдовања шумама	0,04 ↗
	Шумско подручје у оквиру независно верификоване шеме сертификације за газдовање шумама, хиљада хектара	-1,36 ↓
2010–2020.	Надземни фонд биомасе у шуми, тона по хектару	0,14 ↗
	Удео шумске површине која се налази унутар законом утврђених заштићених подручја	1,03 ↑
	Процент шумске површине према дугорочном плану газдовања шумама	-1,12 ↓
	Шумско подручје у оквиру независно верификоване шеме сертификације за газдовање шумама, хиљада хектара	9,82 ↑

Извор: FAO — Организација за храну и пољопривреду

Потциљ 15.a Мобилисати и значајно повећати финансијска средства из свих извора ради очувања и одрживог коришћења биодиверзитета и екосистема

Потциљ 15.b Мобилисати значајна средства из свих извора и на свим нивоима како би се финансирало одрживо управљање шумама и пружили одговарајући подстицаји земљама у развоју за унапређење таквог управљања, укључујући очување и пошумљавање

Табела 93: Индикатори 15.a.1 и 15.b.1 Званична развојна помоћ за очување и одрживо коришћење биодиверзитета и екосистема

	Сложена годишња стопа раста, у %	Напредак према ЦОР
2016–2018.	-8,20	↓
2010–2018.	3,64	↑

Извор: ОЕСД — Организација за економску сарадњу и развој

ЦОР 16

ПРОМОВИСАТИ МИРОЉУБИВА И ИНКЛУЗИВНА ДРУШТВА ЗА ОДРЖИВИ РАЗВОЈ, ОБЕЗБЕДИТИ ПРИСТУП ПРАВДИ ЗА СВЕ, И ИЗГРАДИТИ ДЕЛОТВОРНЕ, ОДГОВОРНЕ И ИНКЛУЗИВНЕ ИНСТИТУЦИЈЕ НА СВИМ НИВОИМА

Потциљ 16.1 Свуда значајно смањити све облике насиља и са њима повезане стопе смртних случајева

Табела 94: Индикатор 16.1.3 Удео жена старости 18–74 година које су биле жртве физичког, психичког или сексуалног злостављања у претходних 12 месеци, 2018.

	%	
Укупно	10,4	
Старост	18–29	10,2
	30–39	9,6
	40–49	11,9
	50–59	13,2
	60–74	8,2
Жене избеглице/интерно расељена лица	23,2	
Жене са инвалидитетом	23,4	
Жене из националних мањина	18,3	
Ниво депривације у приходу	Веома тешко излази на крај са садашњим приходом	22,5
	Тешко излази на крај са садашњим приходом	18,2
	Довија се са садашњим приходом	9,4
	Живи добро са садашњим приходом	6,3

Извор: ОЕБС — Анкета о доброти и сигурности жена

Табела 95: Индикатор 16.1.4 Процент жена које се осећају безбедно кад саме ходају у свом насељу кад падне мрак, 2019. (%)

		Србија	Ромска насеља
Укупно		87,5	71,0
Тип насеља	Градска	86,8	67,1
	Остала	88,6	78,9
Старост	15–19	82,5	68,3
	15–17	80,6	71,8
	18–19	84,7	63,3
	20–24	89,5	65,7
	25–29	85,4	70,5
	30–34	88,6	76,9
	35–39	88,9	72,6
	40–44	85,9	72,5
	45–49	89,5	74,7
Образовање	Основно или без образовања	79,8	^70,6
	Средње	87,1	^71,9
	Високо	89,5	^(*)
Квинтил индекса благостања	Најсиромашнији	84,0	68,3
	Други	89,0	74,1
	Средњи	86,1	74,0
	Четврти	90,2	67,5
	Најбогатији	86,9	70,9

Извор: MICS — РЗС и УНИЦЕФ

(*) Мање од 25 непондерисаних случајева

^ Прерачунате вредности за Ромска насеља

Потциљ 16.2 Окончати злоупотребу, експлоатацију, трговину и све облике насиља и тортуре над децом

Табела 96: Индикатор 16.2.1 Удео деце старости 1–14 година која су током протеклог месеца искусила било какво физичко кажњавање и/или психолошку агресију од стране старатеља, 2014–2019.

		Сложена годишња стопа раста	Напредак према ЦОР
Укупно		0,64	↓
Ромска насеља		0,42	↓
Материјално богатство домаћинства	Најсиромашнији	-3,76	↑
	Други	-3,55	↑
	Средњи	-0,85	↗
	Четврти	3,76	↓
	Најбогатији	4,54	↓

Извор: MICS — РЗС и УНИЦЕФ

Табела 97: Индикатор 16.2.2 Број жртава трговине људима према полу, старости и облику експлоатације

		Сложена годишња стопа раста, у %	Напредак према ЦОР
2016–2020.	Укупно	0,90	↓
	Мушко	25,74	↓
	Женско	-5,81	↑
	Малолетни	3,39	↓
	Пунолетни	-0,74	↗
2014–2020.	Укупно	-12,27	↑
	Мушко	-23,65	↑
	Женско	7,48	↓
	Малолетни	3,97	↓
	Пунолетни	-17,67	↑

Извор: Центар за заштиту жртава трговине људима — годишњи извештаји

Потциљ 16.3 Промовисати владавину права на националном и међународном нивоу и осигурати једнак приступ правди за све

Табела 98: Индикатор 16.3.1 Удео жртава насиља у претходних 12 месеци које су пријавиле своју виктимизацију надлежним органима или другим званично признатим механизмима за решавање конфликта, 2019.

		Србија	Ромска насеља
Укупно		40,0	67,0
Тип насеља	Градска	47,6	56,9
	Остала	(*)	85,1

Извор: MICS — РЗС и УНИЦЕФ

(*) Мање од 25 непондерисаних случајева

Табела 99: Индикатор 16.3.2 Неосуђени притвореници као удео свеукупне затворске популације

		Сложена годишња стопа раста, у %	Напредак према ЦОР
2016–2020.	Укупно	3,51	↓
	Мушко	3,67	↓
	Женско	0,13	↘
2015–2020.	Укупно	3,98	↓
	Мушко	3,71	↓
	Женско	10,02	↓

Извор: Министарство правде — Управа за извршење кривичних санкција

Потциљ 16.5 Значајно смањити корупцију и подмићивање у свим њиховим појавним облицима

Табела 100: Индикатор 16.5.1 Удео лица која су имала најмање један контакт са јавним службеником и која су дала мито јавном службенику, или од којих је јавни службеник тражио мито током претходних 12 месеци, 2010.

		%
Укупно		9,3
Пол	Женски	8,5
	Мушки	10,0

Извор: Анкета о коришћењу јавних услуга и јавном интегритету, UNODC и РЗС

Потциљ 16.6 Развити делотворне, одговорне и транспарентне институције на свим нивоима

Табела 101: Индикатор 16.6.1 Примарни државни расходи као удео у оригинално одобреном буџету, по секторима (или по буџетским линијама или нечем сличном), 2016–2020.

	Сложена годишња стопа раста, у %	Напредак према ЦОР
Укупно	1,70	↑
Вере и дијаспора	-0,25	↓
Економска и развојна политика	3,93	↑
Енергетика, минералне сировине и рударство	1,29	↑
Заштита животне средине	4,18	↑
Здравство	5,67	↑
Интервенцијски програми и резерве	7,14	↑
Јавна безбедност	0,20	↗
Култура, комуникације и медији	0,55	↗
Људска права и грађанско друштво	5,50	↑
Наука, технолошки развој и иновације	1,25	↑
Образовање	0,30	↗
Одбрана	0,96	↗
Опште услуге јавне управе	0,87	↗
Политички систем	3,05	↑
Пољопривреда и рурални развој	0,00	↗
Саобраћај и саобраћајна инфраструктура	1,57	↑
Сервисирање јавног дуга	5,45	↑
Социјална заштита	0,54	↗
Спољни послови	0,20	↗
Спорт и омладина	0,10	↗
Судство и правни систем	1,11	↑
Тржиште рада	0,45	↗
Урбанизам и просторно планирање	2,07	↑
Финансијски и фискални систем	1,39	↑

Извор: Министарство финансија — Информациони систем за извршење буџета (ИСИБ)

Потциљ 16.9 До 2030. за све обезбедити законски идентитет, укључујући регистрацију приликом рођења

Табела 102: Индикатор 16.9.1 Удео деце старости до 5 година чије је рођење уписано у матичне књиге које води надлежни орган, према старости, 2019. (%)

Деца старости 0–11 месеци	99,8
Деца старости 48–59 месеци	100,00
Деца у ромским насељима	98,5

Извор: MICS — РЗС и УНИЦЕФ

Потциљ 16.b Промовисати и спроводити недискриминаторске законе и политике ради постизања одрживог развоја

Табела 103: Индикатор 16.b.1 Процент жена старости 15–49 година које су се у претходних 12 месеци осећале дискриминисано или узнемиравано, 2019. (%)

		Србија	Ромска насеља
Укупно		6,9	12,5
Тип насеља	Градско	8,1	14,1
	Остало	4,8	9,2
Старост	15–19	4,4	10,6
	20–24	4,4	11,5
	25–29	7,3	15,1
	30–34	6,6	9,9
	35–39	8,0	17,8
	40–44	9,5	14,1
	45–49	6,7	8,9
Образовање	Основно или без образовања	7,6	^12,0
	Средње	5,0	^14,7
	Високо	9,1	^(*)
Квинтил индекса благостања	Најсиромашнији	7,1	13,8
	Други	6,0	12,0
	Средњи	6,5	13,7
	Четврти	5,2	13,6
	Најбогатији	9,4	9,5

Извор: MICS — РЗС и УНИЦЕФ

(*) Мање од 25 непондерисаних случајева

^ Прерачунате вредности за Ромска насеља

ЦОР 17

ОЈАЧАТИ СРЕДСТВА ПРИМЕНЕ И РЕВИТАЛИЗОВАТИ ГЛОБАЛНО ПАРТНЕРСТВО ЗА ОДРЖИВИ РАЗВОЈ

Потциљ 17.1 Појачати мобилизацију домаћих ресурса, између осталог и преко међународне подршке за земље у развоју, како би се унапредили домаћи капацитети за прикупљање пореза и осталих прихода

Табела 104: Индикатор 17.1.1 Укупни државни приходи као удео у БДП-у, према изворима

	Сложена годишња стопа раста, у %	Напредак према ЦОР
2016–2020.	0,32	↗
2013–2020.	0,94	↗

Извор: Национални рачуни, РЗС

Потциљ 17.3 Мобилисати додатна финансијска средства из вишеструких извора за потребе земаља у развоју

Табела 105: Индикатор 17.3.2 Износ дознака (USD) као удео у укупном БДП-у

	Сложена годишња стопа раста, у %	Напредак према ЦОР
2016–2020.	-1,96	↘
2010–2020.	-2,90	↘

Извор: Народна банка Србије и Национални рачуни, РЗС

Потциљ 17.4 Помоћи земљама у развоју да постигну дугорочну одрживост дугова кроз координисане политике усмерене ка очувању начина за финансирање дугова, отпис дугова и реструктурирање дугова на примерен начин и бавити се спољним дуговима високо задужених сиромашних земаља како би умањиле последице дуговања

Табела 106: Индикатор 17.4.1 Отплата дуга као удео у извозу робе и услуга

	Сложена годишња стопа раста, у %	Напредак према ЦОР
2016–2020.	-6,09	↘
2010–2020.	2,63	↗

Извор: Народна банка Србије — Одељење за статистику платног биланса

Потциљ 17.6 Унапредити Сарадњу север–југ, југ–југ и триангуларну регионалну и међународну сарадњу у области науке, технологије и иновација, као и приступ овим областима, и унапредити дељење знања према узајамно договореним условима, између осталог и кроз унапређену координацију у оквиру постојећих механизма, а посебно на нивоу Уједињених нација, као и кроз глобалне механизме управљања технологијама

Табела 107: Индикатор 17.6.1 Број претплатника (претплата) фиксног широкопојасног приступа Интернету на 100 становника, према брзинама

		Сложена годишња стопа раста, у %	Напредак према ЦОР
2016–2020.	Укупно	5,13	↑
	Веће или једнако од 10 Mbit/s	7,18	↑
2010–2020.	Укупно	10,30	↑
	Веће или једнако од 10 Mbit/s	82,17	↑

Извор: Регулаторна агенција за електронске комуникације и поштанске услуге (РАТЕЛ) и Витална статистика, РЗС

Потциљ 17.8 До 2017. у потпуности операционализовати технолошке банке и механизам за изградњу капацитета у најмање развијеним земљама у области науке, технологије и иновација, те унапредити коришћење иновативних технологија, а посебно информационе и комуникационе технологије

Табела 108: Индикатор 17.8.1 Удео појединаца који користе Интернет

		Сложена годишња стопа раста, у %	Напредак према ЦОР
2017–2021.	Укупно	3,60	↑
	Женски	3,98	↑
	Мушки	3,20	↑
2010–2021.	Укупно	6,43	↑
	Женски	7,19	↑
	Мушки	5,73	↑

Извор: Статистика информационо–комуникационе технологије, РЗС

ПРИЛОГ 3

ЛИНКОВИ КА ПОДАЦИМА ЦОР

Портали и Отворени подаци ЦОР:

<http://sdg.indikatori.rs/>

<http://devinfo.stat.gov.rs/diSrbija/diSDG.aspx>

<https://opendata.stat.gov.rs/odatasdgun/>

ЦОР базе података:

<http://data.stat.gov.rs/>

http://devinfo.stat.gov.rs/republika_srbija

ЦОР профили:

http://devinfo.stat.gov.rs/diFiles/diProfili/SDG_Srbija_cir.pdf

http://devinfo.stat.gov.rs/diFiles/diProfili/SDG_Srbija_lat.pdf

http://devinfo.stat.gov.rs/diFiles/diProfili/SDG_Serbia.pdf

ИЗВЕШТАЈ О НАПРЕТКУ
У ОСТВАРИВАЊУ ЦИЉЕВА
ОДРЖИВОГ РАЗВОЈА
ДО 2030. ГОДИНЕ
У РЕПУБЛИЦИ СРБИЈИ

PROGRESS REPORT ON THE IMPLEMENTATION
OF SUSTAINABLE DEVELOPMENT GOALS
BY 2030 IN THE REPUBLIC OF SERBIA

www.stat.gov.rs

9 788661 612138

